

IRODALMI

EPRESKERT 5.

SOKOLDALÚ VIRTUÁLIS MŰVÉSZETI FOLYÓIRAT

BUDAPEST, 2012. II. évfolyam 4. szám

ISSN 2063-1936

Alapítva: 2011. január 1.

Tulajdonos: Bárdos László, Fetykó Judit
MINDEN JOG FENNTARTVA

A megjelentetett írásokat, képeket az alkotók mindennemű ellenszolgáltatás nélkül bocsátják a folyóirat rendelkezésére.

IRODALMI EPRESKERT 5.

SOKOLDALÚ VIRTUÁLIS MŰVÉSZETI FOLYÓIRAT

**BUDAPEST, 2012.
II. évfolyam 4. szám**

**SZERKESZTŐSÉG CÍME:
1144 Budapest, Csertő park 2. IV/43
Tel: 06 30 448 99 06**

**FŐSZERKESZTŐ:
FETYKÓ JUDIT**

**LEKTOR-KORREKTOR:
BÁRDOS LÁSZLÓ PhD**

**TECHNIKAI MUNKATÁRS:
NAGY ZOLTÁN
SÁROSI JÓZSEF**

ISSN 2063-1936

**Alapítva: 2011. január 1.
Tulajdonos: Bárdos László, Fetykó Judit**

MINDEN JOG FENNTARTVA

**A megjelentetett írásokat, képeket az alkotók mindennemű ellenszolgáltatás nélkül bocsátják
a folyóirat rendelkezésére**

Ajánlott lapok

Ambroozia

www.ambroozia.hu

Barátok Verslista

<http://portal.verslista.hu>

Börzsönyi Helikon

<http://www.retsag.net/helikon/lap.htm>

CanadaHun

<http://canadahun.com/>

FullExtra

<http://www.fullextra.hu/>

GRAMOFON

<http://www.gramofon.hu/>

HETEDHÉTHATÁR

<http://hetedhethatar.hu/>

Irodalmi Rádió

<http://irodalmiradio.hu/>

Kaláka

<http://www.kalaka.com/>

Magyar Elektronikus Könyvtár

<http://mek.oszk.hu/>

Mercator Stúdió

<http://www.akonyv.hu/>

Országos Széchényi Könyvtár

<http://www.oszk.hu/>

Szívtárs

<http://www.szivtars.hu/>

Versmondó

<http://www.versmondo.hu/afolyoiratrol>

Kamarás Klára honlapja

<http://sidaversei.homestead.com/>

Kenyeres Zoltán honlapja

<http://sites.google.com/site/kenyereszoltan/>

Kotaszek Hedvig honlapja

www.kotaszekhedvig.5mp.eu

Péter Erika honlapja

<http://petererika.mindenkilapja.hu/>

TARTALOMJEGYZÉK

BALOGH ÖRSE	5, 70
BÁRDOS LÁSZLÓ.....	68
BODÓ CSIBA GIZELLA	47
CSELÉNYI BÉLA	40
E. KOVÁCS KÁLMÁN.....	64
FALCSIK MARI.....	22
FETYKÓ JUDIT.....	88
FÖLDESDY GABRIELLA.....	43
GOLÁN ANGÉLA GABRIELLA.....	48
GYÖRGYPÁL KATALIN	74
HORVÁTH-HOITSY EDIT	54
JELENITS ISTVÁN	6
JENEY ANDRÁS	58
KAMARÁS KLÁRA.....	37
KASKÖTŐ ISTVÁN	28
KEMÉNY JÁNOS.....	75, 90
KETYKÓ ISTVÁN	49
LÁNG EL PÉTER	62
LŐRINCZI L. ANNA	81
MÁNDY GÁBOR.....	87
MESTER GYÖRGYI	51
MÉSZÁROS MÁRTA	61
NAGY BANDÓ ANDRÁS.....	66
NYERGES GÁBOR ÁDÁM	69
NYIRI PÉTER.....	50
ÓDOR GYÖRGY	42
PATÓ SELAM	55
PAYER IMRE	67
PÉTER ERIKA	41
PROSSZER GABRIELLA JÚLIA.....	60
REGÉNYI ILDIKÓ	45
RÓNAY LÁSZLÓ.....	84
SÁRKÖZI LÁSZLÓ	73
SZ. PÓRDY MÁRIA.....	82
SZABÓ LŐRINC	64
SZENDY CSABA.....	8, 46, 83, 86
TENNYSON	64
UMHAUSER FERENC	72
V. HEGEDŰS ZSUZSA.....	59
VASADI PÉTER.....	9
VERASZTÓ A. KÁROLY	70, 71
VERASZTÓ ANTAL.....	71
VIHAR BÉLA:	10
VIHAR JUDIT	12

BALOGH ÖRSE: *Templomvölgy*
papír, tempera, 42x28 cm

JELENITS ISTVÁN

Lehet mindenkit szeretni?

Advent 1. vasárnapja, „C” év

1 Tessz 3,21-4,2; Lk 21,25-28.34-36

A mai vasárnapkal kezdődik az advent, a karácsonyi előkészület szent ideje. A szentmise bibliai olvasmányai a végidő eseményeire utalnak.

Az evangélium Jézus apokaliptikus beszédét idézi. Amikor emberré lett az örök Ige, rangrejtve, szinte észrevétlenül állt közénk. Megalázta magát, hogy valóban egy legyen közülünk. Második eljövetelekor viszont az egész mindenség megrendül majd. Hatalomban és dicsőségben jön el, hogy ítéletet tegyen élőkön és holtakon. Ez az ítélet váratlanul szakad azokra, akik nem gondolnak vele, hogy életükről egyszer számot kell adniuk; ezért előzi meg rémület. Jézus arra biztat, hogy mi, akik tanítványai vagyunk, éljünk folytonos várakozásban és készenlétben. Ez nem rettegést jelent, hanem felelősségtudatot és főként bizakodást, hiszen minket nemcsak az ítélet ténye nem ér majd meglepetésként, hanem ismerősünk lesz az ítélkező személye is. Kihúzzhatjuk magunkat, felemelhetjük fejünket, ha közeledik, mert az Ember fiára ismerünk benne. Dicsőséges arcának vonásai azonosak lesznek annak a Jézusnak vonásaival, akit annyiszor magunk elé rajzoltunk az Evangélium olvasásakor, s akinek arcvonásait felebarátaink arcán is igyekeztünk felismerni.

A szentlecke ennek a nagy virrasztásnak, várakozásnak legfontosabb elemeként a szeretetet jelöli meg. Abban kell gyarapodnunk: erre való igazában az egész életünk. Szent Pál ezért fohászkodik, hogy Isten „tegyen gazdaggá minket a szeretetben — egymás és mindenki iránt”.

A mai ember szorongva kérde: hogyan lehet mindenkit szeretni? Mi épp úgy értelmezzük a szeretetet, hogy az valakit kiemel a többiek közül, vagyis a nemszerettek arctalan tömegéből. Hegy nincsen völgy és síkság nélkül: ugyanígy nehéz elképzelnünk szeretetet is, amely megkülönböztetés nélkül minden emberre irányul.

Szent Pál bizonyára azt mondaná, hogy annak a mindenkire kiterjedő felebaráti szeretetnek, amelyre ő buzdít bennünket, legelső mintája és forrása az a szeretet, amellyel Isten szeret minden embert. Ebben is van megkülönböztetés, mert Isten annyira gazdag, hogy kihez-kihez egészen személyes figyelemmel fordul, úgy, ahogy senki máshoz, mindenkit a maga módján szeret. Ebben próbálhatjuk követni őt. Persze, a mi lehetőségeink korlátozottak; ez nem azt jelenti, hogy le kell mondanunk arról, hogy mindenkit szeressünk, de tán bele kellene törődnünk abba, hogy ha a hozzánk közelállók szeretete lefoglalja a szívünket, ugyanolyan figyelemmel máshoz nem fordulhatunk, ugyanannyi helyet másnak nem biztosíthatunk az életünkben. Ezt bizonyára nem is kívánja tőlünk az evangéliumi törvény, inkább csak azt, hogy minden emberre azzal a tudattal tekintsünk, hogy egyikük sem ér kevesebbet a hozzánk legközelebb állóknál. Ebben az alapállásban van valami készség, valami ugrásra kész felelősségtudat. Egy óvatlan pillanatban bármikor megeshet, hogy valamelyik ember csakugyan ránk szorul, s akkor nem mehetünk el mellette érzéketlenül.

Ahhoz kevesek vagyunk, hogy a világ terhét magunkra vegyük, de a szeretetnek ezt a közös égboltját fenn kell tartanunk. A mindennapokban talán nem kíván ez többet, mint hogy ne legyünk mások terhére, ne ítélkezzünk, ne vágjuk el a személyes közeledés lehetőségeit.

Egyébként, aki a szentlecke szövegét latinul olvassa, megtalálja benne az *advent* szót, a görög *parúzia* megfelelőjeként. A magyar szövegben ez áll: „Amikor Urunk Jézus eljön minden szentjével”. Ez a szerkezetet a görög eredeti és a latin fordítás nem ígével, hanem névszói birtokos kapcsolattal oldja meg. Az adventus, a parúzia az Úr Jézus *eljövele*. Ady Endre emlékezetes szavával mondatnánk akár az Úr *érkezésének* is.

S ha erre figyelünk, a liturgia szép és szent utalásait követve világossá válik előttünk, hogy a közelgő ünnep nemcsak emlékezés az Emberfia egykori születésére, hanem legalább annyira örvendező jeladás is, az ő eljövendő, dicsőséges eljövételéről. Amikor a nagypénteket és húsvétot követően elköszönt a tanítványaitól, azt mondta:

„Veletek leszek minden nap.” Ez az ő jelenléte a hétköznapiakban gyakran elhomályosul, bizonyosságát csak a hitünk őrzi. Az ünnepen viszont tündöklővé, vigasztalóvá lesz. Nem nekünk kell erőlködnünk azon, hogy jobban figyeljünk rá, ő nyilatkoztatja ki magát közöttünk. Így lesz az advent az Úr érkezésének kegyelmi idejévé.

Születésének örömeiben

Karácsony

Lk 2,1-14; 15-20; Jn 1,1-18

Karácsony napján az egyház három miseszöveget ad elénk: nem azért, hogy válasszunk közülük, hanem hogy mind a hármat végigimádkozzuk.

Az éjféli mise evangéliuma *Augustus* császár rendeletének említésével kezdődik, amely a hatalomnak — számunkra nagyon ismerős — önteltségével elrendeli, hogy „írassék össze az egész földkerekség”. József és Mária engedelmeskedik ennek a parancsnak, és Betlehembe megy.

Egy fiatal anya gondosan készül arra, hogy amikor a szülés ideje elérkezik, a lehető legnagyobb biztonságban tudja világra hozni gyermekét. Mária készületét keresztülhúzza a császári rendelet. El keli hagynia szegényes, de mégis meghitt otthonát, neki kell vágnia egy hosszú útnak, és Betlehemben, a számára ismeretlen városban kell szállást keresnie *Józseffel* együtt áldott állapotának utolsó napjaiban. Talán reménykedik abban, hogy Isten, aki olyan csodálatos módon gyermeket ad neki, majd gondoskodik róla, hogy az idegenben is kedves, barátságos emberek közé kerüljön? Ki tudja? Mindenesetre olyan szegények, hogy megfizetni nem tudják a vendégfogadót, s olyan későn érkeznek, hogy már minden szokásos hely foglalt, csak a városon kívül húzhatják meg magukat, s a gyermekét jászolba kell fektetnie. Mária bizonyára nem kesereg, nem méltatlankodik, sem Istent, sem embert nem vádol, hanem figyel: úgy látszik, így akar közöttünk megjelenni Az, akit méhében hordoz, s akit az angyal a Magasságbeli Fiának nevezett.

A bibliai beszámolóból nem derül ki, hogy mindez pontosan mikor történt: sem az esztendőt, sem az évszakot nem jegyzi föl az evangélista, egyet jegyez meg, hogy Jézus születését éjszaka adta hírül az angyal a pásztoroknak, akik azon vidéken virrasztottak nyájaik mellett. A városban élő, módosabb, rátartibb emberek, akik nem adtak szállást Józsefnek, Máriának, nem bűnhődnek keményszívűségükért, de tanúi sem lehetnek annak, ami odakinn történik, a város határában. Az elsőből utolsók lesznek, az utolsókból első. A Megváltó születésének örömeiben először azok részesülnek, akiket a nyájuk körül való foglalatatoskodás kirekeszt a rendezettebb emberi élet biztonságából, s arra kényszerít, hogy a szabad ég alatt virrasszanak.

Benn a városban ezek a pásztorok aligha kereshették volna föl Jézust. Ha istállóban kellett születnie, akkor lehetett *jel*. Jászolban fekvő kisdéd nem mindennapi látvány, eltéveszthetetlenül meg lehet találni. A pásztorokat nem is kell sokáig biztatgatni, jó szívvel indulnak, mennek a gyermek elé. Az angyalok nem kísérik őket, s az istállóban sem veszik körül éneklő sokadalommal a szent családot. Az evangélista nagyon takarékos: csaknem állóképet rajzol. Ennek a képnek középpontja a pólýába takart, jászolba fektetett kisdéd. A többi szereplő őt veszi körül, de nem beszélnek hozzá, ő sem mosolyog rájuk, nem történik semmi olyasmi, ami meghaladná a megszokott, emberi lehetőségeket. A pásztorok beszámolóját Mária hallgatja meg: megjegyzi, amit mondanak, és sokáig el-elgondolkodik a hallottakon. Őt nem oktatja angyal Isten szándékaira, hiszen alázatos szolgálóleány, nem is szeretne más lenni.

A pásztorok aztán visszatérnek oda, ahol az angyal megszólította őket. Nem keveslik, amit láttak. Örülnek a *jelnek*, egész életüknek új értelmet ad az a tudat, hogy már megszületett az Üdvözítő, s hogy ők ott lehettek előtte, amikor még szólni sem tudott.

Az ünnepi mise evangéliuma a János-prológos (Jn 1,1-18). Az Ige örök születéséről szól. Lukács a betlehemi születés háttereként Augustus rendeletére hivatkozik. János az evangélium első szavával a Biblia első könyvére utal: „Kezdetben teremtette Isten az eget és a földet” —

olvassuk ott. „Kezdetben volt az Ige, és az Ige Istennél volt, és Isten volt az Ige” — felel rá messziről a negyedik evangélium prológusa. Vagyis akkor, amikor Isten a világot megteremtette, az Ige már megvolt. Nem teremtmény tehát. Azt mondja róla a prológus utolsó mondata, hogy ő „az egyszülött Fiú, aki az Atya keblén van”. Nem teremtmény tehát: „minden általa lett, ami lett”, az Atyával együtt teremtette a világot. A világ: Isten szabad elhatározásából teremtett. A Fiút nem tudta nem-szülni az Atya. Egyek ők a három személy csodálatos egységében, elválaszthatatlanok.

„És az Ige testté lett.” Vagy ahogyan a régi fordítás mondta, ünnepélyesebben: „testté lőn”. Úgy is fordíthatnánk, hogy „emberré lett”, mert a Biblia nyelvében a test embert jelent. (Ahogyan a mi nyelvhasználatunkban a *lélek* önmagában jelentheti az egész embert: „lélek ez ajtón se be, se ki”.) A későbbi zsinatok jól értelmezték a Bibliát, amikor kijelentették, hogy az Ige nem csak emberi testet vett magára, hanem egészen emberré lett, van emberi lelke is. A bibliai nyelvhasználatot követve beszélünk mégis inkarnációról, megtestesülésről, de ez többet jelent, mint testbe öltözést.

„Az Ige testté lőn, és köztünk lakott.” A görög ige beszédesebb. Először is azért, mert tövében a sátor szóra ismerünk. Másodszor azért, mert nem tartós állapotra, hanem egyetlen cselekedetre utal. Ha nem volna nagyon szokatlan, így kellene fordítanunk: „köztünk ütötte fel a sátorát”. Ez a szöveg viszont felidézi bennünk a pusztai vándorlás történetét. Ott sátorozott az Isten együtt azokkal az izraelitákkal, akik nemrég szabadultak Egyiptomból, és a sivatagon át utat kerestek az ígért földje felé. Így sátorozik hát köztünk az Isten Fia vándorutunkon, világban való zarándoklásunk idején. Sátora az embersége, amellyel Mária méhében egyesült.

„Mindazoknak, kik befogadták, hatalmat adott, hogy Isten gyermekei legyenek.” Miféle *hatalom* ez? Hatalom az Isten gyöngeségében való részesedésre. Lehet-e ennél nagyobb ajándék?

JELENITS ISTVÁN, *Élet és evangélium*, Bp., 2001, Új Ember Kiadó, 255–256., 262–264. o.

Hó alatt a liget
Fotó: SZENDY CSABA

VASADI PÉTER

Második ezredvég

átgördül szegény szíveken
tépett sebet hagyva nyomában
vasszekérként a félelem

Előjelek

Tűri magán kiterítve
a lélek hordák vonulását.
Tagjait kicsavarták.
Jelt adni se tud.
Issza, mint tehetetlen föld
az esőt s mérget az esőben.
Fosztogatóit elviseli. Ömlik
rá titkos zubogók szennye.
Vergődése vájja a sírját.
Így süpped lassan alá
mint lápba a test: el-
szabadult a sötét hallelúja.

Egyszer majd megrázza magát.

Az álomkórból fejét fölüti.
Zúg, mint az erdő, mikor
az ossziáni szél belekap.
Ének lesz az vagy riadó?
Kiáltás, torkaszakadtából
vagy himnusz?
Villámló függőlegesbe áll
s ő maga lesz oldó
angyala gúzsainak.
Szabadságát kórusimának
mondja. S jön föl benne az
illatozó tejköd, a szellem.

Félkörív

Mélyről jöttem, mélybe tartok.
Ívben csillognak a partok.
Fönt tűz forr csillaghalálban
lent vetve hús homokágyam;
nagy ára van ama dalnak
mit az istenek akarnak.

VASADI PÉTER, *Kínéz tengerre ablakon*, Budapest, 1997, Kortárs Kiadó.

VIHAR BÉLA

Csitt!

Álmomban hol szilaj lovak patái elől ragadtam el Évát, hol a leckét írtam meg helyette, vagy éppen kiderült rólam, hogy valójában királyfi vagyok, és menten megosztottam vele trónusomat, minekutána koronával fejünkön, legfőbb uralkodói feladatként, reggel, délben, este, szüntelenül csokoládét majsoltunk.

Igen, egy tavaszi napon, úgy tizenkét esztendő korom körül, gyermekszívemben fellobbant a szerelem ezüstlő mécsvilága. S mindehhez elegendő volt ama bizonyos röpke pillanat, az akácfákkal szegélyezett utcán, amidőn elsuhant mellettem, iskolatáskáját lóbálva, aranyfürtös hajjal, fürgén szökdelő léptekkel, Ó, Éva, a matrózbúzós jelenés, hogy csitri mivoltában ünnepélyesen megnyissa számomra azoknak sorát, akiket később, ifjú- és férfikorom törvénye szerint, szerelmemül választottam.

Róla ábrándoztam, még akkor is, ha a boltba küldtek élesztőért. A zord számtanpéldák oszlopai, az egyszeregy sáncai mögül is kék tekintete villant fel, incselkedően. Hányszor meglestem, amint anyjával sétált; meglapultam a kapumélyben, hogy láthassam őt, ha messziről, ha reménytelenül is. Mert vonzalmamat dehogy mertem megvallani neki, hiszen oly rútnak, jelentéktelennek éreztem magam, mint a hernyó, amelyik a pillangó kegyére áhítozik.

Napok múltán egyre gyötrőbbben kínzott a követelés, hogy zsenge szívem titkát feltárjam előtte. De hátha kinevet – vívódtam –, s akkor összeomlik a világ. Fojtogatott a büntudat is, hogy olyan tilalmas ösvényre tévedtem, ahová csak a felnőtteknek szabad lépniük. Ám egy belső parancs arra készítetett, hogy közöljem vele hódolatomat, rövidnadrágos, ébredező kamaszlétem rajongását. Nem, erre nem volt bátorságom.

Végül egy este, hosszas töprengés eredményeként, a szerelmi vallomásnak sajátos módjához folyamodtam. Házuk elé lopakodva, ceruzával felírtam a falra ezt a két lángoló szót: ÉVA, SZERETLEK. Némi tünődés után, a nagyobb diszkréció kedvéért, no meg, nehogy lovagi nyilatkozatomnak más lássa hasznát, odapingáltam még szabályos szép betűkkel a nevemet is. Aztán megkönnyebbülten és diadalmasan elvágattam a csillagfényes alkonyatban, titkomat immár rábízva a fehér mészrétegre, hogy helyettem mondja el az elmondhatatlant. Csakhogy Éva sem másnap, sem harmadnap nem adta tanújelét annak, hogy a falra rótt üzenetem tudomására jutott, és ő is mindhalálig viszonzszeret. Amikor ugyanis találkoztam vele, nagyot kuncogva, se szó, se beszéd, hipp, hopp, elszaladt.

Ezzel szemben apám, e napok egyikén, a vacsora végeztével, komor hangon maga elé szólított, mint olyankor, ha valaminő számonkérésre került sor. – Monddd, fiam, mit firkálsz te a mások falára? – kezdte vészjóslóan. Én meg, a leleplezett, szégyenemben elpirultam olyannyira, hogy bőröm valósággal tüzet fogott. A következő percben pedig elcsattant szerelmeim történetének harsány bevezető nyitánya: az atyai pofon. Persze, hogy e büntetést a jámbor aggodalom sugallta, hogy fia kissé korán jelentkező férfiúi megnyilatkozását ily hatékonyan

lefékezze, annak a szigorú, zord szemléletnek nevében, ami az efféle érzelmet a vétek kárhozatával rokonítja.

Jóval később, ifjúságom delelője idején, a szokásosnál is melegebb kapcsolat fűzött össze bennünket, s gyakran megosztottam apámmal gondjaimat, fordultam hozzá tanácsért. De egy vonatkozásban – szülők, nevelők, bizalmat igénylők, jól figyeljetelek! – soha nem tudtam előtte megnyilatkozni, mégpedig a másik nemhez való érzélem dolgában. Több volt ez, mint szemérmesség. Ama arculütéssel életem egyik toronyszobája végleg bezárult előtte. Hiába kísérletezett ő, avagy én, hogy a reteszt fölfeszítsük: soha, soha nem sikerült. Ilyenkor ugyanis nyelvem megkövesedett, torkom megbénult, s az előbb még meghitt beszélgetés, akaratom ellenére, hirtelen megdermedt, görcsbe szorult, mert az emlékezés mélységéből, az idő fátylai mögül, egy matrózbúzós leányka huncut árnya bukkant fel, amint apró, kecses mutatóujját ajkához emelve – csitt, csitt –, hallgatásra intett.

A kedveshez

Ahol már nincs segítség,
sem istenek kegyelme:
elhozza balzsamírját
az asszonyok szerelme.
Ők, akik életosztók,
így tanítanak minket
csókjukkal elviselni
éltünket, sebeinket.
Karodra ráfonódom:
oltalmaz, védj meg engem,
hogyszerre anyám légy,
anyám és a szerelmem.

[1960–1962]

VIHAR JUDIT

„Krikszkrakszokat, japán betűket írnék”

A magyar költészetben a japán festészet mellett a japán líra hatása először a 20. század elején, a Nyugat folyóirat első nemzedékénél jelentkezett. A magyar impresszionista költők angol és francia nyelvű japán versfordításokkal ismerkedtek meg, s nagy hatással volt rájuk a japán költészetre jellemző első impressziót kifejező egzotikus miniatűr kép, a látvány és a zeneiség, a hanghatás összefonódása. Ugyanazok a költők, akik Baudelaire, Verlaine és Rimbaud költészetét istenítték, most a japán költészet parányi gyöngyszemeit, a tankát¹, a haikut² igyekeztek megismertetni a magyar verskedvelőkkel s meghonosítani azokat a magyar lírában. Olyannyira divatba jött a 20. század elején a japán költészet és e távol-keleti világ varázsa, hogy a Nyugat első nemzedékének költői gyakran idézték verseikben Japánt. Nézzünk néhány példát ennek illusztrálására.

Ady „*Margita Párizsba jött*”³ című versében így ír:

S összekarolta Nippon⁴-babona,
Japán-rokonság éltette a gőgünk,
Vágyunk, rabságunk, szerelmünk és lázunk.
Vén Földünknek még majd mi magyarázunk.

A „*Köszvény ország márciusa*”⁵ című versében Japánnal azonosítja az 1848-as forradalom Magyarországot:

Föltört a hunn szívből a láva,
Mi voltunk a világ Japánja
Akkor s maga az – Ifjúság.

E két költeményen kívül Ady még a „*Készülés tavaszi utazásra*”⁶ (1917) és a „*Cári ágyú filozófál*” (1905)⁷ című verseiben utal Japánra.

Tóth Árpád az 1907-ben írott „*A Sorbonne halottja*” című versében igazi japán hangulatot teremt:

¹ A tanka 31 szótagos, helyesebben morás költemény (a mora olyan szótag, amely vagy csak magánhangzóból, vagy egy mássalhangzó és egy magánhangzó kapcsolatából állhat, illetőleg az önálló moraként szereplő n), mely 5 - 7 - 5 - 7 - 7 morás sorokra bomlik, sorvégi rímei nincsenek, betűrímek fordulnak elő bennük.

² A haiku 17 morás költemény, mely 5 - 7 - 5 morás sorokra bomlik, s mint a tankában, csak betűrímek szerepelnek benne. A haiku úgy keletkezett, hogy a tankán alapuló láncvers első három sora önállóvá vált.

³ A *Margita élni akar* című 1912-ben megjelent kötetből.

⁴ A japánok országuk nevét a Nihon vagy a Nippon szóalakokkal nevezik meg, ami a Nap eredetét, vagyis a Felkelő Nap országát jelenti. A Nihon ejtés a gyakoribb, a Nippon ejtésnek bizonyos dicsőítő nemzeti színezete van. Az egész világon elterjedt Japán megnevezés az azonos jelentésű ókínai *ni et pu en kouk* illetve a kínai *jih pen kuo* névből származik.

⁵ Kötetben meg nem jelent vers, a Budapesti Napló 1907. március 15-i száma közölte.

⁶ A megfelelő rész így hangzik: „Egy japán kert költözött hozzánk”.

⁷ A kötetben meg nem jelent verset a Budapesti Napló 1905. január 22-i száma közölte. A megfelelő rész a következő: „Gyűjtsatok a szívembe itt/ Hol a céltábla nem japáni”.

Mikor temették, hús nap volt, borult,
Vitte a Sorbonne sok kósza diákja,
Köztük a japán, a kis sárga páva
Cipelte a nagy babérkoszorút.

S hétféle nyelven, szomorúan, lágyan
Szól most róla sok furcsa versezet,
A "Tokiói Cseresnyevirág"-ban,
E lapban s mindenfelé a világban,
Míg ott fenn Margot tapsol és nevet.

Az 1912-ben íródott „*Históriás ének a színidirektorok szomorú harcáról*” című versében a japán, no meg a többi nemzet fiait az évődő humor tárgyává teszi a költő.

Mert mikor a török az olaszba döfköd,
Vagy mikor a japán az oroszra köpköd,
Mi ez ahhoz képest, mikor két direktor
Tépázza meg egymást, s a vérük direkt forr.

Babits verseiben ritkán találkozunk japán utalással. A „*Vakok a hídon*” című versében a meggörnyedt hátú vakokat hasonlítja a japánokhoz:

Támolyogva
tolongnak
a hídon
vakok
kis görnyedt, japános, naív alakok.

Karinthy Frigyes „*A lapda*” című versében idézi a japánokat is, miközben a „lapda” végigroppul az egész világon:

„...(mert beleszúrt a fulánk
Kis japán katonák kardhüvelyéből)”.

Kaffka Margit a „*HU-RO-KI*” című 1905-ben írott versében az archaikus „japáni” nyelvi alakot használja:

A lelked messze, idegenbe való,
Gyűrött, furcsa, öreg japáni lélek.

A legtöbb Japánra vonatkozó utalást Juhász Gyula verseiben találjuk. Szám szerint tizennyolc költeményt írt, melyben a „japán” szót használja. Puccini operájának cselekményét idézi fel az 1910-ben íródott „*Pillangókisasszony*” című versében:

Karcsú, kecses, mint halvány porcelánok,
A szeme mandula és ajka csók,
Csak Keleten teremnek ily virágok,
Ily különösek és ily bódítók.
Ott ül piros és sárgás kimonóban
Oly némán, mint egy nagy, beteg madár.
A kertben halk szél a cseresznyefákat
Hintázza lágyan s száll az este már.

Lassan kigyúlnak a nagy lampiónok,
Piros, zöld fények s szürkén, mereven,
Mint magányos öreg, szétnéz az ódon
Fusijáma a sárga tengeren.
S a sárga vizek lassú, mély zenéje
Ringat valahol egy fehér hajót,
Mely napnyugatnak tér sóvár ölébe,
Hol nem teremnek gyilkos viharok!

A kapitány egy édes nőre gondol,
Ki rá bús Babel mélyén félve vár.
Ó arany szabadság, kikapós kor,
Keleti mámor, az idő lejár!
S amint a távol, puha, kék ködébe
Mélázva, lágyan átolvad Japán,
Feledve már nagy mandulaszemével
A kimonós, a bús és néma lány.

Ő csöndben virraszt. Ül a szőnyegen,
Mely virágokkal hímes, tarka, dús,
Csodavirágok, miket nem terem
Távol Nyugat, a fáradt és borús.
Csodavirágok és nagy madarak,
Melyek beteg virágok ajkain
Szedik a mézet, édes aranyat,
Boldog Kelet, hol kéj és vágy a kín!

Hol szőnyegeknek százszínű mezőin
Piros és zöldes lampion alatt
Virrasztanak kis, halvány szenvedői
A távol vágnak: árva madarak!
Karcsú, kecses nők, méla porcelánok,
Szomorú vázák szép Napkeleten.
Taifun süvölt a sárga tengerágyon
S bennük mély csönd virraszt: a szerelem!

A japán couleur locale megteremtésére használja versében a lampion, kimonó, mandulaszem, cseresznyefa, „Fusijáma”, taifun, sárga tengerágy kifejezéseket, melyek akkoriban és összességében Japánt jelentették Európa számára.

Az „*Isten háta mögött*” című verse elvágyakozás, menekülés örökre egy távoli világba:

Talán Japánba kéne elmenni csendesen,
Ott könnyű a halál és az élet nesztelen.

A számára fájdalmas és biztos rossz világból az ismeretlen messziségbe való vágyakozás hangja csendül ki a „*Japán módra*” című, 1923-ban íródott költeményéből is:

Van valahol egy tenger és egy ország,
Mely vitorlátlan és felhőtlen.

Az 1920-as években írja legtöbb japán tematikájú versét, melyeknek címei Japánt említik: „Japánosan” (1924), „Japán módon” (1924), „Japáni módon” (1924), „Japánosan” (1925), „Megint japánosan” (1926), „Új dalok japán módra” (1926), „Újabb dalok japán módra” (1926), „Megint japánosan” (1927), „Japánosan” (1928), „Japános vers a gyermekről” (1928). Ezekben többnyire az előbb említett japános hangulatot felidéző kifejezések fordulnak elő, sokszor négysoros formában, többnyire keresztrímmel. Juhász Gyula később köszöntő versnek is használja ezt a formát, s akkor már nem szerepelnek benne a japános szavak sem. Ezeket a verseket nevezhette volna a költő akár még epigrammáknak is: „Japánosan, köszöntő Marianna születésnapjára” (1926), „Mariannának japánosan” (1927), „R. Étsy Emiliának, japánosan” (1928), „Banda Vilmosnak, japánosan” (1929). Álljon e köszöntők közül példaként az R. Étsy Emiliának íródott négysoros:

A szőke erdőt bíborral borítja
A csendes ősz s míg a levél perereg,
A végtelen ködét vígan hasítja
Örök tavaszba zuhanó sereg.

Utoljára, de nem utolsó sorban beszélünk kell Kosztolányi Dezsőről, aki talán a legplasztikusabban eleveníti meg híres versében, a „Mostan színes tintákról álmodom.”⁸ kezdetűben a japán világot:

...Sok-sok levelet
e tintával írnék egy kisleánynak,
egy kisleánynak, akit szeretek.
Krikszkrakszokat, japán betűket írnék

Szintén ebből a kötetből, a „Mély éjjeleken” kezdetű költeményből idézzük a messzi távolba való elvágódást kifejező sorokat:

Festéktócsádon, a lilán, a zöldön,
csavargó én, dalolva utazom.
Járok japán, olasz és muszka földön,
síró vízen és sívó szárazon.

S még egy részlet *A szegény kisgyermek panaszai*ből, a „Kip-kop köveznek.” kezdetű költeményből:

Az áprilisi délutánon,
dalt hallani egyszerre, távol.
Az illatos, japáni égből
hull a napfény és hull a zápor.

A *Mák* című kötetben szereplő a „Mérgek litániája” című versében keletet idézi:

Az ópium volt első ideálom,
az álom, az én altató arám,
csak rám lehell és az enyém, mi drága,
enyém lesz Kína, Tibet és Japán.

⁸ A szegény kisgyermek panaszai című 1910-ben megjelent kötetből.

S végül *A bús férfi panaszai* című 1924-ben megjelent kötetéből a „*Lám, ma újólag az álom*” kezdetű versében a költő nagyanyjának – mintha egy Rippl-Rónai képről nézne ránk – japános szeme tűnik fel:

Pillanatig tartott. De a szívem, az elhalaványult,
mert a virágai közt rég-porladozó nagyanyám állt.
Épp ahogy ösmertem. Figurás, lila-színű ruhában,
sárga-szívós arccal, közönyös nyugalommal, amellyen
Ázsia bújá fakult, a csodák patinája aranylott.
Zöld papagájt tartott, játszódba, öreg-merev ujján
s ferde japáni szemét rézsút a madárra emelte.

Kosztolányi azonban nemcsak verseiben idézi meg a japán világot, hanem ő az, aki valójában megismerteti a magyar olvasóközönséggel a japán költészetet, hiszen egy kötetre való kínai és japán verset fordít le magyarra. A *Kínai és Japán versek* című kötete korában óriási szenzációnak számított, s később is számtalan kiadást ért meg. Kosztolányi Dezsőné így ír erről: „Ekkor váratlanul a *Pesti Hírlap* nyújtja felé a kezét. A szélsőséges, viharos, művészetének nem kedvező, érzékenységeinek ártalmas légkör után mintha egy mérsékelt égöv éltető, biztató levegőrétegébe került volna. Újra él. Most kezd igazán dolgozni, hatalmas munkakedvvel.

Az előnyös szerződés, a megbecsülő kartársak, a nemes, úri gazda árnyékában biztonságban dolgozhat, abban a biztonságban, amelyre idegrendszerének feltétlen szüksége van. Most egymás után írja *A bús férfi panaszai*-nak verseit, legremekebb elbeszéléseit, a *Pesti Hírlap Vasárnap*, *Alakok*, *Párbeszéd*, *Ákom-bákom*, majd *Ember és világ* fejcíme alatt is, ragyogónál ragyogóbb kis írásait, a *Japán és Kínai verseket*, az *Új Idők A.B.C.* rovatába nyelvészeti, verstani, esztétikai tanulmányait.”⁹

A Kosztolányi műfordításait tartalmazó *Idegen költők* című műfordításkötetében még további költeményekkel egészülnek ki japán műfordításai. Hogy Kosztolányi hogyan találkozott a japán költészet e remekeivel, arról a *Réz Pál* gondozásában, 1988-ban megjelent *Idegen költők* jegyzetében olvashatunk. Innen tudhatjuk meg azt, hogy Kosztolányi a Nyugat 1933. április 1-jei számában *Új japán versek* címmel harminc haikut tett közzé, melyekhez jegyzetet fűzött. E jegyzetből idézzük a következőket¹⁰:

„Tokióban egy császári herceg támogatásával, Hirafuku rajzaival több mint nyolcszáz oldalra rúgó versgyűjtemény jelent meg, mely csakis haikukat tartalmaz japánul és angolul. A könyvet Aszatoro Mijamori¹¹, a keioi egyetem angoltanára adta ki, fordította le, látta el jegyzetekkel és bevezetővel.”

A továbbiakban Kosztolányi részletesen jellemzi a haiku műfaját, a japán érzésvilágot és természetszemléletet, a japán nyelv tulajdonságait, ezek között azonban vannak olyan megállapítások, melyek nem mindig helytállóak, mint például az, hogy az ige és főnév között a japánban nincs döntő különbség, vagy hogy a haikunak nincsen versmértéke. Ezek a tények viszont nem csorbítják Kosztolányi fordításainak felbecsülhetetlenül nagy értékét, hiszen műfordításaival kaput nyitott a japán költészet felé, műfordításai ma is időtállóak, élvezetesek. Fordítói céljáról, tevékenységéről ő maga így vall ugyancsak ebben az írásában¹²:

„...az én föladatom nemcsak az volt, hogy a haikukat magyarra fordítsam, hanem elsősorban az, hogy – két világrész és bölcselet távolságát elenyésztetve – ázsiaiból európaira fordítsam őket, ügyelve arra, hogy a japán rövidséget ne tegyem szószátyárrá, s a japán vázlatosságot ne túlon túl kerekítsem ki és írjam körül. A gyermek és szűz Ázsia csak így közelítheti meg a felnőtt és fásult Európát. Ázsia ó-asszír nyelven azt jelenti: »A Fény Országá«, Európa pedig ezt: »A Sötétség Országá.«”

⁹ Kosztolányi Dezsőné: Kosztolányi Dezső. Holnap Kiadó, Budapest, 1990. 204. o.

¹⁰ *Idegen költők II.* Összegejtötte, a szöveget gondozta és a jegyzeteket írta Réz Pál. Szépirodalmi, Bp. 1988. 543. o.

¹¹ Mijamori, Aszataró az angoltanár neve. (Kiemelés tőlem: V.J.)

¹² mint 9. lábjeget 545. o.

Rába György: A szép hűtlenek című műfordítás-kritikai kötetében Kosztolányi műfordításait vizsgálva a *Kínai és japán versek* (1931) című kötet fordításait nem elemzi, mert itt Kosztolányi „angol közvetítő nyelvből, Asataro Miyamori japán egyetemi tanár rímtelen válogatásából fordított. Nincs mértékünk tehát, hogy e műfordítások lényegét, nyelvszemléletüket megítéljük. Ugyanez áll a Pesti Hírlap Vasárnapjában időközönként megjelentetett, s a posztumusz *Idegen költőkben* seregbe rendezett japán és kínai poétákra.”¹³

Az *Idegen költők* című kötet Jegyzetében azt is olvashatjuk, hogy a japán versek költőinek születési és elhalálozási adatait, valamint a nevek átírását Mártonfi Ferenc állította össze. Ez az átírás a nemzetközi ún. *Hepburn-féle* angolos átírás szerint közli a költők neveit, viszont a magánhangzó hosszúságot magyar ékezetekkel jelöli, amelynek ugyanolyan fontos megkülönböztető szerepe van a japánban, mint a magyarban.

A továbbiakban – a tanka és a haiku jellegzetességeit figyelembe véve – néhány Kosztolányi fordítást próbálunk meg egybevetni a japán eredetivel.

Az első japán költői antológiából, a 718(?)–785 között 4496 költeményből összeállított *Tízezer falevél* címűből való *Kakinomoto no Hitomaro* (662–710) híres tankája, mely Kosztolányi fordításában így hangzik:

Hosszú az éj – oly hosszú, mint a fácán
ezüstös hosszú tolla,
csak bódorog botolva
annak, ki egyedül virraszt az ágyán.

Az eredeti költemény ötsoros, nincsenek benne sorvégi rímek, hiszen a sorvégi összecsengés szinte bántó a japán fül számára, viszont annál inkább van sok alliteráció és ismétlés, mely híven tükröződik Kosztolányi fordításából is. Hitomaro versének nagyobbik részét: első négy sorát az ún. bevezetés tölti ki, mely az éjszaka mérhetetlen hosszúságát érzékelteti a magányos ember számára. A következő nagy költői antológiából, a 905-ben összeállított, 1111 verset tartalmazó *Régi és új dalok* gyűjteményéből a kötetet összeállító és bevezető tanulmánnyal ellátó *Ki no Curajuki* (868(?)–945(?)) híres tankáját idézzük:

Halkan havaz
s hajunk legyezi a tavasz.
Mi e csoda? Mi ez a hó?
Nem fönről az égből való.
Ez a tavasz szagos hava.
Virágzik a cseresznyefa.

Az eredeti ötsoros költeményt Kosztolányi hat sorban fordítja, evvel és az eredetire nem jellemző sorvégi páros rímmel próbálja a magyar olvasóhoz közel hozni a japán természet csodálatos képét, a havazáshoz hasonlító cseresznyeszirmok hullását.

Kosztolányi műfordítói ars poeticáját így fogalmazza meg: „Ideálom a teljes formai, tartalmi hűség és a teljes szépség. De ha – művészi célokért – meg kellett alkudnom, akkor nem a szépséget ejtettem el.”¹⁴ Klasszikussá vált mondása így hangzik: „Műfordítani annyi, mint gúzsbakötötten táncolni.”¹⁵ A híres vándorszerzetes-költő, *Szaigjó* (1118–1190) fordításakor is a szépség, a szemléletesség elvét követi. Szaigjó porlepte köpönyegében járta be Japánt, hogy költeményeihez élményt gyűjtsön, majd remetei magányba vonulva, benyomásait, érzéseit költeménnyé formálta. A japánok szent hegyéről elmélkedik következő tankájában:

¹³ Rába György: A szép hűtlenek. (Babits, Kosztolányi, Tóth Árpád versfordításai. Akadémiai Kiadó, Bp. 1969. 318. old.

¹⁴ Kosztolányi Dezső: Modern költők. Bp. 1914. Bevezető III.

¹⁵ Mint 14. lábjegyzet 14. o.

Miként ha füstölög a Fuzsijama
a füstje szétrepül a lenge, kába
szelekbe s eltűnik a kék egen,
a gondolatjaimnak bús imája,
úgy tör ki és úgy vész is el hiába,
a messzeségbe mállva, névtelen.

A fordítás tartalmát tekintve híven tükrözi az eredetit, csodálatosan adja vissza a tanka hangulatát, a formai követelmények azonban itt sem tükröződnek, nemcsak a sorok és szótagok száma tér el, hanem az eredeti ritmus, lüktetés hiányzik a versből, melyet minden sorban az *első* és az *ötödik* szótag nyomatéka jellemez.

A japán költészet egyik legkiemelkedőbb alakja *Macuo Basó* (1644–1694), aki a haiku műfaját vitte tökélyre. A világirodalom e parányi gyöngyszeme természeti képet ragad meg, az állandót, az örök szépséget, de nemcsak a látványt igyekszik megörökíteni, hanem a hanghatásokat is. Álljon itt példaként Basó egyik híres haikuja eredetiben, hogy ezeket a hanghatásokat is érzékelhessük:

Sizukasza ja
iva ni simiiru
szemi no koe¹⁶

A susogó és sziszegő hangok ismétlődése a kabócák kórusát idézi. Kosztolányi, aki harmincnyolc haikut fordított Basótól, e haiku magyar változatában is törekszik a hanghatások visszaadására. Haikujának még címet is ad, sőt az első és a harmadik sor vége összerímel:

Csönd

Nyugalmas, csöndes est...
Csupán a tücskök vad zenéje harsog,
hogy szirteket repeszt.

Basó több, mint nyolcszáz haikut írt, s ezek tartalmilag igen közel állnak egymáshoz. Mégis a Kosztolányi által fordított haikukra egyértelműen rá lehet ismerni. Csak annyiban „szép hűtlenek” ezek a fordítások, hogy Kosztolányi nem ragaszkodik az 5 - 7 - 5-ös moraszámhoz, – s mint már említettük – legtöbbször címük is van és összerímel a sorok vége. Haikufordításaira is igaz, amit Rába György ír róla: „...mindenekelőtt a nyelv megvilágító és érzéki erejét tartja fontosnak. Nyelvszemlélete klasszikus, szava nem jelentésének gazdagságával, hanem a szemléltetés súlyával kíván hatni.”¹⁷

Basó haikui igen népszerűek Magyarországon. Kosztolányinak sok követője akadt, aki újra fordította ezeket a haikukat. Hasonlítsuk össze Basó egyik haikujának három műfordítását Kosztolányi, *Illyés* és *Tandori* tollából:

Légy

Veréb barátom, kérnék egy kegyet.
Ne kapd be a virágra röppenő
bús kis legyet.

(Kosztolányi *Dezső* fordítása)

¹⁶ Macuo Basó: Legszébb haikui. Összeállította és a bevezetőt írta: Vihar Judit. Fortuna–Printer Art, Bp. 1996. 57.o.

¹⁷ Mint 13. 271. o.

Buddhista testvériség¹⁸

Ne fogd meg a virágon
dongó-csapongó méhet,
madár barátom!

(*Illyés Gyula fordítása*)

Virágon fürdő¹⁹

böglyöt, kérlek, ne kapj be,
veréb barátom!

(*Tandori Dezső*)

Az eredeti költemény hangulatát a legjobban a Kosztolányi fordítás közelíti meg. Ahogy *Kardos László* írja róla: „...fordításai valóban legtöbbször szép és zavartalanul ható magyar versek.”²⁰

A haikura jellemző ellentét, amely az első két sor és az utolsó között feszül, Kosztolányinál is megtalálható, csak éppen tótágast állva. Nála a második és harmadik sorban van az, ami az eredetiben az első és másodikban, míg Basó harmadik sora Kosztolányinál az első sorban olvasható. Illyés fordításának címe kissé didaktikus, ami egyáltalán nem jellemző a pillanatnyi hangulatot kifejező japán haikura. Basó szerint a haiku olyan, mint a harangzúgás. Miután a harang elhalt, fülünkben még tovább zeng a harangszó. A feszültség tetőfokán a művész elhallgat, s a folytatást az olvasóra bízva, aki ezáltal az alkotás részesévé válik. Tandori, aki nyersfordításból dolgozott, nagyon ügyel a tartalmi hűségre, a moraszámok betartására, a rímtelen végű sorokra, a vers hangulata, érzelmi telítettsége azonban csorbát szenved. Mind a három fordításban más rovar szerepel, az eredeti haikuban Basó a virágon játszadozó, mulatozó böglyöt óvja, s próbálja figyelmeztetni barátját, a kis verebet, nehogy bekapja azt.

Az *Idegen költők* című kötetben, a népdalokat, ismeretlen költőket nem számítva, Kosztolányi kilencvenhat japán költő versét fordította magyarra. E költők közül Mártonfi Ferenc nyolcvanháromra talált rá, ami nagy teljesítménynek számít, mert a nevek leírásában hibák, félreértések adódtak. E tizenhárom költő nevének esetében ráadásul csak egyetlen név szerepel, a másik hiányzik. Ilyen például a *Rokkocsu* költői név, amely a Hepburn-féle átírásban nem lehetséges, mert nincs „csu” betűkapcsolat. Ez mondható el a *Seidi* névről is, „di” hangkapcsolat a japánban nem létezik. Abban az esetben, ha azt feltételezzük, hogy a név *Seiji*, evvel kapcsolatban azt kell megjegyezni, hogy mint férfi utónév ugyan gyakori, népszerű még ma is, de vezetéknév, születési vagy halálozási dátum nélkül szinte lehetetlen ilyen nevű költőre rátalálni. Hibás még a *Ryushiu* név is, mert „shiu” kapcsolat ugyancsak nem létezik. Mivel az említett tizenhárom esetben a szerzőnek csak az egyik neve szerepelt, nem lehetett megtalálni a csak *Fujiwara* néven említett költőt. A név nagyon népszerű volt a 12., 13. században, hiszen egy uralkodó család neve, amely számos híres költőt adott a japán irodalomnak. Maga Kosztolányi is öt különböző Fujiwara nevű költőtől fordított le tankákat. Vagy itt van például a *Tai-a* nevű költő. Ilyen típusú név nem fordul elő a japánban. S ha megnézzük e költőnek tulajdonított vers fordítását, igencsak furcsa felfedezést tehetünk:

Telefon

Újévkor az első üdvözetek
nyájas szavakkal telefonva
futnak belé a telefonba.

¹⁸ mint 12. lábjegyzet 37. o.

¹⁹ mint 12. lábjegyzet 37. o.

²⁰ Kardos László: Tóth Árpád. II. átdolg. kiad. 1965. 373. o.

A meglepő játékos rím hallatán talán feltételezhetjük, hogy Kosztolányi, a haiku nagy tisztelője, aki ráadásul még a telefonért is rajongott, e rím kedvéért alkotta meg a leheletnyi költeményt, s még japános-kínai hangzású nevet is költött hozzá. Ez nem meglepő, hiszen ő maga, de családtagjai is használtak álnevet. Illyés Gyula így ír az *Idegen költők* 1943-as kiadásának bevezetőjében: „Nem tudjuk s – nyelvismeretünk fogyatékosága következtében – valószínűleg sosem fogjuk megtudni, hogy ha közelebből arcukba néznénk e kitűnő és ünnepélyes költőknek, egyik-másik szeméből vajon nem a *Zsivajgó természet* szerzőjének élénk tekintete csillogna-e felénk.”²¹ De még a látszólag japános hangzású *Horiguchi Niko* nevű költőnek tulajdonított verseken is érdemes elgondolkodnunk. A költőt és verseit nem sikerült megtalálnom egyik japán irodalmi lexikonban, verseskötetben sem. Kosztolányinál a költő születési és halálozási dátumánál csupán a 19–20. század szerepel. Létezik ugyan egy Horiguchi vezetéknévű japán költő, de annak utóneve *Daigaku*, 1892-ben született. A szabadvers képviselője volt a 20. században, s emellett előszeretettel fordította francia költők, többek közt Verlaine, Appolinaire, Rimbaud, Cocteau, Jammes költeményeit. Elképzelhető, hogy Kosztolányi hallott a Párizsban sok időt eltöltő Horiguchi Daigakuról. E vezetéknévhez illesztette hozzá a Niko nevet. Horiguchi Niko hat költeményének fordítását olvashatjuk az *Idegen költők*ben. Az egyik négysoros költemény, szótagszáma 7-6-7-6, rímképlete abab, szabályos magyaros verselés:

Élet

Ki élhet e világon,
hol annyi a ború?
Az élhet e világon,
ki egyre szomorú.

A japán költészetben a költő a természetről szól, a természettel akar eggyé válni, szinte beleolvadni a világmindenségbe. Kosztolányinál azonban a vers hőse nem a természet, hanem maga a költő, a költő szomorú életérzése. De nézzünk meg még egy Horiguchi verset, amely talán még erősebben igazolja azt, amit az előzőről állítottunk:

Jajszó

Bús és sötét szememben
örökre könny ragyog,
mivel sovány vagyok,
mivel japán vagyok,
mivel ember vagyok.

Az előző vers borúja itt is megjelenik, az örök természetnek, makrokozmosznak és mikrokozmosznak azonban nyoma sincs. Egyedül a költő szerepel ebben a szép versben, egy sovány japán ember, akinek költeménye győzelmet arat az olvasó szívén. S álljon itt még egy Horiguchi fordítás, keresztrímes négysoros, melyben a szótagszám mindenütt 11. A vers tárgya egy festmény, melynek festőjét megnevezi a költő. Ontomaro nevű festő azonban nem létezik, van ugyan egy nagyon híres festő, Utamaro, aki csak úgy ontotta a szebbnél szebb metszeteket. Valószínűleg ez a japánosan hangzó név Kosztolányi fantáziájában születhetett meg, miközben játékos rímeket faragva a lét és nemlét gondolatán eltöprengett:

²¹ Illyés Gyula: Kosztolányi, a versfordító. Kosztolányi: *Idegen költők*. 1943. 8. o.

Festmény

Az, hogy e földre egyszer megszülettem,
a véletlennek furcsa balesetje.
Inkább egy képre pingált volna engem
Ontomaronak mesteri ecsetje...

Irodalom:

- A rejtőzködő Kosztolányi (szerk.: Mész Lászlóné). Tankönyvkiadó, Bp. 1987.
Király István: Kosztolányi – Vita és Vallomás. Szépirodalmi Könyvkiadó, Bp. 1986.
Kosztolányi Dezső: Idegen költők 1–2. Szépirodalmi, Bp. 1988.
Kosztolányi Dezsőné: Kosztolányi Dezső. Holnap Kiadó, Bp. 1990.
Macuo Basó: Legszebb haikui (szerk. és bevezető Vihar Judit). Fortuna–Printer Art, Bp. 1996.
Magyar Költők Tára. Arcanum Digitéka, Bp.
Mijosi Jukio: Nihon no kindai bungaku. Ivanami, Tokió 1976.
Miner–Odagiri–Morell: Classical Japanese Literature. Princeton University Press, New Jersey 1985.
Nihon bungaku daidzsiten. Sinkosa, Tokió 1983.
Nihon no kindai bungaku 1–3. The Fukuoka Unesco Association, Tokió 1996.
Rába György: A szép hűtlenek. (Babits, Kosztolányi, Tóth Árpád versfordításai). Akadémiai Kiadó, Bp. 1969.
Vihar Judit: A japán irodalom rövid története. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp. 1994.
Vihar, Judit: The Spirit of Haiku. In: The Japanese Thought and the Present. Charles University, Prague 1996.

Falcsik Mari
NŐKET NÉZŐ KÉPEK
Öt vers a kiadásra váró kötetből

Kiadóm, a Jelenkor a 2013-as Ünnepi Könyvhétre tervezi új kötetem, a *Nőket néző képek* kiadását, amely két szempontból is különlegességnek számít. Egyrészt azért, mert – ami ma már ritkaságszámba megy – illusztrált verskötet lesz, minden vershez egy kollázssal, amelyek Lantos László Triceps munkái. Másrészt azért, mert ebbe a kötetbe 48 fiktív nőalak verseit írtam bele, akiknek rövid életrajzát is kitaláltam, a vers keletkezésének sok valóságtöredéket magába olvasztó hátterével. E három elemből – vers, életrajz és Triceps kollázsai – tevődik össze a 48 egység, s belőlük a kötet. A nőalakokból most ötöt ajánlok a Kedves Olvasó figyelmébe, ízelítőül.

Falcsik Mari

Kollázsok: Triceps

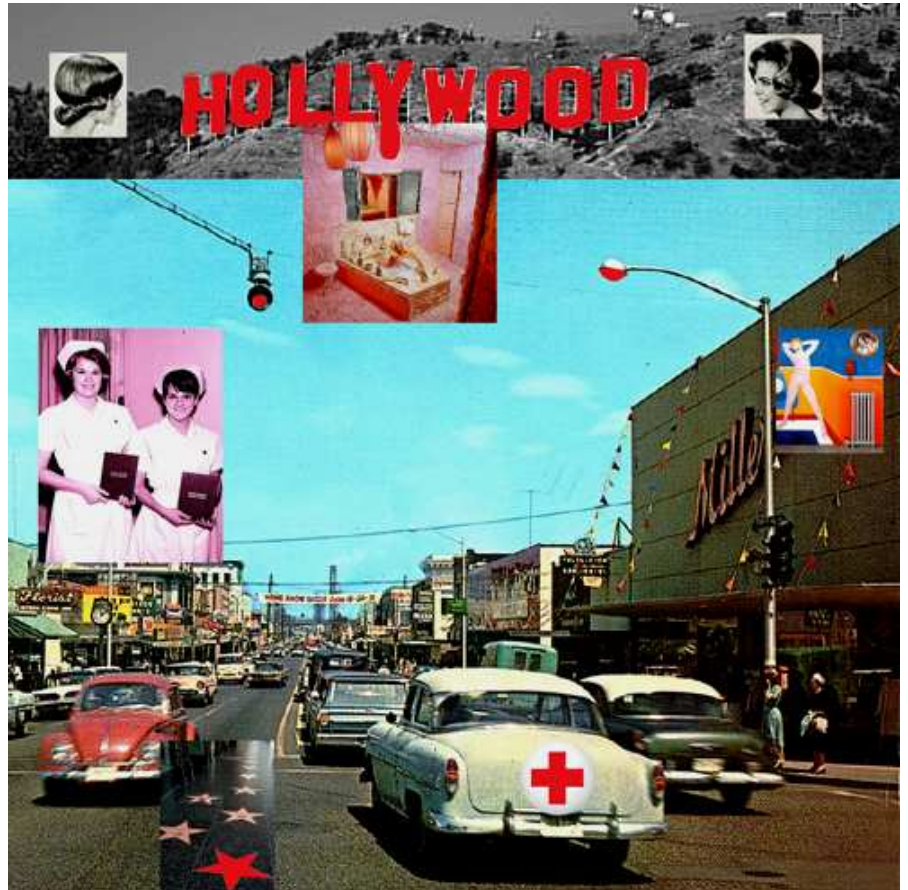
Képszerkesztés: Wow Stúdió / Víg Gabriella

Sheila Murdock

1961, Olympia, Washington, USA

A FÜRDŐZŐ SZŐKE

Hiszekegy samponomban,
rózsaszín csupapuha plüssfalomban,
buborékfúvó flakkonomban!
Hiszekegy mindegyik önmagomban,
minden egyes újfiumban!
Hiszekegy gőzölő habfürdőmben,
amibe bújjunk sokkal beljebb,
most, hogy kicsit hidegebb lett
ez a bűdös tágos város.

Sheila Murdock – Szőke bombázó az USA-ból, a Washington állambeli Olympia városából. A vers írásakor, 1961-ben 22 éves, a helybeli Providence St Peter Hospitalban dolgozik a katolikus Sisters of Providence (Gondviselés Nővérei) iskolában frissen diplomázott ápolónőként. Arról álmodozik, hogy Hollywoodba megy filmsztár-kariert csinálni, de végül egész életében nem lépi át Olympia határát. Viszonyba keveredik a főorvosával, aki nemcsak hazudja a Sheila iránti szerelmét: öt év titkolódzás után kiáll vele a világ elé, elvállik a feleségétől, és összeköltözik Sheilával. Ez élete legjobb döntése: nagyon boldogan él a kedves, szexi, odaadó nővel, akit odahaza My Sweet Marylinnek becéz.

Frantzischka Héderváry-Oszkó

1925 k., Nyitra, Magyarország

NYOSZOLYÓLYÁNYOK

Vajon a nagyinak is van
vidám puncikája?
Pisilője neki is kell legyen.
A fürdődresszben
csak egy kis táska látszik.
Mit hordhat abban?
Emília szerint
a magokat, amikből
a gyerekek kikelnek.

Vajon a nagyi is szereti
odadugni az ujját?
És neki is aztán
vizesnyúl-szagú lesz tőle?
Karolina szerint
a nagyoknak ott haj nő.
Ládd, én azt nem szeretném.
Hogy ott csikmakoljanak
a hajkefém tuskéi.

Frantzischka Héderváry-Oszkó – A Nyitrán élő középnemesi családban épp az I. világháború kitörésekor született leányka a korban kivételes emancipáltságot élvez szabad szellemű famíliájában. E kis versét 11 éves korában, egy tengerparti nyaraláson írja, amikor közelebbről figyelheti meg nő- és férfirokonai testi adottságait. Különösen a saját teste nyugözi le: a délutáni siesta alkalmával többször alaposan megvizsgálja tökéletes kis alakját, meztelenül forgolódva az öltözötükör előtt a dalmáciai szállodaszoba homályában. Amikor a szexualitás témájához is igen nyitottan hozzáálló édesanyja rányit, bátran felteszi neki az anatómiai tárgyú kérdéseket, amelyekre ekkoriban lázasan keresi a választ.

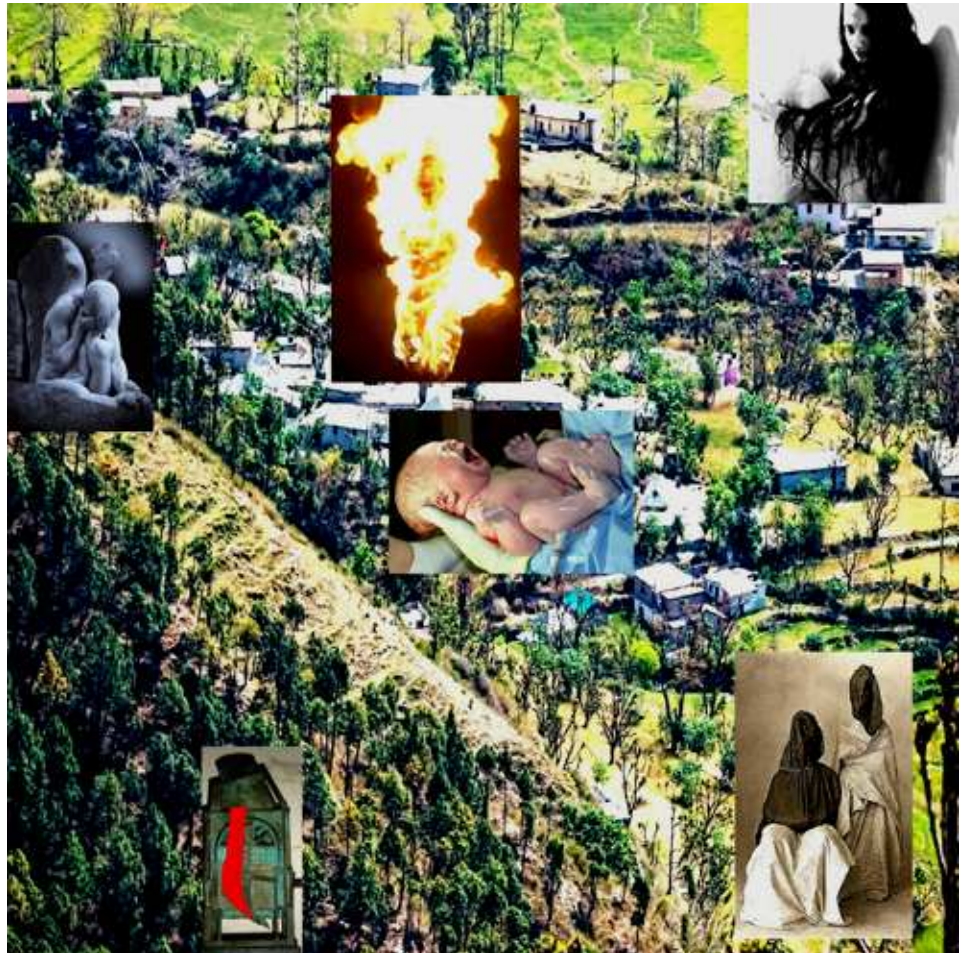
Aisanur Bahwi

2003, Khejurbona, India

SZÜLESSEN LÁNYOTOK!

Szülessen lányotok!
Hogy az ő kedves édes húsa talán,
saját sejtjeiteken át
megüzenje, amit a testünk kiabál!

Szülessen lányotok!
Hogy az ő kicsi hasa görcsein át
mégis megértsétek talán,
amit a testünk kiabál!

Aisanur Bahwi – Az egyszerű indiai nőtől a XXI. század hajnalán fakad ki ez a vers, mikor megtudja, hogy a lánya meghalt, és azt is, hogyan. Fadwa Bahwi férjhez ment Mashal Islamhoz, és új családjához költözött. Mikor már hosszú ideje nem kap hírt felőle, anyja elutazik hozzájuk, de nem találja otthon az Islam családot. A szomszédoktól tudja meg, hogy a törvény elől bujdosnak, és hogy Fadwa már nem él. Saját férje ölte meg, különös kegyetlenséggel: lányainak végig kellett nézniük, ahogy anyós és sógornő a tükör elé állítják, kerozint locsolnak rá, és apjuk meggyújtja a tüzet. Fadwa bűne az volt, hogy nem szült fiút Mashalnak, és hogy „nem tudta őt kellőképpen kielégíteni”.

Rattie Raven Punkter

1983, New York, New York, USA

MI ELÉG S MI NEM

Nekem nem elég a dugás,
nekem nem elég a kúrás,
nekem nem elég a lefekvés,
nekem az egész kell!

Kell a heréd és kell a nagyagyad,
kell a húsod és kellesz te magad,
kell a hétköznapi, kell az elszállás,
ezt nem adja meg egy szimpla dugás!

Nekem nem elég a baszás,
nekem nem elég a toszás,
nekem nem elég a kefélés,
nekem az egész kell!

Kell a lelked és kell a valagad,
kell a farkad és kellesz te magad,
kell a józanság, kell a berúgás,
minden kell, nemcsak egy szimpla dugás!

Rattie Raven Punkter – A '70-es években brit és ír klubokban fellépő punkénekesnő sipító hangjával, színes tarajával és bőrmelltartóival kisebb sztárkultuszt kelt maga körül. Ekkoriban kökemény, szókimondó nőügyi harcos, főleg, ami a női szex emancipációját illeti – ez a dala is abból az időből való. A '80-as évek elején hirtelen fordulattal csatlakozik azokhoz az ex-punkokhoz, akik a műfaj lelágyított változatát eladják az USA-nak. Ezt a dalt is megírja szoft verzióban, de úgy a kutyának se kell. Rattie dühében otthagyja a híres lemezcéget, szerződést szeg, és feléneklei az eredeti szöveget egy New York-i zugstúdióban. Ezzel örökre kicsapatja magát a celeb-édenből, de az alternatívok alvilágában a dal napok alatt sláger lesz megint.

Cheetah Morgan

2010, Seattle, Washington, USA

RED DRESS CODE

Tökéletes virtuális
piros ruhában
egy valódi nagy has
melegére vágytam.

Tökéletes virtuális
szemem hidegje
valódi hús párjától
felmelegedne.

Tökéletes virtuális
neccharisnyában
finom meleg combok helyett
csak a szájbarnyál van.

Tökéletes virtuális
hajam csigája
vágva hull a láthatatlan
hús-vér valóságra.

Tökéletes virtuális
piros úr világom:
megosztlak a szájbértérbe,
én nyomorúságom.

Cheetah Morgan – A Seattle-ben élő Cheetah évezredünk elején esik áldozatul a mátrixnak, amikor pc-guru fiúja asszisztenseként napi 15–20 órát ül a gép előtt. Mind jobban belebonyolódik a virtuális valóságba, míg többé nem tud szabadulni belőle. Mikor már a szerelmével is csak a neten keresztül tud érintkezni, a fiú lelép a szemközti pizzériában futárként dolgozó Lolával. A vonzó Cheetah ekkor, némi Photoshop-beavatkozással, gyönyörű avatart készít, és beköltözik a Facebookba. Mint e verse is mutatja, még egy darabig hiányzik neki a testi szerelem, de aztán a határtalan lehetőségek illúziója szépen elfeledteti vele.

KASKÖTŐ ISTVÁN

Öreg Joe-történetek

amiben a két szomszéd a szelleműzés kétes tudományában jeleskedik.

Már két napja esett az eső, hol csepergett, szitált, hol ömlött. Az igazság az, hogy igen jól jött a háromhetes nagy meleg után, kiszökdült a világ, meg aztán locsolni se kellett, ami nem kis dolog, ha figyelembe vesszük, hogy milyen magas a vízdíj. Az öreg Joe virágos kertje meg igencsak igényelte a sok vizet. A kedves olvasó ebből bizonyára arra a következtetésre jutna, hogy az öreget boldogította az égi áldás. Hát, mondjuk úgy, hogy fifti-fifti. Míg megelégedéssel nyugtázta a természet segítségét, a hosszas bezártság már kezdett az idegeire menni. Jött-ment a házban, mint aki nem találja a helyét, ki-kinézett az ablakon, Wilson a garázs ajtóban téblábolt... hiányzik neki a kocsis mosás, állapította meg az öreg, kis szarkasztikus mosollyal az orra alatt.

Télen az más. Túl a hólapátolás örömein, éppen elég tennivaló akad a házban belül, amit egész nyáron halogatott, hogy majd...

Már a második adag kávé fázta le, mikor csöngettek az ajtón. Kikukucskált a kémlelőn –, ha idegen, ki se nyitja, bár néha direkt élvezte, ha gorombáskodhatott a házaló ügynökökkel, különösen a megváltást ígérő misszionáriusokkal – kell az embernek egy kis szórakozás alapon.

– Mondja kedves... teszi fel a kérdést a bibliát szorongató vénkisasszonynak – maguk mind a mennyországba jutnak?

– Bízunk az Úr kegyes jóakarátában.

– No, akkor én inkább a pokolba mennék, a jó nők biztos' mind ott lesznek – és gonosz vigyorral rájuk csapja az ajtót. Máli csak a fejét csóválja.

– Mert mintha a választás rajtad múlna.

De most nem a tanúk állnak az esőben, hanem Wilson szomszéd rázza magáról a vizet, türelmetlenül topog az ajtó előtt.

– Na, beenged, vagy kérvényt nyújtsak be?

– Nem tudta kívánni, míg alább hagy? Mi olyan sürgős? Jobb, ha leveszi a cipőjét... na, nézze micsoda lucskot hagy hátra.

Wilson lerúgja a cipőjét, félre tolja az öreget és ledobja magát a nappaliban a bőrfotelbe. Otthonosan, mintha az direkt neki lenne fenntartva.

– Hmm –, szippantja be a kávé illatát – jókor jöttem, friss a kávé. Megkínál?

– Dollár ötven.

– Írja fel a többihez.

Dupla cukor, kevéske tej, készíti a kávé a barátjának. Saját bögréje van. Dan a múlt nyáron vette a bolhapiacon, „A világ legjobb szomszédja” hirdeti a rikító felirat. Az öreg egészen meg volt hatódva mikor megjelent vele, míg aztán Wilson gyorsan fel nem világosította, hogy az nem neki szól, azt saját magának vette.

Az öreg leül a szófára, átellenben a látogatóval. Szürcsölgetik a kávé, szótlanul. Az öreg vár, hogy Wilson megszólaljon. Ahogy megjelent az ajtóban, már tudta, hogy valami mondani valója van, de megjártssza, hogy nem érdekli. Wilsont bosszantja vele, mert az elvárná, hogy ha mást nem is, de kérdezné, hogy mi újság. Végül is, nem bírja tovább, megszólal.

– Nem fogja elhinni...

– Akkor ne is mondja...

– Azért is mondom. Willy Kowalszki a kocsijába' alszik.

– Kowalszki? A kocsiban?

– Ja!

– Maga ezt honnan veszi?

– Dominic mesélte.

– A Dominic?

– Ja, tegnap éjjel, jött haza munkából és látta, hogy Willy kocsijában ég a belső lámpa. A házban sötét volt, gondolta talán Willy véletlenül rajta hagyta. Hogy az akku ki ne merüljön – Dominic, mint jó szomszéd, ugye... – miután leparkolt a saját háza előtt elsétált, hogy leoltsa a lámpát, vagy felcsöngesse Kowalszkit. Ahogy közelebb ért, látta, hogy Willy a kocsiban van, ledöntve az első ülés, ott fekszik, pizsamában, kispárna a feje alatt, rózsaszínű pléd... komplett hálószoba, csak a vekker hiányzott. Dominic óvatosan elsomfordált, nem akarta, hogy Willy észrevegye, különösen, hogy az buzgón kortyolgatott. Whiskey. Johnny Walker.

– Na, még csak ez kellett...

– Ja, mit szól hozzá?

– Az, hogy a kocsiban alszik, nem újság... Nem egyszer előfordult, hogy a felesége... szegény Margaret, míg élt, kirúgta a házból, mert piált. Kowalszki ha részeg, gorombáskodik. De az asszony már meghalt, több mint három éve. Elment annak az esze? Nem akarom elhinni.

– Pedig elhiheti. Dominic látta, esküszik rá.

– Tudja mit? Ma éjszaka majd én megnézem, úgyis négykor kelek...

– Én is látni akarom., megyek magával...

Megegyeztek, hogy majd kora hajnalban meglátogatják az autójában tanyázó Willy Kowalszkit.

Kora délutánra elállt az eső, kellemes, enyhe, kora szeptemberi napsütésben fürdött a város. Az öreg nekiállt, hogy leszedje, a már majd hogy nem túlrejt paradicsomokat, Wilson meg mosta a kocsiját. Mi mást. Időnként találkoztak az út közepén, hogy feltűnés nélkül kémleljék a Kowalszki házat. Willy megjelent, úgy három óra tájban, intették egymásnak a szokásos néma üdvözlést. Mint minden más alkalommal, a felületes szemlélő nem is sejthette volna, hogy valami van a levegőben.

– Ne bámulja olyan feltűnően – intette az öreg a szomszédját, – nehogy gyanút keltsen.

– Nem látszik piásnak.

– Arra várhat. Kowalszkin nem látszik, ha iszik. Nem addig, míg pofára nem esik, aztán meg jöhet a mentő.

– Ki hitte volna, alig két hónapja, hogy még látta a nagy fényt.

– Hát ha így halad, majd újra látja.

Az öreg négykor kelt, a hajnali rituálé elvégzése után, rákattintotta a kávéfőzőt. Lefekvés előtt rendszerint bekészíti, hogy a klór elillanjon a vízből, csak a frissen darált kávé kell a szűrőbe bemérni. Míg várt, hogy lecsurogjon, adott a macskának és kieresztette Rómeót egy gyors pissentésre –, ő a ház kutyája. Intett a szomszédnak, aki már a nyitott garázsajtóban téblábolt az elmaradhatatlan kávésbögrével a kezében. Wilson csak arra várt és átügetett az úton.

– Na, már azt hittem sose ébred...

– Miről beszél? – intett a falórára – négy óra tíz.

– Én már három után fenn voltam.

– Az a maga dolga, nem fogok magához igazodni, és tegyen hangfogót, Máli még alszik.

– Okay, meddig kell várni arra a kávéra?

– Wilson! Üljön a seggire és ne idegesítsen. Már kora reggel kezd, mi lesz estig?

– Blabla, blabla... Jól van na, befogom a szám.

Aztán csend volt egy darabig, a konyhában legurgulázott a kávé, Joe bemérte a pontos adag tejet meg cukrot s leitta a tetejét, csettintett a nyelvével. Az élet apró örömei között az első korty kávé, így reggelenként, mennyei élvezetnek számított. Fogta a kávé karafet és intett a szomszédjának.

– Na, hadd öntsem fel, igyon néha egy tisztességes kávé is ne csak azt a barna lötytyöt.

– Mi baja van magának az én kávémmal?

– Nekem? Semmi, azon kívül, hogy meg sem innám.

– Száz százalékos columbiai...

– Ja, magának mindent el lehet adni.

Mire kiürültek a csuprok, kifogytak a kávékkel szembeni ellenvéleményekből és készen voltak a Kowalszki kémkedésre. Joe intett a kutyának, aki örömmel ugrott a soron kívüli séta reményében és elindultak a hajnali csendben a Kowalszki ház irányába.

– Mi van, ha felébred? – kérdezte Wilson.

– Úgy is jó, legalább sebtibe' megtudjuk, hogy mi a dörgés. Csak bízsa rám, tudom, mit kell ilyenkor csinálni...

– Ja, mint a barack...

– Wilson, ha még egyszer előhossa a barack ügyet, kiírom magát a végrendeletemből.

– Ne fenyegetsen, mert mindjárt összehajtom magam.

Kowalszki a harmadik ikerház déli felében lakott, alig száz méterre. Joe csendre intette a barátját és lopva közelítették meg a fehér Toyotát, az a bejáróban parkolt. Mindekét oldalon az ablak, úgy kétujjnyira nyitva volt és valóban, Willy Kowalszki csendes békességben, rózsaszínű plédbe burkolva aludt a ledöntött ülésen. Missy, a szürke angóramacskája, a vezető oldalán szunyókált egy lila szatén párnán. A két öreg összenézett, megállapítva az elvitathatatlan tény, valóban, Willy Kowalszki az autóban lakik.

... és abban a pillanatban elszabadult a pokol.

Rómeó, hogy ki ne maradjon a mulatságból, felugrott, hogy bekukucskáljon a kocsi ablakon... talán a macska közelségét szaglászta –, nagy macskabarát ő, tiszteletbeli tagja a feline társadalomnak. A bajt az okozta, hogy őurasága körmei akkorát csattantak az ablaküvegen, mint egy mennykőcsapás. A macska a kocsi plafonjáig ugrott ijedtében, majd esztelen nyávogással eltűnt az ülés alatt. Kowalszki fejével a kocsi oldalának vágódott, kétségbeesetten próbált kiszabadulni az összegabalyodott takaróból, csapkodott a kezeivel, miközben torkaszakadtából ordított:

– Gitta, no, no, no... Gitta! Please... no, no, no...

Majd lassan magához térve felismerte, hogy hol is van, kinyitotta az ajtót és kibukott a kocsiból. Négykézlábra. A két szomszéd a meglepetéstől szólni se tudott, bár elfutottak volna, de mintha legyökeredzett volna a lábuk. Az öreg Joe tért magához elsőnek és engesztelően szabadkozott.

– Bocs, Willy. Nem akartuk felijeszteni, de ez a hülye kutya... erre jártunk és egészen véletlenül fedeztük fel, hogy a kocsiban alszik. Bocsánat...

– Véletlenül? Mi? Nincs véletlen. Frászt. Mindenbe beleütik az orrukat... Mi közük hozzá, hogy én hol alszom... azt csinálom a saját portámon, amit akarok. Semmi közük hozzá.

A ricsajra, itt-ott kivilágosodott egy-egy ablak... kövér Suzy lenge, mélyen dekoltált hálóingben, kilépett a verandára, ne hogy kimaradjon a cirkuszból, de egy csupasz, szőrös kar kinyúlt utána és berántotta a házba.

– Héj! Csönd legyen, a dolgozó emberek hajnalban aludni akarnak... – ordított Keith Johanssen a másik oldalról, tudott dolog volt, hogy ki nem állhatta a lébecoló nyugdíjasokat, neki még hét év volt hátra. Irigykedett.

Rómeó volt az első, aki megpuccolt, behúzott farokkal futott hazáig, Wilson szorosan mögötte. Az öreg Joe még próbált békíteni, de Willy Kowalszki csak mondta a magáét szabad polgár jogaira hivatkozva, miközben náci kémeknek meg pletykás vénasszonyoknak titulálta a szomszédjait. Jó idő telt belé, míg minden elcsendesedett, majd Willy a veranda lépcsőjére ült, a rózsaszínű plédbe burkolózva, a macskáját békítgette. Valahol egy ajtó csapódott, motorzúgást hozott a hajnali szellő a város felől. Semmi különös. Egy kora reggel előtt az élet beindult volna.

– Na, kellett ez nekünk? – tette fel a szóközi kérdést Dan Wilson A garázs előtt ácsorogtak a sötétben. – Mert maga kételkedett, mintha Dominic hazudott volna.

– Én már csak ilyen vagyok, csak a saját szememnek hiszek.

– Ja, annak a mindent duplán látó két szép szemnek... Erről jut eszembe, megkapta a hajtásit?

– Már mért ne kaptam volna meg, nincs nekem semmi bajom.

– Kivéve, hogy mindent duplán lát, kómába esik és összekeveri az északot a déllel, emlékeztessen, hogy ne üljek be a kocsijába.

– Örömmel, úgyis idegesít az örökös aggodalmaival.

Wilson témát váltott.

– Van még abból a híres kávéból?

– Jó hogy mondja, nem tudtam, hogy mi hiányzik. Hozom – s azzal, korát meghazudtoló fürgeséggel ügetett át az úton.

Aztán a kávé is kifogyott, meg a beszéd téma, csak ültek, tanúskodva egy újabb nap születéséhez. Lassan ébredezett a szomszédság, itt-ott kivilágosodott egy-egy ablak, friss kávé és sült szalonna illata lengett a levegőben, kocsiajtó csapódott, motorzaj... van, a ki korán kezd, talán egy szakács vagy taxisofőr indul munkába.

– Joe! – Törte meg Wilson a csendet. – Nem értettem, mit kiabált Kowalszki. Kitanó. Kitanó...

– A' fenéket kitanó... Gitta, no... A feleségét becézte Gittának. Már amikor becéző viszonyban voltak. Margaret... Gitta. Kapish?

– Értem! Valami nagyon rosszat álmodhatott szegény... majd összetörte magát, ahogy felriadt. Attól tartok, hogy sose fogjuk megtudni, miért tanyázik a kocsiban...

– O, oh... asszem, nem sokáig kell várni, – intett a fejével az öreg. A másik oldalon Kowalszki somfordált feléjük. Megállt Joe háza előtt a bejáróban.

– Willy! Mért nem jön közelebb? – Joe még fel is állt, hogy invitálja a tétovázó szomszédot.

– Maga jöjjön, beszélni akarok magával.

Joe rántott egyet a vállán, mint aki nem érti, miről van szó, majd átsétált az úton, hogy eleget tegyen Kowalszki kívánságának.

– Mi van, Willy? Mért nem jön, akad még egy bögre kávé.

– Wilson – sziszegte az orra alatt, megvetéssel – Nem akarok vele beszélni.

– Mi baja van magának az én barátommal?

– Ja. Éppen arról van szó. Mielőtt az idejött, én voltam a maga barátja.

– Willy! Mi sose voltunk barátok. Jó szomszédok, de nem barátok. Pesztrálkodtam, furikáztam oda-vissza az elvonóba, bevásároltam, mikor elvették a hajtásiját, de nem voltunk barátok.

– Áh, hagyja, már úgy sem számít – legyintett lemondóan. – Nem érdekes, úgyis költözöm! Eladom a házat.

– Hát, azt meg már mért csinálná? – Joet váratlanuk érte a hír. Na, alig hogy túltették magukat az új szomszédokkal járó hercehurcával, mikor Vesta Patel rájuk ijesztett a ház eladással, most meg ez a lüke Kowalszki fenyeget költözéssel. Még csak az kell, megzavarni a szomszédság delicate egyensúlyát valami jött-ment társasággal. Tinédzserek, motorbiciklis barbárok. Ki tudja, miféle veszedelem vár rájuk... alighogy elboronálták Maggie O'Brien ügyét. Elejét kell venni a bajoknak, állapította meg magában az öreg, még mielőtt megszólalt volna.

– Willy mielőtt még meggondolatlanul végzetes hibát követne el... – karon fogta a vonakodó szomszédot és leültek Joe háza előtt a veranda lépcsőjére, visszafogott hangon szólt, kissé, mint apa a gúgye fiához, megértést színelve.

– Mi készítette, hogy feladja ezt a jó szomszédságot, ilyet úgyse fog találni. Itt mindenki... – majdnem kimondta, hogy szereti magát, de még idejében elharapta a szót. Túlzásba azért nem kell esni.

– Nem tudok a házban maradni, el kell költözni.

– De, miért? Mi oka lehet, jó volt tizenöt évig és most egyszeribe költözhetnékje támadt?

– Úgyse fogja megérteni – majd hosszas szünet után hozzá tette – furcsa dolgok történnek a házban...

– Na, ne mondja, miféle furcsa dolgok?

– Kezdem azzal, hogy megrepedt a fal a pincében... beázik.

– Na és? Előfordul. Nálam is szigetelni kellett.

– Ijesztő hangok éjjel, meg ajtócsapkodás...

– Ne hagyja nyitva az ablakot... huzat.

– Mondhat akármit, szerintem kísértet jár...

– Na, ezt a marhaságot meg honnan veszi... miféle kísértet?

Kowalszki szinte súgva nyögte ki.

– Margaret.

– A felesége?

– Ja, visszajár... pokollá teszi az életem. Ivonne, a barátnőm nem hajlandó jönni, már két hete nem volt takarítva.

– Rettenetes... Két hete?

– Mióta a vízágy kilyukadt...

– Kilyukadt a matrac? Nem kellett volna talán hancúrozni rajta, nem bírta a strapát...

– Nem volt semmi hancúrozás... az én koromban? Egyszerűen kilyukadt, majdnem belefúladtunk.

– Ne hülyéskedjen! Senki se fúladt még bele egy vízágyba... Kilyukadt. Előfordul.

– Előfordul? He? Akkor azt magyarázza meg nekem, hogyan került Margaret horgolótűje a lepedő alá? Hee?

– Oh, oh. Aszondja Margaret?

– Kétség nem férhet hozzá. Kísért a házban, meg akar őrjíteni, de rajtam nem lehet kifogni. Költözöm – kis szünet után még hozzátette, – Azt mondtam, hogy kinyomta a fogpasztát a tubusból, meg kitörölte az összes női e-mail címeket a computerből! Ráismerek. Gonosz! Egész életében gonosz volt.

– Hm, Szellemjárás? Maga biztos benne? És mondja csak Willy, kinyilatkoztatta magát a kísértet? Valami formában tudtára adta, hogy ő a maga felesége?

– Hát, hogy a fenébe ne? Ki más lehetne, ha nem a Margaret? – fogta suttogóra hangját – Kiüldözte a barátnőmet. Féltékeny a vén satrafa...

– Hát, ez nagyon érdekes...

Az öreg elmerengett egy pillanatra, majd valami gonosz kis fény ragyogott fel a szemében. Belébújt a kisördög és ő készségesen adott helyet neki, Fantáziája százhuszas tempóba rohant vele és egyből megszületett a terv. Félretéve az előző kétkedős hangvételt, most barátságosan szólalt meg, bátorításul még a háborgó szomszéd vállára is tette a kezét.

– Mondja csak Willy, maga milyen vallású?

Kowalszki értelmetlenül nézett az öregre, majd kibökte.

– Epistopalien, de mi köze van annak a dolgokhoz...

– Kár, hogy nem katolikus.

– Hát az majdnem az, csak pápa nélkül...

– Hmm. Nem tudtam, de így is jó. Tudja Willy, sajnálhatja, hogy olyan ellenérzésekkel viseltetik Wilson iránt, mert ha valaki tud a maga problémáján segíteni, hát az nem más, mint Dan Wilson.

– A Wilson?

– Japp, senki se tudja itt a szomszédságban, hogy ki is ő tulajdonképpen. Én elárulok magának egy titkot, Wilson egy nagyon mély, spirituális egyéniség.

– A Wilson?

– Az egy és egyetlen Dan Wilson. Fiatal korában papnak készült, római katolikus papnak, de sajnos egy nagyon ritka betegség véget vetett az ígéretes karrierjének. Ninctaphobia áldozata lett.

– Nyaktamicsoda?

– Azt tudja mi a phobia? Irtózat, félelem valamitől. Mint claustrophobia, félelem a bezártságtól.

– Azt tudom.

– Nahát a nactaphobia, irtozat a szoros ruházattól, főleg nyakkendőtől, gallértól ... eredetileg az akasztás is beletartozott, de manapság ritkán akasztanak. Szoros a gallér és bedagad Wilson nyelve, fuldoklik. Szóval a papságnak, mint karriernek löttek, pedig már teológus korában komoly tekintélynek számított klerikális-paranormal-szupernaturális esetek vizsgálatában, mint megszállottság, kísértetjárás etcetera, etcetera... a Vatikán nagyon számított rá.

– A Wilson? Szinte hihetetlen?

– Ja, több van ott, mint amit a pusztá szem lát. Sokkal több. Hallott maga Mulligan atyáról?

– Nem.

– Pedig nagy cikk volt róla a Times magazinban.

– Én nem olvasok olyasmit

– Gondoltam, – (éppen ezért merem mondani) – szóval Mulligan atya, itt a városban, a Szent Terézia templom plébánosa. Tudja itt a Fredricktonon, Wilson volt teológiai iskolatársa, igen szoros barátságban vannak. Különben ő a legismertebb szelleműző a világon.

– Sose hallottam róla.

– Nem csodálkozom. (Te barom, most találtam ki.) Ha valahová megy ördög, vagy szelleműzni, Wilson megy vele ministrálni.

– Ministrálni? Nem túl öreg ő már ahhoz?

– Hát mit képzelsz, majd egy gyereket visznek egy kísértetjárta házba, az éjszaka kellős közepén?

– Hát, van benne valami...

– Szóval, Wilson a maga egyetlen reménye, mivel maga nem katolikus, Mulligan tisztelendő nem jöhet számításba, marad a barátunk és higgye el, van olyan jó, mint a Mulligan, ha nem jobb.

– Wilson? Nahát, ki hinné? Csak a kocsiját mossa...

– Ne tévessze meg a látszat, a kocsi mosás nála egy formája a meditálásnak, olyankor kiemelkedik a testéből a lelke és tisztul.

– A Wilson? – csóválta a fejét, látható kétkedéssel Willy Kowalszki – Gondolja, hogy tudna valamit csinálni? Az igazság az, hogy nem szívesen adnám fel a házat...

– Bízsa csak rám, majd én beszélek vele, jó ember ám ő... Készségesen segít a rászorulókon... elvégre is majdnem-pap. Gallér nélkül.

Miután az öreg megnyugtatta az aggódó szomszédot, útjára eresztette, ő meg átsétált az úton, hogy barátját tájékoztassa a ráosztott szerepről.

– Joe! Magának elment az esze. Ekkora marhaságot még az életemben nem hallottam. Én, mint papnövendék? – a hasát fogta a röhögéstől, – ráadásul katolikus? Az anyám, szegény forog a sírjában... igaz keresztényi, ír–protestáns hittel gyűlölte a katolikusokat.

– Röhögés helyett, jobb, ha magába száll és felkészül a nagy szerepre...

– Viccen kívül, nekem tetszik az ötlet. Szóval mikor megyünk szelleműzni... de azt is árulja el, hogy mit kell csinálni.

– Semmit. Abszolúte semmit. Nem az a lényeg, hogy mi mit csinálunk, hanem, hogy Kowalszki mit hisz, hogy mi mit csinálunk. Minél kevesebbet tud, annál többet hisz. Ez minden hitvallás alapja. Magának, mint papnak azt tudnia kellene.

– Ne röhögtesen és beszéljen halkabban, Emma meg ne tudja, mert kitör a balhé. Tudja, hogy nincs humorérzéke.

Szóval, annak rendje és módja szerint, az öreg tájékoztatta a reménykedő szomszédot, hogy még azon éjszaka, mielőtt éjfél ütne az óra, Dan Wilson megkísérli a sértett néhai feleség szellemét megbékíteni és felkérni a ház elhagyására és, hogy öneki, mármint Kowalszkinak, semmi mást nem kell csinálnia, mint távol maradni a háztól.

Joe a délutáni szieszta helyett végigjárta a város üzleteit, hogy tömjént szerezzen a szertartáshoz, de csalódással kellett tudomásul vennie, hogy az ókori fűszer nem egy közhasználatú cikk. Végül is kénytelen volt megelégedni sandalwood és pacsuli illatú füstölő pálcikákkal, amit egy boszorkány szaküzlet bájos tulajdonosa ajánlott neki, esküdözve, hogy azok lélekemelő hatása egyenlő a tömjénnel.

Arra viszont egyikük sem gondolt, hogy milyen ürüggyel hagyják el a házat az éjszaka kellős közepén. Mint mondanak az asszonyoknak? Csak ültek a garázsajtóban szótlanul, minden épkézláb ötlet nélkül. Az öreg, aki különben teli volt ideával, különösen, ha szorult a kapca, most tanácstalanul vakarta a fejét. Végül megegyeztek abban, hogy nem szólnak semmit, hanem megpróbálnak kisurranni, és ha mégis lebuknának, ki-ki rögtönözzön úgy ahogy tud.

Húsz perccel éjfél előtt értek a tett színhelyére, Kowalszki, viszonylag józan állapotban várta őket a bejáróban, a macskáját szorongatta és látható aggodalommal üdvözölte a szomszédjait.

– Willy! – Wilson patronáló bizalmassággal fogta át a vállát és egy idegen, tőle szokatlan dallamos, bariton hangon szólt. – Mister Kowalszki, ez egy jószomszédi gesztus a részemről, remélem, nem jut majd az egyház tudomására... mert ugye, egy epistopélian mégis csak egy izé... epistopélien, a pápa öszentsége rossz néven venné. Maradjon ez szigorúan közöttünk.

– Na,ja... akár meg is esküszöm...

– Nem szükséges, tudom, hogy megbízhatok a diszkréciójában. Most én bemegyek... Mister Balog jön velem, bár kétségeim vannak őt illetően... köztünk legyen mondva, nem egy spirituális egyéniség...

– Wilsooon! – szólt rá az öreg, de az mit sem törődve a rosszállással, folytatta.

– Mindaddig, míg be nem fejeztem a szertartást, semmi körülmények között be ne tegye a lábát. Történjék bármi, belécsaphat a ménkű, kigyulladhat a ház, maga meg se moccanjon.

– Kigyullad? Arról nem volt szó.

– Kedves barátom, van magának fogalma hogy a természetfölötti erők mire képesek? Itt szupernaturál, paranormál, a titokzatos másvilág kiszámíthatatlan manipulációja...

– Wilsoon!!! – az öreg karonfogta a prédikáló szomszédot és egy határozott mozdulattal a veranda felé pördítette. – Willy érti! Ígéri! Esküszik rá! Elég a dumából, lássuk, miből élünk.

– Okay, okay... adta meg magát, kissé sértődötten a szelleműző majdnempap és azzal bementek kísértet-járta házba. – Mért kell magának mindenbe beleszólni, csak rá akartam egy kicsit ijeszteni.

– A tűz egy kicsit túlzás volt... Amilyen állapotban van, képes mindent elhinni. Ne felejtse el, csak annyit kell elérni, hogy ne adja el a házat, semmi kedvem új szomszédot trenírozni. Mivel igazából nem is akar költözni, csak egy kis rábeszélés kell. Ez az egész szellemjárás egy nagy hülyeség, csak az agyában van, amennyiben hisz a létezésében, oly annyira hisz a maga csodatevő képességeiben is.

– Okay, akkor mit fogunk csinálni mindentudó főmajster úr?

– Ne humorizáljon, nem áll jól magának. Ami pedig a mindentudást illeti... ahhoz kétség nem férhet.

– Mélységesen meg vagyok hatva.

– Úgy van az rendjén, de közben nyitogathatja az ablakokat...

– Minek? Hogy Margaret ki tudjon repülni?

– Egy szellemnek nem kell nyitott ablak, az keresztülmegy a falon is. Ennyit még egy gyerek is tud, egy szelleműző papról nem is beszélve. Füstölő pálcikákat gyújtunk, had lássa Kowalszki, hogy valami történik...

– Aztán?

– Aztán megnézzük, hogy mi van a tévén, Willynek szatellit TV-je van.

– Whaaa! Remélem van Playboy csatorna is.

– Naná!

– Joe! Én kezdem komálni ezt a szelleműző bizniszt. Hát még ha egy pár üveg sör is akadna a hűtőben.

– Arra ne számítson, Willy szigorúan whiskey ivó, esetleg vörösbor...

– Kár.

– De mióta iszik maga sört?

– Mióta pap lettem... megbocsájtja, ha nem iszom bort, gyomorégést kapok tőle.

– Se bor, se sör.

Wilson kézbe vette a TV kapcsolót és buzgón kattintgatott, cserélgette a csatornákat, míg az öreg a füstölőket gyújtogatta. A kékes füst kecsesen kígyózott a nyitott ablakok előtt, illatuk betöltötte a házat.

– Whaaa, ezt nézze Joe... – lelkesedett Wilson, rátalált a Playboy csatornára, – mekkora didkók, le merném fogadni, hogy szilikon... ilyen nincs... hogy bírja szegény hurcolni?

– Vegye le a hangot, még majd Kowalszki meghallja és maga se lelkesedjen olyan nagyon. Megárt a szívének.

– Csak azt nem értem, hogy ezek az ürgék, hogy bírják a strapát? Le merném fogadni, hogy Viagra. Mondja Joe. Maga szedett már Viagrát?

– Először is, nekem nincs rá szükségem... másodszor meg mi köze hozzá. Alig huszonnégy órája, hogy papot csináltam magából és már gyóntatni akar?

– Okay, okay az ember már nem is kérdezhet. Oh, oh itt jön a másik nő... Na mi lesz ebből?

– Nyugodjon meg, nem fognak összeveszni a koncon.

– Minden férfi álma...

– Az ám. Álom. Ilyen valóságban nincs.

– Csak azért, mert magának nem volt szerencséje, az nem jelenti azt, hogy nincs.

– Magának se. Az már a többség.

– Ne rontsa az illúziót.

... és ment a szelleműzés miközben Willy Kowalszki a körmét rágta, a kocsijában ülve aggodalmaskodott az ablakokból kígyózó füstöt látva. Próbált emlékezni, hogy vajon a tűzbiztosítása érvényes-e szelleműző szertartásokra. Múlt az idő, már a véget nem érő sex is elveszítette a hatását, az öreg elszundikált, Wilson meg egy tengeralatti archeológiai kutatást talált a tévén. Aztán azt is megunt, közben elhatározta, hogy nem fog szatellit tévére előfizetni, nem éri meg. Már jóval lemult egy óra, mikor az öreg felriadt. Egyedül találta magát a szófán, Wilson sehol.

– Dan! Hol az ördögbe' van?

– Itt, a konyhában. Ezt nézze meg, mit találtam!

– Ne kotorásson. Olyan kíváncsi, mint egy vénasszony. Mit csinál? – a konyhában találta a barátját, az éppen egy Johnny Walker, whiskys üvegen babrált.

– Ez a barom Kowalszki igen csak ráállt a piára. Három bontatlan üveg is van a szekrényben.

– Ne nyúljon hozzá, ha meg akarja ölni magát, az az ő dolga. Én már régen feladtam, hogy aggódjak miatta. Na, most mondja, mit csinál? Tegye vissza azt az üveget.

Wilson óvatosan vágta körül a whiskeysüveg záró kupakját, majd egy jó adag sót öntött bele.

– Valahol olvastam –, mondja – hogy a sózott piától rókázni fog a páciens és elmegy a kedve tőle.

– Ahogy azt maga elképzei. Totális hülyeség. Na és kihányja, aztán iszik tovább.

– Mindegy, akkor is egy jó hecc. – és a fiókban talált tix szalaggal körütekerte a kupakot, – a felületes vizsgáló észre se venné, hogy az nyitva volt, – és visszatette a szekrénybe.

– Jobb lesz, ha bezárjuk a boltot, mert majd Kowalszki gyanakodni fog. Szelleműzésből, azt hiszem ennyi elég is volt. – Azzal az öreg indult is, tolta maga előtt a barátját.

– Egy biztos, jól bebüdosítette a házat, ide aztán kísértet nem teszi be a lábát.

– Egy kísértet nem lábon jár, az leng, még annyit se tud?

Ki tudja, talán összedőlne a világ, ha egyszer is annak a szegény Wilsonnak hagyná az utolsó szót. Az már megszokta, csak legyint egyet, az okos enged alapon. Willy Kowalszki már türelmetlenül ácsorgott a ház előtt s mikor a két szomszéd megjelent az ajtóban, elárasztotta őket kérdésekkel.

– Na, sikerült? Mi égett? Csak úgy dült a füst az ablakokból, már majd hogy nem hívtam a tűzoltókat. Be lehet már menni? Mi legyen a vízi-matraccal? Biztos, hogy nem jön vissza? De mi lesz, ha mégis?

– Nyugi, Willy... ne idegeskedjen, minden simán ment, Wilson igazából a legjobb, a delux szertartást csinálta végig, amit csak a legtekintélyesebb katolikus hívek kapnak. Mint egy epistopélien, azt magának külön értékelnie kell.

– Értékelem én, higgyék el, nem is tudom, hogy háláljam meg.

– Egy százas Szent Antalnak jól jönne... majd én beteszem a perselybe...

– Wilsooon! – lökte oldalba az öreg a barátját egy rosszalló fejcsóválás kíséretében, majd megnyugtatta Kowalszkit. – Arra nem lesz szükség... Szent Antal már multimilliomos a maga százasa nélkül is. Viszont azt tanácsolnám, hogy dobja ki a vízi-matracot, nem magának való az, különösen ha a barátnőjének víziszonya van.

– Nem számít az már, én nem hiszem, hogy Ivonne valaha is visszajönne...

– Annyi baj legyen, majd jön másik, magára buknak a nők, csak tudnám miért...

– Hát, hogy az igazat megvalljam, egy kissé túl zsírosan főzött, nem bírja azt már az én epém.

– Na, látja, minden kár haszonnal jár.

Azzal magára hagyták Willy Kowalszkit a kísértet-mentes házzal, angóra macskájával, gyenge epéjével és az aggasztó nőhiányával. Mielőtt még elváltak volna, Joe nem bírta ki, hogy ne hozakodjon elő Wilson százásával.

– Megáll az eszem, képes lett volna levágni Kowalszkit egy százas erejéig. Még hogy majd maga beteszi a perselybe...

– Miért ne, becsületes munkáért, becsületes fizetség jár.

– Na, ne hülyítsük egymást Dan, erre ráfogni, hogy becsületes, egy kissé túlzás. Még majd lelkiismeret furdalást fog nekem okozni.

– Na látja, a százas enyhített volna a fájdalmain, becs szóra felezttem volna. Képzelve el egy ötvenes az asszony tudta nélkül...

– Jóccakát Tisztelendő úr és szégyellje magát!

– Na, arra várhat, majd bolond leszek.

Most az egyszer az öreg ráhagyta, övé legyen az utolsó szó és besurrant a házba. Szerencséje volt, Máli átaludta a kirándulást, csak a kutya nehezményezte, hogy kimaradt a csavargásból. Még sokáig ébren bámulta a plafont, nem jött álom a szemére, nem ment ki a fejéből az éjszakai kaland. Willy Kowalszki csökönyös hiedelme a szellem kísértésében, vajon csak butaság, vagy valamiféle bűntudat készítet egy különben normális embert, hogy higgyen a hihetetlenben. Mindegy, nyugtatta meg végül is magát, lényeg az, hogy marad a szomszéd, nem lesz új jövevény a Crimson utcában.

A két öreg hamarosan napirendre tért a szelleműzés fölött, már csak apró, mindennapi hírek foglalkoztatták a szomszédságot. Mint, hogy Jaques Gillis lábáról levették a gipszet, Dominic Galucci már megint új kocsit vett, Samy és Mary Lou a második gyereket várja, meg Johanseen házában cserélik a tetőt. Szóval van miről beszélni, vitatkozni a véget nem érő kávézások alatt, az élet megy a maga megszokott útján.

Szerdán, késő délután, Joe éppen krumplit hámozott a készülő vacsorához, mikor Wilson megjelent a nyitott ajtóban.

– Joe! Baj van.

– Ha a maga baja, akkor ne is fárasza magát, mert az nem érdek.

– Na, akkor ez fogja érdekelni, Kowalszki házában kívül van a tábla. A ház eladó.

– Maga viccel.

– Jöjjön, nézze meg magának, ha nekem nem hisz.

Az öreg lecsapta a félig hámozott krumplit, félrehúzta a tűzhelyen rotyogó birkapaprikást és Wilsont követve kisietett a házból. A bejáró végéből jól látható Willy Kowalszki háza, és mit ad isten, valójában ott a tábla.

– Na, erre kíváncsi vagyok, hogy mi ütött belé, hogy mégis költözik – fújta az öreg – jöjjön, járjunk a végére...

Wilyt a hátsó kertben találták, a szerszámos sufni oldalában, a földön ült, egy félig üres whiskeys üveget szorongatott a térdjei között. Homályos szemekkel meredt a jövevényekre és meg se várva a kérdést önként vállalkozott a magyarázattal.

– Költözök... eladom ezt a kurva házat... én oda többet be nem teszem a lábam. Felgyújtom, ha nem lesz rá vevő. Fel én. Égjen benne az a gonosz satrafa – suttogóra fogta a hangját – Visszajött. Nem fogott rajta a hókuszpókusz Mister katolikus pap úr... Visszajött a drágalátos... ráismerek. Ezt csinálta egész életében... besózta a bort, amivel főzött, hogy ne igyak belőle... Margaret... – sziszegte – most egy egész üveg Johnny Walkert tett tönkre. BESÓZTA! Besózta a zárt üveget. Majd elhántam magam. Hogy lehet valaki ilyen gonosz, egy üveg, húszdolláros, abszolúte jó whiskeyt tönkre tenni. Piros Johnny Walker. Szerencsére volt tartalék... Margaret, – ordította bele a nagyvilágba, – velem nem lehet kibaszni...

Na, mit lehet erre mondani? Wilson nagyon kényelmetlenül érezte magát, már-már ott tartott, hogy bevallja a szerepét, de az öreg leintette, csak csóválta a fejét, számára nagyon is ismerős látvány volt Kowalszki meg a pia. Kísértetjárás vagy sem, csak idő kérdése volt, hogy ismét egymásra találjanak.

Az meg csak mondta a magáét, dőlt belőle az átok, régmúlt való, vagy vélt sérelmeit ismételte, főleg a besózott italok megbocsájtathatlan bűneit.

A két szomszéd még próbálkozott szóhoz jutni, sikertelenül. Mit is lehetett volna még mondani. Az öreg kis lelkiismeret furdalással, lemondással indulásra intette a barátját, s ahogy hallótávolságon kívül érték megszólalt:

– Na, maga okos. Adtunk a szarnak egy pofont.

KAMARÁS KLÁRA

Karácsonyi képeslaphangulat

Az égi posta, lám hozott
Pár rövid, kedves mondatot!
Karácsony, képek, gyertyafény...
Vágyódó lelkünk oly szegény...

Ezerszer leírt mondatok,
Mögöttük mégis fény ragyog,
Foszló szivárvány, régi nyár
Emléke vissza-visszajár...

A szavak mögött, meglehet,
Érezzük még a meleget,
Melyben megbújhat csendesen
Egy sohasem volt szerelem...

Szívünkben furcsa dal csobog
Mikor az emlék fellobog...
Ki vagy? Ki voltál? Volt remény?
Hová sodort a sors... a szél?

Rád gondolok s azt képzelem,
Mellöttünk vén cicánk pihen...
Ezt érzem én is, semmi mást,
Csak ezt a halk dorombolást...

Ábrándok, béke, hangulat...
Ne múljon el a pillanat!
Mennyi örömet hoztatok
Karácsonyi képeslapok!

Hajléktalan az éjféli misén

Ide csak melegedni jöttem.
Kinn hull a hó, s az éj hideg.
Ruhám kopott, hát tőlem itt is
elhúzódnak az emberek.

Az imákból már rég kikoptam,
a hangom is olyan rekedt...
Itt ének száll feléd, s imádság
velük szárnyalni nem merek.

Régi imáim elfeledtem,
pedig nagyanyám oktatott...
de itt a tömjénfüstös éjben
valami fájón felragyog.

Igen, hazudtam, loptam, ittam.
Volt asszonyom, de elhagyott...
A gyermekem? Ki tudja, hol van?
Talán még él, talán halott.

Én nem kérek már semmi kincset.
Adtál, s elszórtam eleget...
csak hadd maradjak itt a fényben,
s jusson nekem is szeretet.

Magának könnyű!

– Hogy van tanár úr? – kérdezte egy reszelős férfihang az egészségügyi központ folyosóján várakozó tömegben.

Cukor Géza nyugdíjas számtantanár kihúzta magát és körülpillantott, mintha csak az osztályban lenne, és azt kutatná, ki merészelt megszólalni engedélye nélkül.

– Hogy van tanár úr? – ismételte meg a kérdést Lelkencz Lajos, hajdani él-tanuló, akit a felesége kísért ide és segített feljönni a lépcsőn az emeletre, ahol a háziorvosi rendelők voltak. Géza bácsi végre észrevette, és bár évtizedek mélyéről merült fel benne az emlék, azonnal felismerte a régi, kedves tanítványt.

– Köszönöm. Megvagyok. Hetvenen túl, dicsekedni nincs mivel, panaszkodni meg nem érdemes – hangzott a diplomatikus válasz, aztán még hozzátette: – Csak a szemészre várok. Azt hiszem, új szemüveg kell. – húzta ki magát, hogy ezzel is alátámassza, nem beteg ő, mint itt körülötte a többiek. Egyébként is jól tartja magát. Ha jó napja van, 10 évet nyugodtan letagadhatna – legalábbis ezzel biztatják gyakran az ismerősök. – Eszi fene! Mire mennék vele? Ha tizedet letagadnék, még mindig maradna 65 – szokott magában élcélni.

– Hát Te Lali, hogy vagy?

Nevezett Lali is bőven elmúlt ötven, nem is volt valami jó színben, hát csak leszegte a fejét, mint annak idején az első padban ülve, ha durcás kedvében volt.

– Van nekem elég bajom! Múlt héten jöttem haza a kórházból. Most felülvizsgálatra jöttem... meg gyógyszerért. Az is kár belém... Halottak a szenteltvíz!

– Ugyan már Lalikám! A gyógyszert meg... nem elég kiváltani, be is kell szedni! Majd betartod, amit az orvos mond, szépen rendszeresen szeded azokat a pirulákat, aztán meglátod, rendbe jön minden... Látnod én is, hogy megvagyok, pedig műtötték a gerincemet, volt már vesekövem, meg az epémrel is mennyi baj volt... Egyszer agyrázkódást is kaptam, mikor leestem a padláról... Csak nem kell mindjárt megijedni... Azért vannak az orvosok, hogy segítsenek. Na, csak fel a fejfel!

A körülállók tisztelettel hallgatták ezt a szónoklatnak is beillő biztatást, de Lali csak legyintett:

– Könnyű magának tanár úr! Magának könnyű... Maga nem volt alkoholist!

Ezen a válaszon eléggé megdöbben Cukor Géza nyugalmazott számtantanár és felháborodásában már majdnem kicsúszott a száján a csattanós válasz:

– Téged se géppisztollyal kergettek az alkoholizmusba! – de rápillantott a szemmel láthatóan szégyenkező asszonyra, aki Lajost segítette egyensúlyban tartani, hát csak felhúzta a szemöldökét, biccentett és összeharapta a száját. Mit is lehetne mondani? Mire valami udvarias válasz eszébe jutott volna, kinyílt a rendelő ajtaja és elnyelte Lajost, alkoholizmusával és pironkodó feleségével együtt.

– Az se bolond, aki hallgat. Most csak röstelkednék magam előtt, hogy megbántottam azt a szegény asszonykát – dűnnyögte Cukor Géza tanár úr két hét múlva, mikor letette a három szál szegfűt a frissen hantolt sírra.

Mau

Mau hatalmas, zsíros teste hajnali ötkor a fal felé fordult és ezzel a hirtelen mozdulattal szinte elsodorta nyiszlett hálótársát, aki két álmos szemét is alig tudta kinyitni, nemhogy védekezni tudott volna a földrengésnek is beillő, akaratlan, de mégis aljasnak tűnő támadás ellen. Csak félénk nyöszörgéssel adott hangot méltatlankodásának, ne hogy magára vonja Mau haragját, melynek beláthatatlan következményeire gondolni se mert.

Innen még elmenekülni se lehet. Tudta, hogy minden ajtó zárva és az ablakban sem reménykedhet. Pár percig az ágy szélén egyensúlyozott, aztán megadta magát sorsának és a hideg szobának. Óvatosan felkelt, de hiába volt minden tapintatos mozdulat, Mau felébredt, némi morgolászás után kimászott az ágyból, kinyitotta az ablakot, hogy szellőztessen, aztán elvonult a konyhába.

Talán nekem is hoz valami reggelit...–de csak a kávéfőző sistergése hallatszott be.

Nem szeretem. Nem tudom Mau mi örömét leli benne?

Már hallotta a papucsok csoszogását, Mau közeledett óvatosan a csöbrével, hogy ki ne lötytyenjen egy csöpp sem a forró feketéből.

Biztosan megint mézzel issza. Undorító szokás... Ezért hízik egyre nagyobbra, lassan már nem marad hely nekem ebben a széles ágyban.

Nem várta meg az asszonyt, hanem egy ügyes szökkenéssel az ablakon át távozott.

Az öreg kutya mélyen aludt a padlásfeljáró alatt, orrát az összegyűlt levelek közé fúrta. Még a fülét se billentette meg.

Na, persze!

Őt senki nem zavarja ki hajnalban a vackából.

Jobb is, legalább nem ugatja fel a szomszédokat. Ha rákezd, az egész környék felbolydul és vége a nyugodt sétának.

Azért sétának aligha lehetett nevezni ezt a hajnali körjáratot. Minden áldott nap ugyanazt az útvonalat járta be, mintha rá lenne bízva a házak, a kertek ellenőrzése.

Ma mindent rendben talált. Egyetlen letört ág, feldúlt fészek, felborított kuka sem zavarta útját. Nem baj. Mostanában amúgy sem dobnak ki semmi használhatót. Papírok, törmelékek, esetleg penészes kenyér... A kutyának sem kell. Büszkén felvetette a fejét, mintha mély lélegzetet akarna venni, de az illatok máskor sem nagyon izgatták, inkább az apró zörejekre, moccanásnyi rezgésekre fülelt, nincs-e valami ellenséges lény a közelben, vagy valaki, akinek ő okozhatná vesztét. *Vadász vagyok, de zsákmány is lehetek* – állt meg egy pillanatra – *ennek így kell lennie* – megborzongott. A szürkéségből fehér pelyhek pilinkéltek elő. Lassan megültek a hideg köveken. *Már csak ez hiányzott* – gondolta, de azért folytatta útját az évek alatt megszokott rend szerint. Léptei nyoma szórt virágmintát rajzolt a hártványi hóba. A körjárat utolsó métereit már futva tette meg. A kutya még mindig aludt.

Az ablakot zárva találta. Megkapaszkodott a nyárról ott maradt szúnyoghálóban és rázta, egyre ingerültebben rázta... *Mau nem figyel, miért nem figyel, ez a hájtömeg? Enni szeretnék végre valamit... Mau, Mau...!*

Mikor végső elkeseredésében ebbe a hangos miákolásba kezdett, kinyílt az ablak és ő hálás, és sürgető törleszkedéssel adta Mau tudtára, hogy nagyon éhes, ideje, hogy vele törődjön, hiszen a kávéscsopor már üres.

Mau letette elé a tálkát, de a cica most, hogy már otthon érezte magát, úgy tett, mint akit mégsem érdekel az étel, újra hozzátörölte a fejét az asszony lábához, a bútorokhoz, kétszer körüljárta a tálkáját és csak aztán látott neki a falatozásnak, nehogy Mau azt higgye, hogy rá van szorulva. Dehogy! Neki nem fontos ez az egész, és jobb, ha Mau végre tudomásul veszi, ki az úr a házban.

CSELÉNYI BÉLA

kilopakodni télifaünnepélyre

felébredni sötétben
foszforos orosz vekkerre
felöltözni álmosan
kilopakodni télifaünnepélyre
hivatalos krisztus
krisztus hivatalos
álcázott születésnapját
aszketikusan megünnepelni
osztálytársaim is
mind egy-egy királyok

Budapest, 2012. III. 2.

Újrakezdés...

Mi tenné az ígéretések
áljövendőjét biztos mává?
Mi oldaná a nyugtatómat
egyszerű citromfűteává?

A zord történelem
– szúférgai által –
cifra keretünket
csúffá cizellálta.

Nem hiányzik semmi
hajdani fess rendjel,
csak szétdúlt lakásom
új IKEA-trendje.

Budapest, 2012. II. 17.

visszaalvás

ágyamhoz csatol
az álom gumipókja
lekoppan szemem

még alszunk rája
motyogom többes számban
egy-két órácskát

már vetítené
agyam az elbambulást
az elrévülést

de távoli zaj
zord kapudöngés üzen
melós virradat

mint barna kockán
sárga gyalog úgy tűnik
e statisztika fel

ó régi órák
foszforos mutatói
minő puhaság

s a légek neki
orombozatán átal
beleül belül

Budapest, 2012. X. 17.

PÉTER ERIKA

Fényfák éjszakáján

Magam múltja lettem;
védtelen, meghalni,
szeretni képtelen,
szobám szegletéből
kiszökött a fény,
- illedelmes részeg -
félszeg mosollyal
imbolyog, lépésenként
bocsánatot kérve
az elébe ténfergő tárgyaktól.

Megejt a mélység,
a drága csillogás, fényfák,
óévbúcsúztatás, eső,
girland-árnyak viháncolnak,
s a fenn maradt
karácsonyi pompa,

a Messiásnak lenn még rengeteg a dolga.

Messzeséged árnya

Vánszorogsz
a fáradt földes úton,
ébren tart
a rád kopott kabát.
Távolodsz.
A táj utánad lépked...
Megmarad a messzeség,
s a föld, mi örökséged.

Halvány dobbanás

Héjat formál
fölnék az éj,
kagylókincsünket
kinyitja,
fájdalomcellákat ápol,
bolond gondokat
zár vissza.
Átfest harsány,
s szomorú színt,
gyöngyházfényt

villant az árnyra,
s a késő
hajnal-riadáskor
mérhető lesz
szívünk minden
halvány dobbanása.

Mennydörög az Isten

Bolond,
bolond,
bolond idő,
ártatlanra
köt koloncot,
angyal nem
szól
értünk
fohászt,
ördög húzza
a kolompot.

Karácsonykor
hangos az ég,
szikráznak
villámok,
siratja az
Isten
a díszlet-
világot.

Hordókat
gurigáz
műjégen
Szent Péter,
prédikál a
papság,
igéket
fecsérel,
pévécén
térdepel
mind a három
pásztor,
s neonszívet
vetít...
– Mivé lett
Karácsony?

ÓDOR GYÖRGY

Tél

Raktunk egy nagy-nagy tüzet...
de hagytuk elhamvadni.
És fáznak az emberek!
Attila! Odaát is hallani?
Több millió szegény lett
s visszatért a fagyhalál.
Fekszik utca kövére
a versed. Mert jobb helyet nem talált!

Nézd, „munkát és kenyeret”
újra a transzparensen.
A gazdag ezen nevet.
Ugye, te nem így gondoltad egyszer!
Gyűjtogató huligán,
józsefvárosi szegény...
ahol még ott vagy talán,
csak szürke hályog lett ember szemén.

Raktunk egy nagy-nagy tüzet...
mégis gyűlölet arat.
És fáznak az emberek!
Attila! Nehogy te szégyelld magad!

József Attila halála

Ma hanyagul, zsebre vágott kézzel
sétálgatok az őszi fák alatt.
Egy tenyérynyi pocsolóházhoz érve
megállok, illesztgetem talpamat,
ki járhatott itt hetvennégy éve,
ki után, vagy épp ki elől szaladt.

Mezítláb a lucskos sárba lépek
mosolyogva, bokám csupa cafat,
hogy erős nyomot hagyjak, végtére
nemcsak József Attilának szabad
okot adni a kételkedésre.
Néhány okos, ha törik, ha szakad,

a mai naptól hetvennégy évre
lábnyomomból írja le arcomat,
a szemet, mi Attilára nézett,
s milyen volt fejemben a gondolat.
Mind időleges. Semmit nem érzek
abból, mi nekik számított adat,

csak halvány nyom leszek a térképen,
kövület, talp alá való salak
annak, ki erre sétálgat éppen.
Lehet, hogy én is a vagon alatt,
önnön hazug-akaratból végzem
be érdektelen, szörnyű sorsomat?

Bácsi

Gyuri bácsi
a legkitaszítottabb magyar költő,
aki nem is költő,
mert nem verseket ír,
hanem lerajzolja a gondolatait
az aszfaltra, a házak falára
és azután az ablakból nézi,
ki, milyen fintorogva les rájuk.

Gyuri bácsi
nincs is, csak azok számítanak,
akiknek kötetei jelentek meg
mindenféle színes kiadásban.
Azt mégsem lehet kinyomtatni,
hogy éljen a párt,
éljen meg abból, amit dolgozott,
őt meg ne zargassák.

Gyuri bácsi
nem megy és nem is jön
sehonnan és sehova,
mert a sehonnai bitang embert
egyik gyülekezet sem szereti,
legyen az irodalmi, vagy kocsmái.
Így hát maga présel, maga iszik,
és maga fogja magát eltemetni.

Stráfkocsi

Sárgára nyírta a fűvet a nyár.
A fuvaros szél kupacokba
rakja a falevelet, mintha szívlapát
lenne az őszeleji illatokban.
Lassan a túlsó járdára érek
és látom, szerelmet sugall
valaki formás járásával,
szomorú színű falak árnyékában
egy felszerszámozott ló
mintájára húzom az igát,
és a nő minden gömbölyű
lépésére eltáncolom magam.

FÖLDESDY GABRIELLA

Fösvény, a felejtős

Fösvényünket a 70-es évektől kísérhetjük nyomon. Aranyifjúként élt, amennyire tudott, autóval járt mindenhová, mellékjövedelmei voltak, megnősült, elvált, a nők jöttek, mentek körülötte, szeretett költekezni, jól megvolt egyébként is, mert válása után ismét anyja családi házában lakott. Életfilozófiája ez idő tájt úgy hangzott, hogy az embernek úgy kell élni, hogy a pénzét saját és családja kényelmére költse el, és ne kuporgasson, ne halmozzon fel feleslegesen. Nem kell spórolni, mert a sírba úgysem vihetjük javainkat, fel kell élni a jövedelmet.

Élete a lezserség jegyében telt, utazott, pénzügyi tranzakciókat hajtott végre, ezt azért is tehette, mert egy takarékiók pénztárában dolgozott. Csak a valutaárfolyamot kellett figyelni, és átváltogatni a pénzeket egyikről másikra, vagy forintra és vissza. Az élet szép volt és biztató. Ezt az idillt csak egy dolog zavarta meg. Fösvény anyjának felettébb furcsa magatartása. Kornélia asszony ekkor már nyugdíjas volt, de elfogadható jövedelemmel és vagyonnal rendelkezett. A nagy családi ház és a benne lévő ingóságok, amelyeket részben apjától, illetve elhunyt férjétől örökölt, másfelől az évtizedek során összegyűjtött megtakarításai révén felhalmozott vagyon jelentősnek volt mondható.

Fösvényünk jóban volt anyjával, de nem tudott kibékülni annak - szerinte - beteges zsugoriságával. Kornélia asszonyt fia nemes egyszerűséggel csak Tűű Nellynek hívta mások előtt, ez volt Kornélia asszony leánykori neve. Rémtörténeteket lehetett hallani Tűű Nelly fogához vert garasairól, a féltve őrzött vitrintárgyakról, arról, hogy kamaszként a titkos fiókból kellett kilopkodni az ezüstkanalet és a zaciban eladni, hogy zsebpénzhez jussanak a bátyjával. De vége-hossza nem volt a kis színes meséknek az olcsó élelmiszerekről, arról, hogy csak leárazott termékeket kaptak enni, mert Tűű Nelly ezen is spórolt. Magától is sajnálta a javakat, hisz képes volt elmenni egy kávéra a város másik részébe, ha meghívták.

A családi ház elég leromlott állapotban volt ez idő tájt, de se tatarozásra, se takarításra nem költött anyuka, és ő maga sem takarította a házat. Bomló szerves anyagoktól zsongott az enyészet a kertvárosi házban. Elhanyagolt volt a kert is, bokáig ért a sok lehulló levél, az elszórt faágak, gallyak, a felszaporodó szemét elborítottak mindent. Nem lehetett sétálni, leülni, az ember mindig beleakadt tüskés bogáncsba, csalánba. A kert végében volt egy fészer, ott leledzett a sok kidobott holmi, bútor, kimustrált gépek, amik már nem kellettek. De az ötszobás ház is tele volt ilyenféle holmikkal, főként a konyha volt borzalmas állapotban, alig lehetett hozzáférni a gáztűzhelyhez, mert tele volt régi edényekkel, dobozokkal, műanyag poharakkal, ételmaradékkal, rothadó gyümölcssel.

Rendszeres takarításra lett volna szükség, de hiányzott az energia, takarítókra költeni meg pazarlásnak számított. Nelly mama természetesen találta ezt az állapotot, ő jól megvolt a házban, gyerekei lassan mind kirepültek, Fösvényünk is megnősült másodszor, öccse is elköltözött otthonról. Azért időnként minden gyerek hazalátogatott, de mindig csak a nagyszobát tették úgy ahogy rendbe, mert ott jöttek össze, hoztak ebédet. A többi maradt a régi piszokban.

Fösvény volt az, aki legjobban intrikált anyja fukarsága miatt. Állandóan emlegette a sanyarú gyerekkort, amikor háztartási kekszet uzsonnázott, hetes iskolába járt, nem volt zsebpénze. Fő kifogása volt, hogy anyja nem nyitja meg a vitrineket, a textiles szekrényeket, az ékszeres trezort, és nem adja oda javait gyerekeinek. De idegesítette anyjának elhanyagolt volta is, az, hogy lenne pénze magát kényelemben, tisztán tartani, és nem teszi, de javait nem is adja tovább. A Tűű Nelly féle filozófiába tartozott az is, hogy legyen némi luxus, de nagyon olcsón. Ezért vásárolt kizárólag leárazott, akciós, leértékelt dolgokat végkiárusításkor, vagy szezon végén. Ennek a felfogásnak volt kiegészítése, hogy időnként a piac sarkában árulta a kertben termett virágokat, vagy erdélyieknek szappant, mosóport, hiánycikket.

Fösvényünk többször is azt vetette fel, vegyünk már színházjegyet anyjának Moliere „Fösvény” című vígjátékára, hátha magára ismer és megváltozik. Díszes borítékban kell átadni neki, úgy hatásosabb. Le kellett beszélni, ezt azért mégse!

Figyelemreméltó jelenség volt, hogy Fösvényünk testvérei nem ágáltak ennyire anyjuk ellen. Persze ők is tudták, hogy milyen, szenvedtek tőle, de nem beszéltek róla, nem méltatlankodtak annyit, amit tudtak, elkértek anyjuktól, jó pofát vágtak, de nem mérgelődtek oly módon, mint Fösvény. A dolog majd kiforogja magát, vagyis megoldódik magától.

Így is lett. Teltek-múltak az évek, Nelly előbb fizikailag, majd szellemileg épült le, hamarosan öregotthonba került, javait gyermekei szétosztották egymás között. Az „otthon” nem volt igazán otthon számára, csak rontott rajta mentálisan, már azt sem tudta, ki látogatja meg, összekeverte gyermekeit, fel sem fogta, hogy idősebb lánya közben meghalt. Nála is bekövetkezett a szomorú vég.

Közvetlen változást nem hozott a halálhír és a temetés. Kisebb zördülések voltak a testvérek között egy Balaton-felvidéki zárt kerti telek kapcsán, de nem volt jelentős a dolog. Élte mindenki a maga életét.

Fösvényünk időközben másodszor is elvált, összességében három gyereke volt két házasságából. Itt volt az ideje, hogy ő megmutassa, hogyan kell a gyerekeket nevelni, pénzzel ellátni, ajándékozni, megtanítani őket a bevételek kezelésére, és mindarra, amit - szerinte - az ő anyja rosszul csinált.

Közben furcsán alakultak a dolgok. Fösvény pénzügyileg önállósította magát, második házasságában külön kasszát alakított ki, ami annyit jelentett, hogy minden az övé, amit ő vesz a jövedelméből, a rezsiköltségekhez pedig hozzájárul. A gyerekeinek, amíg kicsik voltak, vásárolt ajándékokat, elvitte őket többször síelni, szörfözni, egyszer Velencébe, Londonba, a sport és a játék volt az, amire akkor még nem sajnálta. Később az önállósodás odáig fajult, hogy külön lakásba költözött, házat vett magának Pest környékén, amit saját maga hozott rendbe évek alatt. A ház nagy és kényelmes lett, ám kiderült, nehéz befűteni, sok energiát és rendszeres takarítást igényel, a pici kertet füvesíteni kell, garázst meg támogatni, gyümölcsöt leszedni, bőven van hátránya is a sok előny mellett.

Fösvényünk a maga módján alkalmazkodott az általa létrehozott körülményekhez. Az emeleti szobákat csak nyáron lakta, télen kizárólag a földszinti nappaliban fűtött - ott is keveset -, a vonalas telefont kikapcsoltatta, csak mobilon kommunikált, amivel úgy tudott spórolni, hogy limitálta a beszélgetéseket egyetlen percre. Akár ő hívott valakit, akár őt hívták, egy perc után letette. Ha hozzá mentek látogatóba, valami feladatot adott nekik, például effektív munkával, egyéb „besegítéssel” kellett hozzájárulni az ottlélthez. „Nincs ingyen ebéd”- egyik szójárása volt ez. Ezért sokan el is maradtak tőle. Egyre kevésbé adott ki pénzt a kezéből, ez legjobban gyerekeinél mutatkozott, akiknek egyre több kiadásuk volt, és még nem volt jövedelmük. Őket is dolgoztatta, és csak ennek fejében adott pénzt a kezükbe. Lányával képes volt megszakítani a kapcsolatot, mert a lány nem teljesítette feltételeit. Az autóját hosszú évekig nem adta oda fiának, aztán „kauciót” kért tőle, ha történik valami, legyen fedezet. Az étkezéseket is lecsökkentette oly módon, hogy időnként kotyvasztott valamit - ezt több napig ették -, a hűtőben lévő élelmiszereket számon tartotta, miből mennyi van, mennyi hiányzik, ha „túlfogyasztás” lépett fel, akkor méltatlankodott. Fiának nem fizette a társadalombiztosítási járulékot, amikor ideiglenesen szükség lett volna rá, minden fizetnivalót elhárított.

Baj volt a takarítással is, ő maga nem szeretett takarítani, barátnője ritkán jött hozzá, és ő is csak ott takarított, ahol a papok táncoltak, a ház kezdett erősen hasonlítani Tűű Nelly régi lakáához, a konyhában zsongott az enyészet, a szeméttartóban gyűlt a sok bomló szerves anyag...

Ismerősei közül valaki megkockáztatott egy idevaló megjegyzést szemébe mondva, miszerint kezd hasonlítani anyjára, több esetben túltesz Tűű Nellyn, de ezt a rágalmat Fösvény sértődötten utasította vissza: „ugyan, mit képzelsz?”

A sors diszkrét bája időnként gúnyosan rámosolyog Fösvényünkre, mert a tükörbe nem azért néz, hogy magát lássa, hanem csak azt látja, amit látni akar. De még ezt a mosolyt sem veszi észre...

2012. november 6.

REGÉNYI ILDIKÓ

Szegény-szép karácsonyfa

Apu már lefeküdt, mert öt órakor kel mindennap. Az olajos kormot nehezen mossa ki a szeme alól, mert a szolgálati lakásban, a fürdőszobában nincs kályha, a fűtőházi zuhanyozóban, pedig türelmetlenül dörzsölgeti le a nagyját.

A család már megvacsorázott, a korán leszálló esték hosszúak, a konyhában a tűzhelyen melegszik a nagy fazék víz a gyerekeknek az esti csutakoláshoz. Nyugodtan lehet készülni, karácsonyra, a hó és a hideg már itt van...

A viaszosvászon terítős konyhaasztal körül nagy munka folyik. A két kisebbik, a négy és hat éves fiú rajzlapokkal küszködik. Ketten, egy színes ceruza készletet használhatnak, fél íves rajzlapokra rajzolnak. Javarészt feketével, hiszen a kedvenc mozdonyokat rajzolják újra, meg újra. Néha tavasz van a képeken, mert zöld színű bokrok is keletkeznek, de középen mindig ott áll, vagy mivel gözt is látunk, füstöt is, meg a mozdony.

– De mi lesz ezekből a „dajdokból”, vagyis rajzokból? – kérdezi a kicsi.

– Ajándék a karácsonyfa alá – feleli türelmesen Anyu.

Összehajtogatott színes selyempapírok két végén hosszú csíkokat vagdos a kis kézimunka ollóval. Cipős dobozban van még mellette a gyűjtött papírokból. A megsabdaltakat a másik oldalán lévő skatulyába rakja. A nagylány, tán tíz éves, egy kicsit koszoskás vászonterítőcskével kínlódik. Keresztzemes virágokat kell hímeznie rá, minden este. Nem szereti, nem is ügyes a kivarrásban, de anyuka szerint meg kell egy lánynak ezt is tanulni. Varrogat, és kérdez:

– Értem, hogy ebből kisterítő lesz a karácsonyi asztalra. De mi lesz a fiúk rajzlapjaiból? Minden este rajzolnak egyet-egyet!

– Majd meglátod, milyen izgalmas ajándék lesz belőle!

– De hát kinek?

– Apunak és anyunak!

– Na arra kíváncsi leszek!

Közben felforr lassan a víz a nagyfazékban. Még egyszer raknak a tűzre a konyhában, aztán kinyitják a szobaajtót és a mosdóhelyiség ajtaját, hogy oda is menjen meleg

Múlik az advent... A koszorú is sajátos. Fűzfavesszőből fonta Anyu, majd gondosan egyformára vágott apró gallyakat a kiserdőben egy öreg fenyőről, és cukorspárgával rákötözte. Valamiféle varázs-gyűjteményben piros krepp-papírt talált. Abból szalagcsíkokat vágott, és azzal körbetekerte a fenyőkoszorút. Még négy szalagcsokrot is kötött belőle, gyertya helyett. Ez volt a nappali szobában a kisasztalon. El is mesélte, mit jelent a négy gyertya helyén a négy masni: négy vasárnapot Jézus születéséig.

– De minden évben megszületik? – érdeklődött a gyakorlatias nagyobbik fiú.

– Igen, kisfiam, minden évben...

– Na, hát ezt én aztán végképp nem értem! – csattant a nagylány hangja.

– Te, most kérlek, hallgass, és gondold végig, mit akartál mondani! Ne rontsd el az örömet! – szólt higgadtan anyu.

Ezután indultak sorban, hogy megmosakodjanak, és lefeküdjenek. Még csak a lány és a nagyfiú volt iskolás. Másnap időben kellett ébredni.

Pár nap múlva anyu megtanította a fiúknak, hogyan kell két-két rajzlapot összeigazítani, és a keskenyebbik oldalakat összevarrni. Piros cérnával, mert csak olyan volt. Aztán az alját és a tetejét is megrajzolták. A keresztzemes terítő is elkészült nagy nehezen, a dobozban már több csomagnyi hosszú bajuszú selyempapír várakozott. Megfőzték a szaloncukrot is otthon. Többször is, mert hol

túl puha volt, hol túl töredezős lett. Aztán egyszer csak olyanná vált, mint Anyu szerette volna. Egyforma kockákra vágta, és a színes selyempapírokba csavargatta, gyűjteményében szteniolt is talált hozzá.

Valahonnan csinos fenyőcske is érkezett, apu hozta egyik este.

– Hát mégiscsak lesz karácsony? – kérdezte elgondolkodva.

– Miért ne lenne? Minden évben van! Miért épp most ne lenne? – kérdezte anyu, de tekintetében valami szokatlan villant.

Másnap ünnepi pompába öltözött a kis takaros fenyő. Hosszú bajuszú szaloncukrok, és anyu üvegfiolából, kiégett villanykörtékből fényesre ragasztgatott díszei ékesítették. Újra gyúrt viaszgyertyái még csak sorakoztak. Alatta két, mozdonyokat ábrázoló kartondoboz állt, titokzatosan, cérnamasnival megkötött fedéllel. Könnyű volt, ha óvatosan odébb tolták a gyerekek.

A konyhaasztalra, a viaszosvászonra az egyetlen damaszt abrosz került, a közepén, kikeményítve, hófehérre mosva ott ékeskedett a keresztszemes terítő. Az egyforma fehér tányérokból forró tyúkhúslevest ettek, a főtt húshoz torma szósz volt, és krumplipüré...Utána még melegen került a kistányérokra egy-egy kelt tésztából készített fényes-mázásra sült kukuca, vagyis borsszemű, galamb formájú madárka. Mindenkinek jutott egy.

Aztán csengetett „valaki”. A gyertyácskák pillogva égtek, visszfényük a függönytelen ablakokon tükröződött. Kivételesen a nagyobbik szobában is begyújtott apuka, huhogva dudált a kis kályhában a szél, de finom meleg volt.

– Ezt mindegyikötöknek hozta a Jézuska! – szolt apu, és kihúzott az asztal alól egy jókora vasvázás szánkót. Mindhárman szinte csataüvöltéssel üdvözölték az ajándékot. Nagy hó volt azon a télen. Apunak és anyunak a mozdonyos dobozkákban pattogatott kukorica illatozott. Megkínálták a gyerekeket, azt ropogtatták, miután a *Mennyből az angyalt* is, a pásztorokról szóló dalt is elénekelték, úgy-ahogy. Édesapa aztán szépséges tenorhangon megörvendeztette őket a *Csendes éj* című „legszebbel”...

1949 karácsonya volt, Dombóváron, a Landler Jenő utca 13-ban.

Napnyugta a Dunaparton
Fotó. SZENDY CSABA

BODÓ CSIBA GIZELLA

Ó - Egyiptom

Mózes-kosarát folyóján ringató,
„Nílus-hercege” innen származó
Sína-hegye e földről magasodó,
Vörös-tengered csodaként megnyíló.

Te gyermek-Jézusnak menedék adó,
Egy Istent hirdetett Ehnaton fáraó.
Egy világ kutatja mi porodból ered,
A világot figyelő Hórusz-szemed.

Egyiptom, Nő vagy Te, parfüm illatú,
Egyiptom, Pap vagy Te, legbölcsebb szavú,
papiruszodra festett képeken
felukkák siklanak csillagos kék-egen.

Mi mindent őrzöl, arany-maszk alatt,
titkod virágzik mint esőtől sivatag.
Néped optimista, mosolygó-cserfes,
méltóságod mégis Szfinx-örzött csendes.

Te adtad Hermészt, a „Háromszor-nagyot”
Előtted Róma is térdre rogyott.
Ki földedre lép megérinted, örökre megfogod,
Ősi bölcső, Piramisok örökkévalóságába
beavatod!

Táplálékul

Állva halni meg mint őserdei fák,
omolni a föld arany humuszába,
Táplálékul adni magamat,
Sarjadék támadjon belőlem
tavaszon,
– nem éltem hiába!

Közeleg

Leég lassan minden mécses,
A levegőben maradt percenések
Kísérői a pillanatnak,
Kíváncsin csillag-titkokat kutatnak.

Az utaknak két ága nyílik,
egyik hív adventi csendre,
A másikon a város kirajzik,
A Pláza-mérgezett örületre.

Neked milyen fény villant,
Melyik útra szabad a lámpa?
Sötét erdő szélén óriás gyertya,
Holdba karol az illatos fenyő ága.

Járj békével!

(2011)

Levett cipővel...

Nem semmi voltam.
Létem nem semmi-lét!
Csak merengtem?
Semmittevés volt ami
tetten ért? Miért?
Miért hisszük, hogy valami
nagy dolgot kell tennünk?
Sok apró tettünket
épp úgy kell szeretnünk!
Ebből épül fel életünk.
Ha valamit letettünk,
a kapuban értékelik
helyettünk,
hogy beléphetünk-e,
- ha cipőnket levettük.

GOLÁN ANGÉLA GABRIELLA

Depresszió II

Ökörnyál fojtja létemet,
sistereg az esthomály...
Őszi kép, mit latba vet
egy lidérc, mely a földre száll.

Ezüstangyal a légi fény,
mely felvillantja éneket.
Baljósan hamvadó e lény,
ki várja a zord, bús telet.

Sötétség karol most belém,
s lassan ez év elmerül,
a feledés tengerén,
s fáradság ural legbelül.

Múlás

Csak emlék hitem az örök szerelemben,
s hogy szépségem nem rothadó.
Szemem tükrében fellelem ellenben,
ifjúságom rég nem mérvadó.

Minden árok, mit a Sors arcomra írva
itt hagyott, mint létem záloga,
csökönyös ujjával rámutat a múltra
s éveim látom szaladni tova.

Mű-vészet

Halkan, a csendből szült remény.
Dal, elmúltcsodák-tengerén,
vagy hullámozó szférák felett,
olykor fájdalmas kísértetek.

Egy kép, egy mű, egy alkotás,
dimenzióban más és más.
Feltörő lelkikényszerek,
versek, szonáták, énekek.

Egy szívet tépő felvonás...
Bűneinktől feloldozás,
vagy érzelmeknek sebhelye,
éter hangok kelleme.

Egy felhívult lelkiállapot,
kitörni vágyó áramlatok,
mindent átfonó vallomás,
univerzális hitvallás!

Paranoia

Tébolyult világban éltek!
Az elektrikus tengeren,
előtűnnek titkolt képek,
s mit szítnak, az a félelem.

Tán meglátják merre jártok,
s telefonod hallja más...
Rájönnek, hogy mit csináltok,
ki barátod s ki nem társ!-

Arcod maszk, érzést nem látok,
szemed mered gépeden.
Kizárod a valóságot,
nem beszélgetsz énvelem.

Minden lépésed megóvva,
nincs kérdés csak intelem.
Nem jön tőled semmi vissza,
S nem érdemes élni sem!

Kavicsok

(Haikuk)

1.
Gördülékeny múlt.
Időfolyam nyomában
hangtalan tanú.

2.
Gömbölyded csúrgás
végtelen időfolyam
anyai ölen.

3.
Megkövült korok
görgeteg szemtanuján
víz és szél zenél.

KETTKÓ ISTVÁN

A tétkzóló fiú monológja

visszamegyek atyám házába
hol csillag-csödörök rúgják szét az éjszaka
csöndjét ha patáik sarat vágnak arcomba
megtörölöm magam a hajnal gyolcsfehér ingével
értem kiált a kanász szilveszter éjjelén
értem zeng a kórus fent a toronyban
engem várnak a juharfák az út két szélén
engem köszönt boldog ugatással kutyánk
miért ne mennék haza feslett álmaim majd
anyám összevarrja a megbocsátás fonálával
felém fordítják arcukat kertünk napraforgói
értem kárálnak tyúkjaink az ólban
értem rőfög disznónk
majd megvakarom fültövét
s elnyúlik lustán lábaim előtt
visszamegyek atyám házába
hol esténként tornácon ül a hold
s behallatszik szobámba a tücskök
ciripelése fáradt vagyok nincs erőm
a kóborlásra visszahívna a déli
harangkondulások csörren a tányérban
a kanál atyám áll a kapuban
és asztalhoz hív mint régen

MESE

MESE

MESE

NYIRI PÉTER

A kóbor kutya evangéliuma

Nincsen otthonom, nincsen társam. Nincsen gazdám sem. Többnyire éhezem. Nem vagyok még öreg, de az üres gyomor legyengített. Faluról falura járok. Azt eszem, amit találok. Az embereket kerülöm, nem bízom bennük, félek tőlük... oly sokszor bántottak. Nincsen nevem sem. Az emberek számára csak nyomorult korcs vagyok. Nem csak szavakkal bántanak. Olykor belém rúgnak, kövekkel dobálnak vagy bottal kergetnek. A gyerekek sem szeretnek, ugyanúgy megdobálnak, akár a szüleik. Régen történt: egy kislány, bájos mosolyú, apró teremtes kenyeret adott, az apja, vad, marcona alak, észrevette, s a gyermeket pofon ütötte, majd hozzám vágott egy szekercét. Eltörte az egyik lábamat. A csont összeforrt, de időnként még sántítok. S megérezem az időváltozást. A szabadban élek, a természet az egyetlen barátom. A bokrok hűvöse, a tápláló vízcsapok, a folyó nyugtató, csendes hullámai, a fák kérge törzse, a virágok illata. És a napsugár, a meleg, simogató, életető fény. Sokszor álmodom arról, hogy egy olajfa árnyékában fekszem, nem szomjazom, bensőmet étel melegíti, s az emberektől távol vagyok, egyedül. Magányosan, de legalább nem bántanak. S arról álmodozom, hogy szeretnek. Valaki, valahol engem is szeret. Ebben reménykedem. Mert apám ezt mondta, neki meg az ő apja... és így tovább. Hogy van valaki, aki mindenkét szeret, ezért soha senki nincs egyedül.

Azonban mindig csalódtam. Otthon. Szeretet. Ismerem e szavakat, tudom, mit jelentenek, de tapasztalatom róluk oly csekély... Egykor, igen régen, a szüleim szerettek. S akkor talán otthonom is volt. Szeretetük volt az otthon. Apámat vadállatok tépték szét. Három testvéremet is. Én, a legkisebb, leggyámoltalanabb és leggyengébb anyámmal együtt megmenekültem. Később tudtam meg, hogy ő is sebet kapott. S szervezete nem tudta legyőzni a kórt. Egy ideig még együtt vándoroltunk, de ő egyre gyengébb, halványabb lett. Láz emésztette, járása bizonytalanná vált, s egy tavaszi hajnalon, egy bokor tövében... ő is örökre elhagyott. Magamra maradtam. Szülők, testvérek, otthon és szeretet nélkül. Csak a remény maradt meg számomra. Ez az örökségem.

A folyónál láttam meg őt először. A homokban feküdtem, fejemet a földre hajtva, fáradtan és éhesen. Egy teljes napja nem ettem már, mozdulni is alig bírtam, így jobbra csak hevertem kimerülten a bokor mellett. Olykor-olykor letáncogtam a vízhez, mert állandóan szomjaztam. Ám az éhség továbbra is mardosott. A nap forrón tűzött, testem lázban égett. Körülöttem emberek jöttek-mentek, de nem törődtek velem. Ha mégis észrevettek, megvetően elfordították a fejüket. Örültem, hogy legalább nem rúgnak belém.

Akkor láttam meg őt. Először csak éreztem, valami arra kényszerített, hogy fejemet felemeljem, s a távolba nézzek. Egy ember közeledett az úton, s engem figyelt. Hosszú haja lágyan omlott vállára, porlepte ruhájával szelíden játszott szél, saruja ünnepélyesen simogatta a földet. Arcát rövid szakáll keretezte... és a szeme ragyogott. Ezt még a távolból is jól láttam. A szeme ragyogott különös fénnel, mely több volt, bizalomteljesebb és tisztább, mint bármely más fény, amit valaha is láttam. Erősebb volt a napnál is. Amikor hozzám ért, leguggolt, rám mosolygott, és kezét a fejemre tette. Minden tagomban forróság áradt szét, és megmagyarázhatatlan erő, a fáradtságom tovaszállt, az éhséget sem éreztem. És a szemében, ebben az őszinte, csodás fényű szemben mintha magamat láttam volna. Nemcsak a tükörképemet, hanem egész lényemet, minden gondolatomat, érzésemet, múltamat és vágyaimat, mindazt, ami vagyok. Boldog voltam és önfeledt, az öröm belülről feszített, hogy legszívesebben kiáltottam volna. De csendben maradtam, csupán

apró nyöszörgést hallattam. A tiszta lelkű ismeretlen megsimította fejemet, ruhája mélyéről kenyérdarabot tett elém, majd felegyenesedett, és elment.

Én felültem, és hosszan néztem utána. Láttam, ahogy a folyóhoz megy, alámerítkezik, a nap fényesebben ragyog, és az emberek örvendeznek. Szívemben hála volt és nyugalom. És szeretet a jószágos idegen iránt, aki engem, a kitaszított, megvetett nyomorultat... engem... szeretett.

Az a tervem, hogy követem őt. Engem a szüleimen kívül soha senki sem szeretett. De ő igen. Meg kell tudnom, hogy megtörténhet-e ez máskor is. És mással is, olyanokkal, akiket senki sem szeret. Mert ez azt jelentené, hogy valóban van valaki, aki mindenkit szeret. Miként az apám mondta, neki meg az ő apja...

Megyek, botorkálok vagy szaladok, ahogy tudok... de megyek, és követem őt, és ha kiderül, hogy ő az, a mindenkit szerető, akkor viszem a híret szerte a világban, s ujjongva kiáltom minden magányos léleknek: Jöjjetek, Ő szeret titeket!

MESTER GYÖRGYI

Az igazi ajándék

Öt karácsony telt el a születésem óta, bár én ebből leginkább csak az utolsó hármat érzékelttem, az azt megelőző időszakból csupán halvány emlékképeim maradtak. Arra azonban határozottan emlékszem, hogy minden évben állítottunk egy szép, sudár fenyőfát, csillogó díszekkel felélénkítve, volt mákos és diós beigli, és mindig lapult valami meglepetés is számomra a fa alatt: leginkább képeskönyv, egy kisebb vagy nagyobb mackó, édesség, esetleg labda. Baba egyáltalában nem került a fa alá. Hogy miért nem kaptam babát, annak nem igazán tudtam az okát. Csak később derült ki, hogy édesanyám sem nagyon babázott gyermekkorában, ő a hasznosabb, komolyabb játékokat kedvelte.

Ugyanakkor - bármilyen kicsi is voltam -, látnom kellett, hogy a hozzánk látogató leánypajtásaim, szinte mindig magukkal hozták kedvenc játékaikat, többnyire egy-egy puccos ruhába öltöztetett hajas babát, és ha én mentem vendégségbe, büszkén dicsekedtek a babáikkal, amelyek olykor nem csak a szemüket tudták nyitni és lehunyni, de néha sírtak, gügyögtek, és etetni, tisztába tenni is lehetett őket.

Édesapám ügyes kezű ember volt, ezért karácsonyi ajándékaim gyakran kiegészültek házi készítésű, fából faragott játékokkal. Így lett pici sámlim, apró székem, gurítható talicskám, és öt éves koromban egy valódi, csecsemőre méretezett bölcsőt is kaptam. A bölcsőben a soros ajándék mackó pihent, amit jobb híján, a baba helyett szeretgettem. Dörminek neveztem el, és emlékezetem szerint, csak főiskolás koromban váltam meg tőle, amikor is szomorú szívvel elajándékoztam a szomszédék kislányának, remélve, hogy hozzám hasonlóan fogja szeretni, és vigyáz majd rá.

Gyermekkori emlékeimhez visszatérve, öt éves voltam, amikor első kamasz lázadásom lezajlott azon az ominózus karácsonyon.

Én miért nem kapok soha igazi ajándékot? - szegeztem a kérdést szüleimnek. Meghökkenve néztek rám. Hát nem örülsz az ajándék mackónak, a szép kis bölcsőnek, a gyönyörű képekkel telerajzolt mesekönyveknek? Hát mit szeretnél, mi neked az igazi ajándék? - kérdezte édesanyám. Az igazi ajándék számomra egy hajas baba lenne. Olyan szöszke hajú, mint a Nellyé, kék szemű, mint az Elisaé, lehetne etetni, és persze sírhatna és pisloghatna is a szemével, mint a Cathy babája - soroltam az elvárásaimat. Anyám apámra nézett, a tekintetük találkozott, és szinte egyszerre mosolyodtak el. Apám törte meg a csendet. Hát, meglátjuk kislányom, miként szerezhetnének neked örömet a jövő karácsonyra, egy igazi ajándékkal.

Elmúlt a tél, azután kitavaszkodott, majd nyár lett, végül az ősz is beköszöntött. Beírtam az iskolába, de azért csak gyerek voltam még, s ahogy újra közeledett a tél, és vele a karácsony,

eszembe jutott, mit ígértek a szüleim. Reménykedtem, hogy nem feledkeztek meg az ígéretükről, és annyi szűk esztendő után, végre én is kapok karácsonyra egy igazi ajándékot.

Édesanyám nyár óta gyengélkedett. Kissé meg is hízott, de azért ugyanolyan szeretettel gondoskodott rólam, mint korábban, csak az arcán jelent meg valami újszerű, sejtelmes titokzatosság.

A téli iskolai szünet minden napján én csak a Szentestét vártam. Ilyen izgatott várakozás közepette, nem nagyon értem rá a miértek okát kutatni. Nekem elég volt apám megnyugtató szava. Ne aggódj kicsim - mondta. A mamánál ez csak múló rosszullét, nem lesz semmi baj.

Teltek a napok. Anyát be kellett vinni a kórházba, de apa megígérte, Szentestére együtt lesz a család.

Alig győztem kivárni a nagy napot, amikor apa azzal lepett meg, nálunk az idén lehet, hogy előbb lesz Szenteste, mint más családoknál. Az okát nem árulta el, de mivel úgyis olyannyira izgultam a remélt ajándék miatt, nem is bántam. Sőt, egyenesen örültem neki! Azt hittem, mindez csakis az én kedvemért történik. Meg is érdemlem, hiszen olyan sok éven át türelmesen vártam, hogy végre és is kapjak egy igazi karácsonyi ajándékot!

Még négy nap volt hátra a mindenki Szentestéjéig, de nálunk már felállították a karácsonyfát. Tagadni se lehetett volna, hogy nem a Jézuska hozta, mivel láttam, amikor apa az autó tetején szállította haza a piacról, és a fa díszítésében én is segédkeztem, hiszen már iskolás voltam, és nem afféle kisgyerek.

Furcsa volt azonban számomra, hogy anya, aki eközben a kórházban pihent, már négy napja nem adott esti puszit. Szerencsére, helyette ott volt nagymama és apa. Ők, miközben anyát próbálták helyettesíteni, nem győzték ismételtetni, hogy ne nyugtalankodjak, anya utóbb majd kamatostul pótolja a jóéjt puszikat. Hogy ez mit jelent, azt pontosan nem tudtam, de reméltem, hogy csak több lehet, mint amit esténként szoktam kapni.

Négy napja, amióta csak felállítottuk a hallban a karácsonyfát, mindig korán keltem, és a reggeletem a fánál kezdtem. Alaposan körbejártam, nincs-e alatta, mellette, valamiféle változás, hiszen lehet, hogy ezen a karácsonyon mégis csak megérkezik az én várva várt, igazi ajándékom.

Azon az emlékezetes, nagy napon, valahogy mégis elaludtam. Apa ébresztett fel: hétalvó - mondta -, ki az ágyból! Talán ma elmarad a szokásos reggeli vizit a karácsonyfa körül?!

Papucs nélkül, mezítláb rohantam le a hallba. Ami első pillantásra a szemembe ötlött, a már jól ismert, faragott bölcső volt. Ez nem lehet - gondoltam magamban -, ezt nem tehetik meg velem, hogy új mackót fektetnek a tavalyi bölcsőbe!

Ekkor a beállott csendben, valamiféle halk, egyenletes szuszogás hatolt a fülembe. Meglepett, hiszen macskánk nem volt, kutyát sem tartottunk, a hallban meg rajtunk kívül nem volt senki. Míg a furcsa nesz okát találgattam, váratlanul harsány oázás hangzott fel. Odaugrottam, és az igazi ajándék utáni hatalmas vágytól dobogó szívvel, felhajtottam a bölcstől takaró vékony batisztkendőt... Egy baba feküdt a bölcsőben. Szőszke hajú, nagy, csodálkozó kék szemekkel, s ahogy meglátott, mintha elmosolyodott volna.

Az enyém? - kérdeztem. Igen, mondta a szobába belépő édesanyám. A mienk is persze, de egyedül a te kistestvérkéd, akit dajkálhatsz, etethatsz, itathatsz, taníthatod majd járni és beszélni.

Boldog voltam. Olyan boldog, amilyen csak az lehet, akinek nagy sokára valóra válik a legszebb álma, és karácsonyra igazi ajándékot kap, egy élő hajas babát...

Az aranygubó

Élt Bergengóciában egy szegény földműves, süldő leánykájával, Kincsóval. Nagy-nagy nyomorúságban tengődtek, kis földjük tartotta el őket. Hiányzott bizony a gazdasszony, Kincsó édesanyja, kinek keze alól annakidején szebbnél-szebb, színes kelmék kerültek ki a szövőszékről. Az otromba faalkotmányt azonban jó ideje vastag porréteg fedte, csupán pár darab piros almát

tartottak rajta díszül. A rideg téli estéken olykor csak a szeretetteljes emlékezés mentette meg az öreg szerkezetet attól, hogy tűzrevaló legyen belőle.

Egy kora nyári reggelen a lányka kiment az udvarra, hogy felsöpörje a szél által összehordott, száraz faleveleket. Söprögetés közben, meglátott a földön egy babszem nagyságú gubót. Kezébe vette a furcsa szerzeményt, és bevitte a házba. Az ablakpárkányra tette, hátha a lassan ébredező napocska sugarai felmelegítik, s kiderül, mit rejteget a belsejében. Miután a ház körül rendbe tett mindent, kiment a krumpliföldre, hogy segítségére legyen az apjának.

Szürkületkor érkeztek haza, s majd holtá váltak, látván, hogy minden fényárban úszik. Azt hitték, kigyulladt a viskójuk. Hamarosan rájöttek azonban, szó sincs tűzről. Az ablakpárkányon hagyott gubó ragyogott szemképráztató fényességgel. A kislány kíváncsian vette kezébe az aprócska gubót, mire az felnyílt, és kiröppent belőle egy mesés szép pillangó. Föl-le cikázva körbetáncolta a szobát, s fénnel árasztotta el a sötét kis helyiség minden zegzugát.

Kincső azon az éjen álmot látott. Édesanyját látta pillangószárnyakon lebegni, amint felhő puhaságú, lágy esésű, színes kelméket nyújt felé. Valamit mondott is, de hogy mit, nem értette, mivel közben felébredt. Ekkor eszébe jutott a pillangó. Körülnézett, s meglátta, amint a kis jószág az ajtónál keringve repked. Bizonyára a szabadba vágyik - gondolta -, s kitérte az ajtót. A pillangó a feje fölött körözött, hívogatva, hogy kövesse. Utána ment. A tágas mezőn a pillangó a magasba röppent, megérintette a kék eget, és ahogy lejjebb ereszkedett, szárnyai közül égszínkék selyemfonalat bocsátott a földre. Azután a zöld vetés fölött repült el, s szárnyai alól zöld selyemszálak omlottak alá. Majd megérintette a tűzpiros pipacsokat, a napsárga kankalint, a lila szarkalábot, s egy pillanatra átsuhant a hófehér százszorszépeken. A pillangószárnyak érintése nyomán a virágszirmok színéből selyemfonál sodródott, mely lehullott a leányka lábai elé. Kincső futva, szökellve követte a lepkét, és csak tekerte, gombolyította a szebbnél-szebb, színes szőnivalót. Úgy érezte, álma elevenedett meg, a szivárvány színű ajándékot bizonyára édesanyja küldte. A lepke hazakísérte Kincsőt. A házban odatelepedett a szövőszékre, s addig táncolt, lebegtette a szárnyait, mígnem őt is odacsalta. A leányka leült az otromba faalkotmányhoz, letörölgette róla a port, s kezei mintha akaratlanul mozdultak volna a jó irányba. Ujjai alatt az öreg szerkezet életre kelt. Kincső kikerekedett szemei előtt összekapaszkodtak a selyemszálak, mintává alakultak, s valami csodálatos, mesebeli kert képe kezdett kibontakozni a tarkán csillámló, habkönnyű kelmén. A csendben szinte hallani vélte a csodakert fái trillázó madarakat, s érződött a virágok bódítóan édes illata. Elkészült egy jó darab kelme, de úgy tűnt, a fonál csak nem akar elfogyni, minél többet használt belőle, annál nagyobb lett a fonálköteg. A pillangó ugyan tovaszállt, de Kincső családjában a lányok még ma is szövik a csodakelmét, s utódaiknak tovább adják ezt a szép mesét.

Mese, mese ... itt a vége

HORVÁTH-HOITSY EDIT

Csupafehér dalocska

Kristályból lett csillagvirág
csillagvirágból fehér szöttes;
fehér szöttesből vág a jég
hatalmas, fehér lepedőket.
Fehéret álmodik a ház,
fehérre nyit szemet a reggel;
hósipkás, vén kémény pipáz,
fehér köd játszik a szelekkel.
Vacog a sík, vacog a hegy –
tán nem meleg a fehér paplan?
Az alvó nyúlnak egyre megy,
a vacka mélyen föld alatt van.
Fehér-ezüst a zúzmara,
a kapualj fehéren ásít,
fehér a tetőn a pala;
a sápadt nap hogy rávilágít
mintha szikrákat ontana;
fehér szikrákat ezerszám;
fehér lejtőn siklik le a
Fehérre föstött, jó öreg szán.
Csak a kis rigó fekete,
meg a varjú, a gyászos tollú
s tarka a tegnap született
pálcikalábú csacsi borjú.
Fáradt anyjához bújna még;
mamám, milyen fehér vidék!
Jaj, csak ne kelljen még kimennem!
Vackol magának szalma közt
fészket a párás ólmelegben.
Fehéres fényből angyalok
néznek a lenti jég-világra,
és hull a hó, a szél zokog,
és térdig hóban jár az árva...

PATÓ SELAM

Itt és most van az Úr közel!

Advent misztériuma igen érdekes. Ha jól belegondolunk, nagymértékben a hiány fogalma köré szövődik. Jézus személye az, aki a mindenséget hozza el –, s az ember reá való várakozása tulajdonképpen a mindenség eljövételének türelmes és hittel teli áhítása. Várni csak arra lehet, aminek/akinek létében bizonyosak vagyunk, ugyanakkor nem tekintjük jelenvalónak. A várakozásban tehát az ember tér-időbeli részlegessége, a mindenség tudatáról való leválasztottsága tükröződik. Advent idusán az ember a teljesség létbe lépésére vár.

Ez a várakozás –, voltaképpen áthangolódásnak is tekinthető. Kilépésnek a racionális aspektusunkból, átmenetnek, a mindenség előcsarnokának.

Ami nagyon fontos, hogy amire várunk, az nem kívülről jön el! Jézus valódi megszületése a bensőnkben való felismerésében valósul meg, illetőleg abban, hogy ebben az isteni aspektusban való tudatban mi magunk születünk új emberré. Jézus tényleges születése adekvát a mi lelki megszületésünkkel. A teljesség eljövetele pedig egy és ugyanaz azzal, hogy permanens jelenlétét felismerjük, sajátunkként átéljük! Amikor a Bibliában az áll: „Közel az Úr” –, az a közelség sokkalta többet jelent, mint tér-időbeli relációt. A közelség abszolút értéke éppen hogy a reláció nélküliség! A mindennemű távolság hiányának, nem-létének felfedezése! Az egészről való tudati leválasztottság állapotának felszámolódása.

De az advent más tekintetekben is szervesen kapcsolódik a hiányhoz. Például abban, hogy az isteni gyermek születésére váró emberpár a nincstelenség állapotában van. Úton vannak, idegen városban, ahol névtelenek; fedéltelenek, hontalanok. Mi következik mindebből? Az, hogy nem köti meg őket a környezetük által is táplált én-képük! Nem rögzíti őket ingatlanjuk a térben, kiszolgáltatottak. Tudatukban határtalanul közel állnak az isteni lényeghez.

Ez a konstelláció pedig napjainkban is ugyanolyan előfeltétele a karácsonyi születés misztériumának, mint ahogy a külvilágban az volt 2000 évvel ezelőtt. Mert a helyzet az, hogy ahhoz, hogy közel kerüljünk isteni valónkhoz, a teljesség „eljövételéhez” –, ahhoz el kell távoznia tőlünk a részlegesség tényezőinek! Azaz, hogy megtudjuk: ki vagyunk, ahhoz előbb mindazt kell megtapasztalnunk, hogy ki *nem* vagyunk?! Hogy valaki mindenné lehessen, ahhoz elkerülhetetlen előtte semminek lennie! És hogy közel legyen a mindenség, annak előfeltétele az abszolút semmiség átélése!

Mert amíg az ember valami, addig lehatárolt mindarról, ami másvalami! És miért tesz erőfeszítéseket az ember, hogy valami legyen? Azért a tudatért, hogy kelljen, hogy másoknak fontos legyen, és ezáltal részként mégis bekapcsolódhasson az egészbe. Van agy szállóige, miszerint senki nem pótolhatatlan. (Az most mellékes, hogy én ezzel miért nem értek teljesen egyet. Annak személtetésére mégis megteszi, hogy a világban mire épül az emberi fontosság.) A helyzet az, hogy a világnak két valamire van szüksége az egyes személyekből: egyfelől adottságaikra, másfelől magára Krisztusra, azaz arra a lelkültre, amely áldozatkészségként nyilatkozik ki az emberből. Egy bizonyos személyre addig van szüksége egy másik személynek vagy közösségnek, amíg ezeknek hordozója és megvalósítója képes lenni.

Vannak például hölgyek, akik a szépség adottságával bírnak (fizikai sík), vannak, akik az empátiáéval (mediális sík), stb. –, s ezen külső-belső tulajdonságok alapján kötöttek a házasságaik. Ha pedig valamely oknál fogva ezekben az adottságokban kárt szenvednek, azok híján a párjaiknak nem kellene többé –, helyüket betöltik más személlyel, olyannal, aki bír ezen jellemzőkkel. Nos, erre az esetre vonatkozik a fent idézett szállóige! De nem csak párkapcsolatok, hanem minden más közösségi élethelyzet vonatkozásában is igaz ez: amíg valaki bizonyos szempontokból terhelhető, addig szükség van rá = az adottságaira. Ha azonban e téren változás áll be, nélkülözhetővé és pótolhatóvá válik a személye.

Ezért is nagy baj az, ha az ember fontosságát az adottságaira építi! Mert azok minden síkon forgandók, és nem biztosítanak garanciát arra nézve, hogy az adott személy nekik köszönhetően valóban összekapcsolódásban tud maradni a „nagy egésszel”. Ha most egy kis időre megállunk, és belegondolunk kapcsolatainkba: kiábrándulva fogunk rádöbbenni, hogy legtöbbjüknek adottságaink képezik a zálogát, a környezet szeretete és megbecsülése pedig azoknak szól, és nem nekünk magunknak! Akár néven is tudjuk nevezni, hogy ki, miért „szeret” bennünket. Apropos: helyes így azt mondanunk, hogy bennünket? Semmi esetre sem... A szomorú valóság az, hogy a világ szeretete nem valódi lényűnkre irányul!

Ebben pedig magunk vagyunk az elsődleges bűnbakok: amennyiben kész-örömet azonosulunk adottságainkkal, annak reményében, hogy azok révén lehessünk szeretet-közösségben másokkal, az egésszel! Amikor pedig azonosulunk azon részizágazatokkal, amelyek szerint valamik vagyunk, és alázatosan külső szerepünk árnyékába húzódunk, mint koldusok a templomok pillérei alá -, jelmezeink kalapjait nyújtogatva szeretet-alamizsnáért -, akkor becsapjuk környezetünket, és saját magunkat! A becsapás pedig maga után vonja a bűnhődést: előtérbe helyezett szerepeink zsarnokokká lesznek, és a rájuk irányuló pseudo-szeretet nélkülözhetetlen dózisainak függőjévé tesznek.

Például szép vagy, és szereted, hogy mások kifejezik irántad a tetszésüket. Hogy szépséged révén szeretetet kapj, szépnek kell maradnod; de mert a szeretetet közben egyre jobban szomjazod, egyre szebbé kellene lenned ahhoz, hogy a számodra növekvő fontosságú dózist megkapd mások tetszéséből. Végül te magad válsz a szépséged szolgájává, és nem az a tiedd! És ekkor még csak egy viszonylag egyszerű, fizikai síkú adottságról beszélünk! Mennyivel bonyolultabb a helyzet lelki tulajdonságok esetén, melyeket könnyebben összetéveszthetsz igaz valóddal! Ezért mondom, hogy meg tudni élni a semmiség pólusát! Mert amíg mások benned azt a valamit szeretik, ami nem azonos veled, addig egy ősi szikra mindig tudni fogja benned, hogy a szeretetük valójában nem neked szól. Csak amikor annyira őszintévé válsz, annyira lemeztelenedsz lelkileg, hogy semmi nem marad, ami nem te magad vagy, akkor adhatsz esélyt annak, hogy valódi szeretetet kapjon a te valódi lényed. Mindez pedig analóg azzal, ahogy te másokat képes lehetsz szeretni! Mert amíg te azonosítod magad mondjuk a pedagógusi szerepeddel, addig a kukást szükségszerűen szemetesnek tekinted, a miniszterelnököt szükségszerűen államférfinek, és ugyanúgy nem lehetsz képes a maguk meztelen lelki valójában tekinteni és szeretni őket! A szeretet esélye tehát az őszinteséggel kezdődik el; az őszinteség pedig a nincstelenséggel. Semmiséged kiszolgáltatottságával! Az a fogadóképesség megszentelt állapota, a bibliai kismama Máriáé és Józsefé –, akik a mindenség eljövételével várandósak.

Tudom, az ego számára emészthetetlen (és egyben emésztő!) tény az, amit fentebb kifejtettem: nevezetesen, hogy amikor azt hiszed: a világnak szüksége van rád és fontossá titted magad, akkor nem erről van szó; csupán arról, hogy adottságaid fontosak és szükségesek, személyeddel vagy anélkül –, ez utóbbi pótolhatóan bizonyul! Valójában nem te vagy az, aki kellesz, hanem az, akivel/amivel szeretet-sóvárgásodban azonosítottad magad! És ez annak a felismerésnek a pillanata, amikor tudni kell elveszíteni - az énképet. Továbbhaladni a földi otthon bázisa nélkül, a szerepeddel azonosító környezeted megbecsülése nélkül, adottságaid kamatoztathatósága nélkül -, mint az átutazó Józsefnek és Máriának. És a méltatlan külső körülmények közepette, egyre közelebb kerülni a belső Méltósághoz. Advent ennek a fogadó-késszé üresedésnek a legkézzelfoghatóbb jelképe! Az úté, amely csakis a hiányról szól -, mert már nem a kezdet és még nem a cél, érkezésen innen - induláson túli állapot. Várandósság. Fogadás utáni, szül(et)és előtti lét. Peremvidék. Az áthangolódás intervalluma, minden értelemben átmeneti!

Elengedése mindannak, ami/aki *nem* vagyunk, és még-el-nem érése valódi magunknak. Aki *kell* nekünk, és akinek ezért *kellünk*. Felfedezése annak, hogy mit jelent a *kelleni magunknak* fogalma! Ami „kell”, arról egy és ugyanaz jelenthető ki, mint a hiányról: létező, de velünk még relációt képező lényeg. A „még” szócska pedig ez esetben helyesen nem idő- vagy térbelileg értelmezendő, hanem tudatossági fokmérőként. Az advent a csodavárással is analóg, oly módon, hogy minden születés egy már korábban is létező, de még ismeretlen megismerését valósítja meg. Amikor van egy szülőpár, akinek születik egy gyermeke, és „valamilyen”, majd születik egy következő

gyermeke, aki „másmilyen”, harmadik gyermekét azzal a talánnyal várja: „milyen lesz?” Ez a titokzatosság a csodavárás melegágya. Az ismeretlen fogadására való készség kiteljesítésén van itt a fő hangsúly! A valódi szeretet azon képességén, mely az adottságok fölött áll. S amely – mint fentebb láttuk – a totális nincstelenség megélése nélkül nem megismerhető! Amíg az ember a tulajdonságok általi pszeudo-szeretet állapotában van, addig sablont igyekszik kreálni az eljövendőnek is, és nem lesz képes azzal valódi szeretetközösségbe lépni! Igyekszik beleszuszakolni, megnyirbálni, toldozgatni, deformálni, hogy saját képéhez szabja annak képét. A formálishoz a formálisat, mint valami megerőszakolt puzzle-játékban –, mert még nem ismeri a formalitás semmiségét. Csak ha már tudatilag átmosódott annak ürréjével, akkor válik fogadóképessé bármire, mindenre, illetve a mindenségre.

De mint megjegyeztük, itt nem külsődleges eljövételről van szó! Mindinkább benső teljességünkéről! Arról, hogy az ember kissé olyan, mint egy *oltvány*; ami belőle lesz (és más nem is lehet!), az a bensejébe van rejtve. És míg napvilágra nem kerül, addig a sors csodával viselős, a már meglévő, de még ismeretlen lényeggel való találkozás várásával terhes. Vannak, akiknek szinte egész életük egy összefüggő advent; akik közel vannak az Úrhoz és közel vannak az Időhöz, relációjuktól mégsem tudnak megszabadulni, mert még rendelkeznek valamivel, amit nem akarnak elveszíteni. Mert veszítenivalója csak annak nincsen már, aki képes megsemmisülni, s ezen keresztül leomlanak a személyiségfalak, amelyek leszeparálják a teljességről. A helyzet az, hogy a bibliai „közel az Idő” kijelentés is azt hívatott közölni, hogy az Idő nem csupán közeledőben van, hanem *itt és most*! Talán soha nem fogom megérteni, miért úgy fogalmaz Krisztusról a teológia, hogy ő a kezdet és a vég, miért nem úgy, hogy ő az omega és az alfa?! Mert úgy a karácsony, ahogy a húsvét is, azt közvetítik, hogy a lelki halált követi a lelki születés, a testi halált a feltámadás. E kettő egymással analóg ünnep -, bármilyen döbbenetes lehet is ez! Mindkettő egyaránt szól születésről és halálról, ugyanabban a természetessel ellenkező sorrendben! Mint egy érem két oldala, peremén az emberi lét *itt és most* tér-idejével, adventjével.

Kissé olyan az ember az adventtel, amint aki keresi a szemüvegét, és azért nem találja, mert rajta van! Olyan, mint én a minap, amikor egy boltban fizetni akartam, de nem tudtam a zsebembe nyúlni a pénzemért, mert tele volt a kezem. Eltaláljátok, mivel? – magával a pénzzel! Hogy az Úr *mennyire közel van*, azt egyszerűen csak észre kellene venni, anélkül, hogy kívülről várnánk bármit is! A belsőre való áthangolódás misztériuma rejlik ebben a várakozásban, mely megint csak adekvát a húsvéti nagybőjttel. Miért? Mert Jézus követői szent holttestének bebalzsamozására készültek, és helyette üres sírt találtak! Külső dolgok vonták el figyelmüket a lelki valóságról. Ugyanígy a karácsonyt is hajlamosak vagyunk egy tér-időnkben már megvalósult isteni születésre való megemlékezés ünnepévé alacsonyítani, a valóság külső részére koncentrálni az örök belső valóság felismerése helyett. Az emberi lét nemcsak állandó advent, hanem állandó nagybőjt is, amennyiben teljes életünkön keresztül magunkban hordozzuk a bennünk élő Megváltóval való találkozás - lehetőségét. Ami örökké itt van, örökké most van. Ahogyan örök a feltámadás és a karácsony is, az élet átutazó zárandokútjának pólusain.

JENEY ANDRÁS

Mert úgy szeretett

Karácsonyesti ígehirdetés Bodroghalászbán

Csillagtüzekből hópelyhei szállnak,
Paplant elibéd önmagából terített.
Talpad alatt kristályok fényei fájnak –
Téged az Isten akkor is úgy szeretett.

Nem kérdi, ki vagy, nem érdekli, ki voltál:
Fehér, fekete, hűtlen vagy elfeledett;
Tán koldulsz, tán gazdagon pénzed az oltár –
Úgy, ahogyan vagy, tégedet úgy szeretett.

Megtaposhatod hóban az arcát,
Káromolhatod – akár templomba menet;
A sárból is simogató szeme néz rád,
Mért nem látod, hogy mindig is úgy szeretett?

Úgy szeretett, hogy bölcső a jászol;
Meghalni oda, éretted született.
Golgotakín az övé, ám soh'se vádol,
Mert a keresztfán függve is úgy szeretett.

*

Csodaerdőben járva vársz a csodára.
Prímhegedűre istállószalma helyett;
Parancsot akarsz, legyen kardkoronája! –
S az Isten csendben, szelíden, úgy szeretett.

Szóljon bár, sterilen, Händel Messiása –
Nem érint. Zengő érc csak, pengő üzenet;
Egyszerű kórusok szíve szavára
Beleborzongva megérzed: úgy szeretett.

Bárhova lépj már, tiszta a lábad;
Nyomában a sár, nézd, hószínú lett,
Félelem elmúlt, könnyed is szárad,
Téged az Isten, bárki vagy – úgy szeretett.

V. HEGEDŰS ZSUZSA

Hazatérve

Fanyar, ködszagú hidegben,
egy szótlán, hallgatólag esten,
némi fényt lop ablakomba –
egy sápadtan imbolygó utcai lámpa.
A sötétség – szobámba zárva –
hangtalan várja,
hogy csendjét végre valaki felrázza.
Halkan kattán a kulcs a zárban; –
Most még – neveddel ajkamon –
egyedül alszom el,
egy két személyre megvetett ágyban,
de már a jövő ígérete bujkál
a szemedben kacéran fellobbanó,
tűz-szirmú lángban.

Ködös őszi éj

Bennem égnek porrá a kimondatlan szavak,
vágynak sodor messze a zord szél; –
bánatfelhők úsznak át az égen,
bohó szívem mégis egyre csak remél.
Viharverte ághegyén fennakadt,
megfakult sárga falevél vagyok;—
zúzmarát hint reám a ködös őszi éj.
Hűvösek már az októberi hajnalok!
Didergő lelkemre lassan rátelepszik a dér.

Őszi ének

Táltos remények nyakába dobnak
lasszót a guruló évek; –
dermedt vágyaimnak a hajnali harmatok
csak könnyeket ígérnek.
Az őszi lombokra lassan rátelepszik a dér...
Lelkem, e tépett szárnyú madár-
lehull, mint ágról a sárgult levél.

PROSSZER GABRIELLA JÚLIA

Ha volna...

(eStillának)

Ha volna rá szó..., olyan
amit
soha le nem írtam
még senkinek
most
leírnám NEKED

.....
Ha volna rá szó..., olyan
amit
soha ki nem mondtam
még senkinek
most
kimondanám NEKED

.....
Leírnám, kimondanám
bátran,
ahogy mindig csináltam
.....
egy CSILLAG vezet
a Tengeren :
Te vagy
-NEKEM.

Valami időtlen....

(új változat)

Valami időtlen fájdalom rág
a tudatomban...
Ám lelkem mégis pajkosan
moccan, s reményem ,mint
görögtűz – merészen !
- az égre lobban
lángcsóvát festve a horizontra.

Minden földi létezésről erővel
választ le a Halál, s én
porrá leszek megint ,
de lelkem
kicsiny szárnya az örökkévalóság
egét hasítva tovább repít valamit,
valamit ...
Engem !

MÉSZÁROS MÁRTA

Szerencse

Az ember vak és ostoba;
nem érti, hogy halál a sorsa.
Nem sikolt, nem kiált,
ha az aszfalt mocskán
nyomorultat lát.
Inkább félrenéz
és zsebben marad a kéz.
A balga nem tudja;
a földön heverő
a rokona.

Az ember vak és ostoba;
nem látja, hogy az élete csoda.
Fényében fürösztö a Nap,
a hegyekben forrás fakad,
és tavasszal kikel a mag.
S akinek a sors kegyéből
tehetség, ész
és szerencse jutott,
gőgösen úgy véli;
megérdemli, amit kapott.

Hát nem tudod, te esztelen!
Fortuna szeszélyes;
egyszer fenn, egyszer lenn.

Új nap

Mint szétbomlott
gyöngyfüzér,
úgy gurulnak el a napok.
El se köszönnek tőlem;
pedig már éjfél,
mégis az ablakban vagyok.
Próbálom meglesni
az első pillanatot,
amikor új nap születik.
De hiába. Titok.

LÁNG EL PÉTER

Chatting

Ők is a neten ismerkedtek össze. Szem alig múlt 20 és másod éves főiskolás volt, Elly épp betöltötte a 18-at, s azon a tavaszon az érettségijére készült. Csodás párosítás.

A szerencse a két Dávid közreműködése révén szegődött melléjük és segítségükkel kerültek kapcsolatba. Éppen jókor, mert Ellynek öngyilkossági rémálmai voltak, Szem pedig gyógyítói képességeivel hódított a környezetében, még távgyógyításra is képes volt. Utóbbi különösen fontos szerepet játszott egymásra találásukban, mert Csucsától kétszáz kilométerre húzódtott a Tiszahát, Elly otthona, ahol többszörösen is nagy szükség volt Szem minden tudására.

A fiú Dávidja és Elly Dávidja így könnyen összehozta a pont egymásra szorulókat. Ráadásul Szem néhány hónapja már erősen kifelé tartott immár második szívatós párkapcsolatából, Elly meg nagyon vágyott egy stabil kapcsolatra. Hétköznapijai és ünnepei ugyanis már évek óta az agresszív, italozó apa és az ágyhoz kötött nagymama teljeskörű ápolásával és gondozásával teltek. Így kellett még a gimiben is jó teljesítményt nyújtania, hogy önmagához méltó módon, nagyon jól érettségizzen.

Mint a szuper-expressz, szinte kalandos gyorsasággal fejlődött a kapcsolatuk, s hetek alatt kikötőbe ért a szerelmük. Elly rohamosan távolodott az öngyilkosság rémképétől, s így már a gyakran dühöngő apa meg a magatehetetlen nagymama melletti szolgálat is egyre csekélyebb mértékben nyomasztotta. Szem pedig mindent de mindent bedobott, hogy oly sok, hiábavaló keresgélés után végre megtalálta igazán hozzáillő, csodálatos párját.

Minden áldott este órák hosszat cseteltek.

– Szia, Elly! Fölkészültél már holnapra?

– Igen, persze.

– Hogy van a nagymama?

– Tudod, a szokásos. Fölültetem az ágyban, megtámasztom a párnával, megmasszírozom a hátát, kicserélem a pelenkáját, ha kell a lepedőjét is. Megetetem. Ez talán mindennél nehezebb. Nem akar enni se, inni se. Én meg...

– Jaj, Drága Szerelmem! Tudom, hogy szörnyű nehéz neked. Bárcsak ott lehetnék melletted! Remélem, segített a tegnap éjszakai távgyógyításom is.

– Igen, igen! Az éjjel kivételesen jól aludt a Mama. Hajnalban alig bírtam felébreszteni, hogy ellássam és időben érhessek a suliba. Nem is tudom, mi lenne nélküled.

– Tudod, hogy mindkettőnket segítenek az Égiek. Úgy akarták, hogy egymásra találjunk és együtt legyünk a Fény munkásai. Nekünk többet, sokkal többet kell tennünk és elviselnünk, mint az átlag embereknek. Megbékélt már teljesen a lelked, Édes Szívem?

– Ha te nem lennél, már régesrég föladtam volna. Olyan szörnyű, hogy nem vagy itt mellettem. Apám elviselhetetlen! Segítenie kellene a Mamánál, de nem törődik semmivel, csak a kocsma meg a barátok. Szerencse, hogy csak ritkán üt meg, de állandóan kiabál és aláz...

– Szegény, kis Szívem! Bár megvédhetnélek! Alig várom, hogy találkozzunk végre. Meddig akarod még halogatni? Jó lenne legalább az érettségi szünetben! Csak legalább egyetlen napra hadd utazzam oda hozzád, Tiszacsátra!

– Nem, nem! Kérlek, Szerelmem, légy türelmesebb és megértőbb. Apám agyon is ütne, ha tudná, hogy szerelmes vagyok valakibe. Mindig üldöz, hogy „Tanulj, mer’ agyonvágalak, ha csak 3-ast is hozol haza.” Aztán, persze, esze ágában sincs megnézni a jegyeimet. Az ellenőrzőmet is nekem kell aláhamisítanom, ha azt akarom, hogy az ofő ne kekeckedjen velem.

– Gondolom, milyen szörnyű lehet ilyen hazugságba kényszerülten élni. Ne félj, Drágám, már nem kell sokáig támasz nélkül lenned.

– Nem is tudom, mi lesz, ha meghal a Mama, mert ha teljesen szenilis is, azért apám tart tőle. Egyre gyakrabban van rosszul, szegény és csak alszik, alszik. Néha majd kiugrik a szívem, hogy

talán meg is halt, mert csak akkor hallom a lélegzetét, ha egészen közel hajolok a fülemmel a szájához.

És ez így ment napról-napra, órákon át. Apa és Anya meg Pali, a bátyja, s a kishúga, Vica se tudta, hová meneküljenek, amikor aztán skype-ra váltottak, mert a csendes csetelést felváltotta a fél napokig tartó, éjszakába nyúló, hasonló beszélgetések sora.

– Tudom, hogy iszonyúan nehéz neked. Énekelhetek megint, Édes, mint tegnap este, ha az tényleg megnyugtat.

– Igen, igen, énekelj légy szíves!

– Tudod, azt a

– OK.

A skype előtt viszont fontos dolog történt.

Az augusztus 20-ai, háromnapos ünnep szombatján Désre mentek, a 2 km-re lévő szomszéd faluba, ahol a Mama lakott. Ünnepi ebédre voltak hivatalosak. Gyalogoltak, ahogy szoktak. Szem föltűnően elkülönült a testvéreitől, akikkel nagy szövegeléssel, hülyüléssel szoktak menni máskor. Most teljesen hallgató volt, s tíz méterekkel mögöttük, szinte magába roskadva haladt. Próbálták bekapcsolni a beszélgetésbe, de ez most egyáltalán nem ment. Igaz, az elmúlt hónapok alatt kénytelenek voltak tudomásul venni, hogy Szemet kizárólag Elly érdekli. Senki más. Hasonlóan volt ez Lizánál és Szandránál is.

A Mamánál is teljesen szótlán volt, ő sem tudta szóra bírni. Csak evett, azt is ímmel-ámmal, nem úgy ahogy szokott. A hazafelé sétánál dettó.

Ezekben a napokban szinte csak percekre ült le a komputerhez. Inkább csak ödögött kinn az udvaron, vagy a kedvenc titkos helyükön, a „bázison” vagy a „műhelyben”. Kerülte a két szülő meg a testvérek tekintetét is, faggatódzásaikat elutasította.

Nem tudták mire vélni a teljesen megváltozott magatartását. Azért különösen, mert már hosszú hetek óta tervezte utazását a Tiszahátra. Közben Elly Mamája is meghalt.

Aztán, a tébolyítóan hosszú, már rendszeresen az éjszakába nyúló szkájpolások, altató és nyugtató dalok időszakában egyszer csak elmondta Anyának.

Elmondta, hogy Elly bevallotta, már 33 éves, 13 éve férjezett. A hazugságait tudta oly nehezen földolgozni, de mégis úgy látta, hogy meg kell értenie és megbocsátania neki.

Aztán két személyes találkozás után összeköltöztek a Csucsához, Szem falujához közeli kisvárosba, albérletbe. Szem abbahagyta főiskolai tanulmányait, pedig már csak egy tanév kellett volna az első diplomáig.

A következő augusztusban össze is házasodtak. A családtagokat nem hívták meg. Immár második éve közös munkahelyen dolgoznak, szomszédos üzemcsarnokban, szigorúan azonos műszakban, betanított fizikai munkásként.

Szem szüleivel és testvéreivel felszámoltak minden kapcsolatot.

Barátaik azzal nyugtatják a családot, hogy a hasonló korú fiúk jelentős része kerül ilyen kapcsolatba, 10-15 évvel idősebb nőkkel, s hogy csak 3-4 évig szokott tartani a kijózanodás.

Egy alkalommal Pali járt náluk. A szobában két komputer asztalon külön-külön állt a két laptop. Egymástól két méterre cseteltek rajta.

A facebookon is így dicsérik egymást és raknak fel a közönség meg egymás számára fotókat magukról, ételeikről, szokásaikról.

* * *

VÁLTOZATOK FORDÍTÁSRA – 4.

Alfred, Lord Tennyson

Odysseus

(Ulysses)

Nem sok értelme, hogy henye királyként,
csöndes tűzhelynél, tar sziklák között,
egy öreg nő oldalán szabjam a
kétes törvényt, egy vad népnek, amely
tisztel, és alszik, zabál, és nem ismer.
Utaznom kell, hogy fenéig ürítsem
az életet; tudtam mindig örülni,
tudtam szenvedni, másokkal, akik
szerettek, és egymagam; partjainkon,
s mikor az esős Hyadok kavarták
a sötét tengert: nagy lett a nevem;
mert éhes szívvel folyton csavarogva
sokat láttam, embert, városokat,
szokást, tájat, törvényt, kormányokat,
nem akárki voltam, s mindenki tisztelt;
s ittam gyönyörét a hozzám hasonlók
harcának a szeles Trója porondján.
Része lettem mindannak, ami ért;
de minden tapasztalás látkörén túl
ott tündöklök a be nem járt világ
s szegélye úgy fut, ahogy üldözöm.
Untat várni, elmúlni, csiszolatlan
rozsdállva és nem munkában ragyogni!
Csak lenni: még nem élet. Ezer élet
együtt se volna sok, és hogy fogy ez
az egy is! pedig minden óra, mellyel
a nagy csöndet megrablom, valami
új hír hozója; s szégyen volna néhány
napért raktáron óvni magamat
s ezt az ősz lelket, mely mint lemenő
csillag, az emberész minden határán
túlra követni vágyik a tudást.

Itt a fiam, jó Telemachusom,
ráhagyom a jogart s a szigetet –
szívem gyermeke, tudja, óvatos
bölcsséggel hogy szelidíti meg
és apránként hogyan töri bele
a durva népet a hasznosba, jóba.
Hibátlan jellem, a közös kötelmek
világa vonzza, nem hanyag a szív
dolgaiban s illő áldozatot
mutat be házam isteneinek,
ha elmentem. Munkáját végzi. Én is.

Itt az öböl: csattognak a vitorlák:

ALFRED TENNYSON

ULYSSES

Mi haszna van, ha mint tétlen király,
Unatkozom kopár sziklák között,
S öreg feleség oldalán szabok
Törvényt egy vad törzsnek, mely gyűjt, eszik,
Alszik s csak nem is sejti, ki vagyok.
Nem nyughatom: csábít a messzeség,
Hadd ízleljem meg minden táj borát.
Örömben, kínban hányszor égtem én
S osztottam is; a parton, és mikor
Esős Hyades gyors felhőivel
Úzött a tengeren. Megnőtt nevem,
Míg éhes szívem új csodákra lelt.
Bejártam sok várost és ismerős
Sok erkölcs, táj, törvény s kormány nekem;
Fejet hajtottak mások, én soha.
Hozzám méltókkal vívtam háborút,
Döngettem büszke Trója kapuját.
Része vagyok annak, mit ismerek:
De a tapasztalás látóhatár
Csupán, melyen áttűz egy új világ,
S széle, ha közelítem, ködbevész.
Mire való, ki mindent abbahagy?
Nem tündököl, hanem rozsdásodik.
Aki tunya: nem él. Száz élet is
Kevés, s ez egyből is már mi maradt
Nekem! De minden óra, amit a
Határtalan csendből ragadok el,
Új dolgot hoz: gyalázat volna hát,
Vagy három évért, még mi hátra van,
Óvnom magam, bár lelkelem vágyban él,
Hanyatló csillagként, túlhan az ész
Határain, követni a tudást.

Megnőtt már a fiam, Telemachus,
Szigetem és hatalmam ráhagyom –
Öröm nézni; tudom, hogy okosan
Folytatja munkám, szeliddé nevel
Egy nyers népet, lassan rávezeti
Mindarra, ami hasznos, ami szép.
Erkölcse páratlan; nem fárad el
A közügyek terén, nem lankadó
Gyengéket szolgálván, tiszteli majd
Házam isteneit, ha elmegyek.
Végzi dolgát és én a magamét.

kint a nagy óceán. Matrózaim,
munkáim s lelkem osztályosai –
kik mindig egyformán örültetek
napfénynek és viharoknak, nyílt szívek
és nyílt koponyák – öregek vagyunk;
de az öregnek is van dolga, rangja;
jöhet még néhány nagy tett, amely illik
azokhoz, kik Istennel csatáztak.
A sziklákon már hunyorog a fény;
a nappal sápad: kél lassan a hold:
a mélység zendül. Föl, barátaim,
nincs még túlkéső új földet keresni.
El a parttól, és hasítsuk a zengő
barázdákat; akarom, hogy repüljünk
túl a napon s túl minden nyugati
csillag fürdőjén, mire meghalok.
Talán lemos az örvény dühe, de
talán a Boldogok Szigete vár,
s kit ismertünk, látjuk a nagy Achillest.
Sok titok van még; és bár nem vagyunk
az az erő, mely egykor eget és
földet rázott: vagyunk, ami vagyunk;
sors és idő gyengíthetett, de hős
szívünk együtt ver s kemény hite, hogy
küzd, keres, talál s nem hagyja magát.

Szabó Lőrinc fordítása

Klasszikus angol költők, Bp., 1986, Európa
Könyvkiadó, II, 277–279. o.

Kikötőnkben a vitorla feszül;
A zúgó tenger vár. Hajósaim,
Dolgom és gondom hű részesei –
Kik mindig játszva vettétek, ha süt
A nap, vagy mennydörög, s nyílt szívvel és
Aggyal vártatok – öregek vagyunk.
De célja s tiszte van öregnek is.
A halál mindent lezár; ám a vég
Előtt még nagy tettek várnak reánk,
Eget vivókhoz nem méltatlanok.
A szikláktól most búcsúzik a nap;
Alkonyodik, felkél a hold; nyög, és
Üvölt a mély. Talpra barátaim,
Nem késtünk el új földet nézni még!
Tengerre hát, hasítsuk bátran a
Habzó hullámokat; hagyjuk el az
Alkonyt és a nyugati csillagok
Fürdőit is, mielőtt meghalok.
Lehet, hogy az örvény a mélybe ránt,
De megláthatjuk a Boldog Sziget
Földjét, s Achillest, akit ismerünk.
Mögöttünk sok, előttünk sem kevés;
Bár erőnk fogy, amely hajdan eget
S földet rázott: vagyunk még valakik!
Hős szívünk ma is egy ütemre ver,
S bár gyengíthette idő és a sors:
Kutat, harcol és meg nem alkuszik.

E. Kovács Kálmán fordítása

Nagyvilág, 1957/9 (december). 1385–1386. o. („Élő
múlt” rovat)

Tennyson, az angol viktoriánus kor kiemelkedő költője, 1809-től 1892-ig élt. Egyik legismertebb darabja az *Ulysses* c. költemény, mely a görög mítoszi hőst már hazájába való visszatérte után, éltés korában szólaltatja meg (a szerző viszont nagyon is fiatalon, 1833-ban írta versét). Grammatikai értelemben is „megszólaltatásról” beszélhetünk, mivel a költeményben maga Odysseus (Ulysses) beszél: a művet méltán tekintik sokan a *szerepvers*, a *drámai monológ* viszonylag korai megvalósulásának.

Szabó Lőrinc fordítása még az ő nagyon magas átlagszintjéből is kiemelkedik. Néhány részletből szinte saját költészetének szólamát halljuk ki („... Ezer élet / együtt se volna sok, és hogy fogy ez / az egy is! pedig minden óra...” – vagy figyeljük meg például a Telemachusról szóló dicséret lappangó iróniáját). Munkája teljességgel feledésbe borította az éppen száz éve született E. Kovács Kálmán magyarázatát, mely csak egyszer látott napvilágot. Ez utóbbi okozhatja az igazi meglepetést. Az alig ismert poéta magyar szövege ugyanis természetes szavú, eleven, jól mondható fordítás: bizony alig-alig marad el a nagy pályatárs teljesítményétől. Érdekes hát megmentenünk a feledéstől.

Budapest, 2012. december 15.

Bárdos László

NAGY BANDÓ ANDRÁS

Nulla

Azon az órán a nullát újra és újra kellett írunk.
Mert, mondotta Szili-Török Dezső bácsi,
ábrázoló geometria szaktanár,
a nulla is éppoly értékes számjegy,
mint a többi: 1,2,3,4,5,6,7,8,9.

Azóta az életben nem egyszer
megtapasztalhattam szavai igazságát,
látván a lenyúlt milliárdok számlálhatatlan nulláit.

Azon az órán megtanultuk,
hogy a nulla többet érdemel
a kis o betű karikájánál.

A nulla nem lehet kisebb,
mi több, épp akkorának kell lennie,
mint a többi, értékesebbnek gondolt társának:

0, így fest,
kellő tisztelettel karikázva.

Akkor, azon az órán
nem számtant tanultunk,
hanem valami mást.
Hogy semmit és senkit sem becsülhetünk le,
meg azt, hogy minden és mindenki azonos értékű,
meg azt, hogy rangban egyenlők vagyunk,
meg azt, hogy akkor is tisztelni kell
valamit, vagy valakit,
ha nullának látjuk, vagy láttatjuk.

Köponyegforgatók

Szeretném, ha feledésbe veszne, hiába:
Keresztények, csuhások, térdre, imára!

Aki valamit kimond, megfontoltan mondja,
és ha már kimondta, mondhatja, mi gondja.

Ám érdekből, hogy előbbre jusson, felejtí az eszmét,
volt már egyszer nyitott, liberális, tán még más is lesz még.

Ami volt, annak régen vége, lehullt a roló,
s ma már Magyarország fővárosa: Saul-Pauló.

Zéró

Fogod a tollad,
nullát kerekítesz,
kerekded,
önmagába záruló vonallal
határolod körül
a semmit, a semmiséget,
és közben megteremtesz
egy zárt teret,
melyben ettől kezdve
új értelmet kap a semmi,
és rájössz,
akár a semminek tűnő
világmindenségben,
ott, a nullát jelentő karikában
mégis csak van
valami.

Odaadó

Se sisakom,
se érmem,
se páncélom,
se vértem,
se pajzsom,
se töröm,
se kardom,
se csontom,
se vérem,
se bőröm,
se szívem,
se lelkeim,
semmim,
mindenem,
kedvesem,
itt vagyok,
védtelen,
tiéd az
életem.

PAYER IMRE

BONTOTT HÁZ

Nincs tető, csak ég, csak két emelet.
Az ég költözött elhagyott szobákba.
Torzult alkatrész a lebegő lárma.
Négy üszkös fal az égbe felmered.

A ház mintha emelkedne szállna.
De nem. Nem rom, csak lomos épület.
Szótagok zörögnek a szó helyett,
látványában szétszerelt égi mása:

ahogy mondom őt az átellenes
zajoldalán a forgalomnak.
Visszhangozva már semleges,

csak torkomban, mintha egy ének
- emléke valamilyen felejtésnek -,
szavai zajban oldalognak –

A BLAHA LUJZA TÉRNÉL AZ ÉVEZREDEK

Mint a foghíjas szájba a protézis,
úgy épül egy-egy jövőket csillantó
háztömb áporodott telkeken,
közben
ki-kifröccsen az idő résein
fantom-korszakok melankóliája.
Macskakő, beton. Merre mi lehet?
Ősz után a tél jön, nem a tavasz, nyár...
Mond, kiteleltük a telet? -
A Blaha Lujza téri szélben
más szoknyák, más klipszek keringenek,
lomos bérházak, office-centerek,
s az évezredek úgy loholnak,
mint figyelő, árgus kísértetek - -

A SZELÍD ÉJSZAKÁBAN

mint a szentjánosbogarak,
odalent a völgyben
úgy fénylenek a házak.
Nappal játékkockaként
sorakoznak a biztos távolban.

Ahogy a szerpentin
közelíték hozzájuk,
szétoldódnak,
ricsajjává válnak -

SÁNTÍTÓ KUTYA-BLUES

Ázott matrac az aszfalton.
Lábak labirintusa.
Zsivaj-utcán lihegés.
Zúgok - záporosó.
Dübörgök – álmódiesel.

Kattog a délután. Csúszik
aluljáróba. Sántító kutya.
Feketén ragyogok.

Aluljáró-haza!
Fogadd be
kóborló fiad.
Felugrom én. Fel én,
Nap-spanom forró gangjára.

CÁPA AZ ASZFALTON

A vállam és a lábam a torpedó
alakját ölti és uszonyom: halál.
A lét iramlik át kopolyún.
Mozgat örökön a zajba, hangba.

Megannyi foltban emberi rajhalak.
Itt csúszom-úszom. Itt csupa-fog világ.
Lökődöm aszfaltáradatra.
Úszom, az arcaim elmaradnak - -

Szirénahajlék itt a szirénisziget.
A hely helyett a helyzetek árama.
Önkívületben zordzabálok.
Önmagam is megemészttem - s téged.

BÁRDOS LÁSZLÓ

Többes út

S ha ez az egy mondat nem teljesül be?

Nem hihetek-e egyszer más iránynak?

Mely föltekintő karóként nem üt le,

hanem eltaszigál, hogy messze lássak?

Három az út vagy ötszáz, víz a szintje,

alám rendelten ezer sorsot intéz,

de némely szó fejem súrolja szinte,

és röpte gyors, szintbeli áttekintés.

Kilát minden torony, lendül az égnek,

egyikük sok hangon hív, hogy kövessem,

de amint egy szónak utána nézek,

utam rábír, hogy lássak rövidebben.

NYERGES GÁBOR ÁDÁM

Akár csak kölcsönbe

Mikor kellett volna, nem jött senki.
Csak máskor mondták, hogy öntsem ki
a lelkem,
de nem akadt, kit jó szívvel belekevertem
volna az életembe.
Akiket mégis lehetett volna, hazamentek,
nem mutatták, s így nem szerettek,
emiatt én sem őket.
Így én maradtam hát gondoskodni
arról, akinek éppen kellhettem,
így tudtam belekóstolni,
mihez volt velem szemben
mindenki más kellelten.
És mindig találtam is magamra elég szükségét,
míg nálam jobb szeretők nem értek rá,
ezért lettem pár óráért cserébe
éveken keresztül magányos és
engesztelhetetlenül sértett.
Idegen szerelmeimmel játszottam
a leendőnél jobbnak igyekvő férjet,
s megbűnhődtem, amiért mindig oda
vágytam, ahová más már nem férhet.
Most téged is elkísérlek valameddig,
megértem, hazáig nem lehet,
úgy öllelek, mintha így is szabad volna,
mert míg enyém vagy, akár csak kölcsönbe,
én így tartom az illemet.
Aztán elengedlek, hazamész, s én is, mint te,
mint akit várnak,
aztán ülök csendben, széttárt kézzel,
te meg máséba bújva nem érzed, ahogy valahol
most ezekhez egészen hasonló kezeket kitárnak.

(megj.: A Vörös Postakocsi, 2012. szept.)

Kincskereső

Tartóztasd magad,
kényszerű másokhoz kéredzkedő,
reszkető bújás.
Megrészegült, mániás kincskereső,
ki már parcelláján túl ás.
Légy érzéketlen, mint az átfagyott,
elüszkösült végtagok,
ahogy én sem szédülök meg, ha elképzelem,
hogy vért adok
Azért csak nézelődj, álmodozz kedvedre,
fojtó fegyelmed levetve,
és a magadénak inkább azt nevezd,
ami csak lehetne.
Ne méricskélj, kibillent patikamérleg,
hol voltál te a hibás,
nem baj, ha mint elhasznált bőr, lefoszlik
rólad a realitás.
Dülleszd ki rosszul leplezett magányod,
mint akin zabálástól százkilós has dagad,
emlékeztetőül, miért is tartóztasd magad.

(megj.: A Vörös Postakocsi, 2012. szept.)

Ahol ő

Ahol ő lakik, ott vonatok járnak.
Fáradtan pőfékelnek a nyárnak
és mint kényelmes, lassú madarak,
a fejük fölött átbukó nap alatt
nyújtózkodva átcammognak az ősze.

Ahol ő lakik, ott már nem él senki.
És már csak a kattogásból sejti,
hogy még életben van, és voltak ott
mások is, nemcsak őszebe vontatott
vonatrajok a napfényben körözve.

(megj.: Mozgó Világ, 2012. okt.)

BALOGH ÖRSE

Tizenkét hónap

Január:	Az év órája elindult, ketyeg.
Február:	Telet a tél, s néha még beleremeg.
Március:	Nyiladozik a tavasz a hó leple alatt.
Április:	Hóvirágok nyújtózkodnak, kelletik magukat.
Május:	Gyöngyvirág, orgona, szerelem hava.
Június:	Ezüstcsillag! Távoli! Néma.
Július:	Pityangos mezők, virágcsodák.
Augusztus:	Csillagok milliói díszítik fel az eget.
Szeptember:	Kisütötte magát a nyár...
Október:	Mennyi szín van odakint, ősz van már.
November:	Égő gyertyák térdre borulnak, könny hull a fákról.
December:	Csilingelőn beköszöntött a karácsony.

Karácsony, Orosháza – Gyopárosfürdő
Fotó: VERASZTÓ A. KÁROLY

VERASZTÓ ANTAL

Karácsony

A sötétség szívéen fagy foga rág
a látóhatáron hajnal motoszkál
a lassan előtűnő fák tetejéről
vén padlásokra szökik a homály
a csend, madárhang után kutat
erejét próbálni a szél, rétekre suhan
álom gázlókon át Karácsony közelít
talpig sugárzó fényben, reggelre
ott áll a kapuk előtt.

Ellesett Perc

A telhetetlenség két keze
hullócsillagot szedeget.
Lépések jönnek, majd elapadnak
egy szív dalokat őrizve megáll,
s e néhány sorba zárt perc
határkövé válik.

Tél, Orosháza – Gyopárosfürdő
Fotó: VERASZTÓ A. KÁROLY

UMHAUSER FERENC

Vallomás

Szeretlek téged.
Egyszerű kijelentő mondat,
hétköznapi, suta.
Hogyan is mondjam,
hogyan ne legyen negédes,
elkopott frázis?
Ismersz már engem,
szinte a vesémbe látsz,
nincs titkom, meztelen testem,
agyam, gondolataim...
Tudod mennyi alkohol
hígítja vérem,
érezed amit érzek,
mi fáj, mit álmodok
s mi az miért
a végén elégek.
Nélküled nem lennék,
már felemésztettek volna
a beteljesületlen vágyak,
kihunyt remények.
Te vagy az egyetlen mi teljesült!
Mindig nyakon ragadsz,
semmit sem kérsz,
mindig csak adsz.
Én is adni szeretnék,
de félresikerül.
Elborult agyam mindent szürkébe von...
A szemed tükrében újraélednek a színek,
a mosolyodban fény dereng.

Nem tudok írni
s van annyi más dolog
mit napról-napra halogatok
A tett helyett poharat szorongatok,
egyik cigit gyújtom a másik után,
pedig „le kéne szokni már!”
Alig várom, hogy cipőd
koppanjon a járda kövén.
Munkából jössz s mit tettem én?
A kutyák csaholva a kapura rontanak,
belépsz, rám nézel...
az ismerős illat, a szokásos szavak,
végre magamhoz térek, árad a fény.
Megint tudom, vagyok aki
nélküled nem lennék ...
A férfi, a görbe,
kit irigyelnek így is
s büszke apa, hisz a két fiú!
Írtam és írok, mert valami van,
de ez a valami csak tőled az.
Szerelmi vallomásnak szántam
tizenhét évi gyűrődés után,
kórkép lett, egy szeletnyi élet,
de te megérted ezt.
Szeretlek.
Ennyi nem több, nem kevesebb.
Neked mondjam ezt?

SÁRKÖZI LÁSZLÓ

[A *Belső világ* szonettkoszorúból]

Jajszó

(vers a versben)

Diósi Ágnesnek

És kitalálom új, saját kis világom;
gyűlöltem... s nem győzhettem le a véretem:
szíven mart a szégyen. Most hát ki kiáltom!:

Fekete szemem könny, mint sötét hold ragyog
mert cigány vagyok, mert magyar vagyok
mert két kardot hordok és emberléptemet
végzetem vezérli, míg porrá hamvadok.

Bárhol e világon a MÁS: baja tenger;
titkon, fű alatt ősi állatvágyak
sértik méltóságát s döfik villa-szemmel!

Cseppenként szivárog erőm, csak kis álmok
tartanak meg, a pengék húsba vájnak;
hazám idegen, nyesné vézna szárnyam:
szabad akarat s vágy; élni mint sirályok.

ÉN

Szabad akarat s vágy; élni mint sirályok,
mindig... s nem értik! érzem, húz az örvény;
illeszkedni muszáj, elhullnom: törvény.
(Tudok-e majd halni, mint a Szamurájok?)

Roggyant betongyár porában egy reggelen
megismertem a verset; az ég fölött
kis hegyek daloltak, kedves börtönöm
lett minden virág s az Embert nem értettem.

Új érzés-világok kerengtek bennem:
s mint a kardpenge; büszkén-szürkén felragyog
egy bíborbarna vers elomló falakon.

Fényre vágytam – felhők közé mentem én,
de nem vezérelt sem ész, sem emberség;
ám a mélybe száll velem a szenvedély.

GYÖRGYPÁL KATALIN

Pingpong

„Minden hasonlat sántít”

– Pingpongozzunk!
– javaslom, s „szép” játékra gondolok.
– Jó! – hallom a választ.
S nem látom: szeme győzelemre villan.
„Szép” játékhoz „magasabb” labda kell.
Ívelt, könnyed, jól tálalt.
Amit a másik visszaad ugyanígy nekem,
aztán ügyesen, kedvvel tele neki én...
– gondolom. Rosszul.
„De jó magas ez a labda!”
– mozdul hirtelen a másik keze,
s máris lecsapja erővel, vadul.
A labda elsüvít mellettem.
Nem erre számítok.
Visszaadni sem akarom.
Talán tudnám.
De nem akarom.
És már játszani sem akarok.
Vele.
Nem játék lenne ez: csata.
Két idegen világ.
Talán örökre.

Számára létkérdés maga a győzelem.
Mert csak azt ismeri.
Én pedig valami egészen-egészen mást is.

Túl egyszerű?

Csodák nincsenek.
Ami elromolhat,
egyszer elromlik.
Az idő mindent kikezdi.

Mégis várjuk
a csodát.

Mégis bizakodunk,
hogy mindig működik.

Mégis reménykedünk,
hogy örökké kitart.

Másképp hogyan élnénk?

„Szavakkal verve...”*

Olvasom a sorokat, oldalakat
Nem először találkozom vele
mégis mindig elszomorít
hogy megéltem, átéltem
itt és ott a szóbeli erőszakot
fel sem ismertem
talán én is tettem
persze, nem értettem
én sem, mint mások:
Mi ez? Hogy van ez?
Honnan veszik hozzá a
bátorságot, a merszet?
Pedig nem így áll a helyzet.
Sokszor ő túl gyenge...

Oly lehangoló sok-sok év
után is. Felejteni szeretném –
de nem szabad. És nem lehet.
Túl lassan változik jobbra
körülöttünk a világ.
Rosszabbra? – szinte percek alatt.
Hatalom, erőszak, gyilkolás.
Mindegyik csak védi magát –
állítja teljes hitével:
ő sohasem hibás!

Szóbeli erőszak
dívik ma is.
Még ha tagadják is.
Itt csend van, nyugalom.
Tűnődve olvasgatom...
felkavar ma is, most is.

Tenni ellene többet érne.
Ha többet lehetne!

* *Patricia Evans: Szavakkal verve... Szóbeli erőszak a párkapcsolatokban. Háttér K.– NANE Egy., Bp., 2004*

KÉPZŐMŰVÉS, FOTÓS, FOTÓK...

1956-ban születtem. Azóta is szavak és képek bűvöletében élek.

Évtizedek óta foglalkozom versírással és fényképezéssel. Fényképész szakmunkás bizonyítványt felnőtt fejjel szereztem. Jelenleg leginkább művészi képek készítésére törekszem.

Verseim önálló kötetben még nem jelentek meg. Antológiákban, kiadványokban viszont többször láttak napvilágot, a Kincskereső folyóiratban gyermek és ifjúsági versekkel szerepeltem, más jellegű költeményeimet az Akkordia Kiadó nívó díjjal jutalmazta.

KEMÉNY JÁNOS
fotós, költő

VÍZSZÍNT

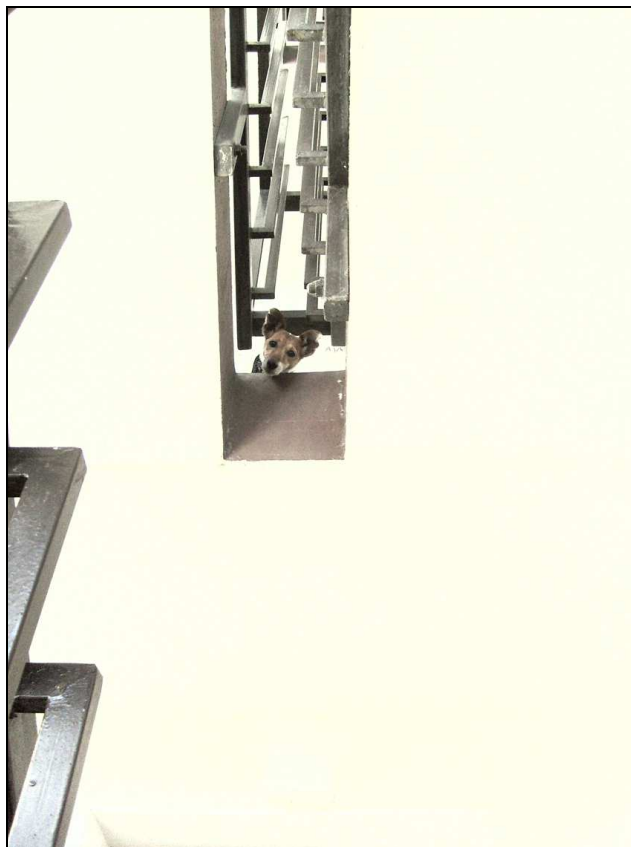
KEMÉNY JÁNOS fotói:

Karácsony mindenek felett.

„Hálót fon az est”

Kutyaszorítóban

Gyászmenet

KEMÉNY JÁNOS fotói:

A felkelő nap háza

A paprika az élet sója

Faláb

Pi...pacsbimbó

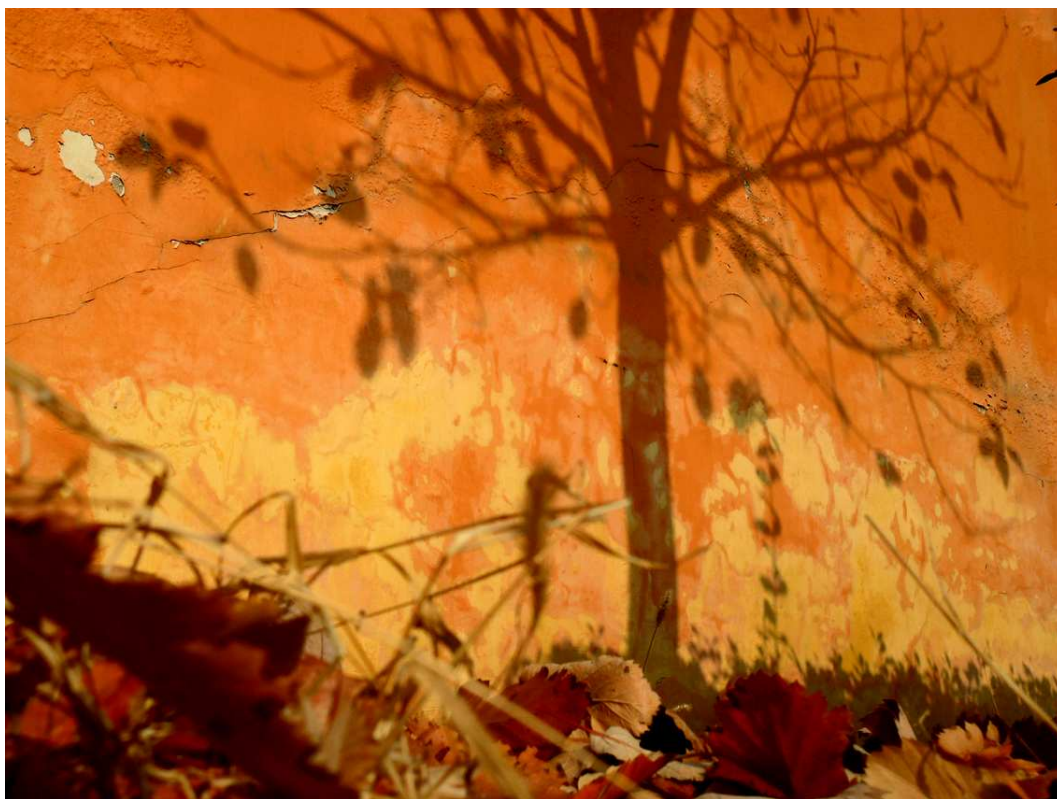

Bükkmakkok mellesleg

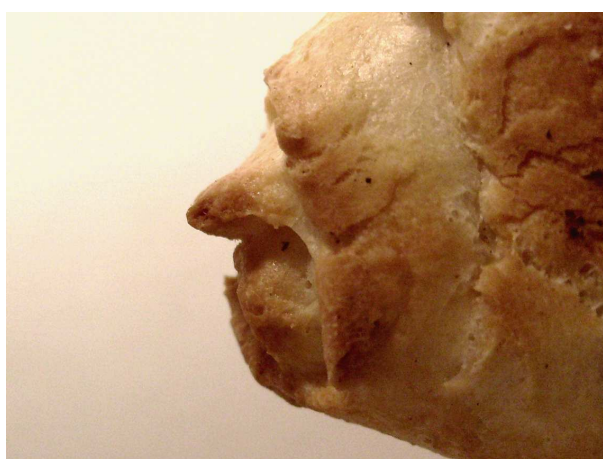

Pici cici

KEMÉNY JÁNOS fotói:

Vörös október

Kiflicsárd

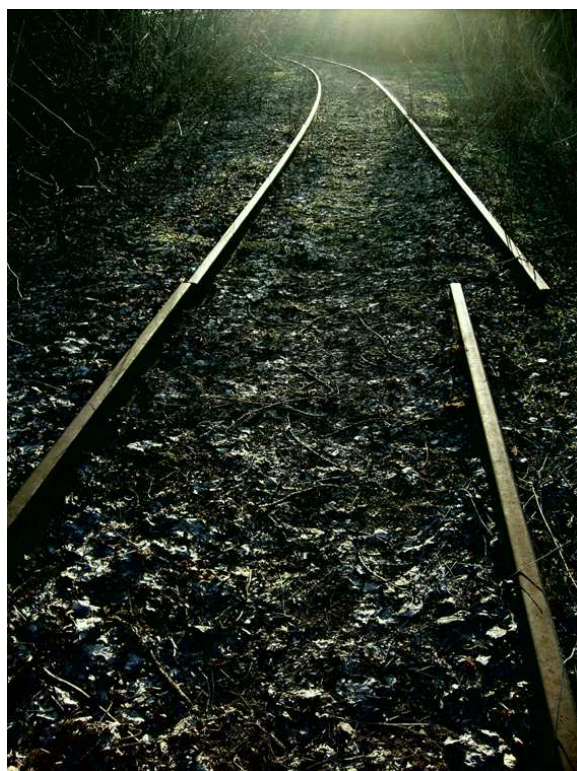

Kavicc

KEMÉNY JÁNOS fotói:

Végül

Sínen vagyunk...

KEMÉNY JÁNOS fotója:

TRükközödés

LÓRINCZI L. ANNA

Őszi vágyak

Csalóka álmokat mesél az ősz
haldokló levelek hullnak a porba,
múlt időbe zárnám a bús végtelent
talán, ha engedném még felbuzogna.

Hagynám, hogy átjárjon lényed, s fényed
borítsa bíborba megkövült szívem.
S ahogy a kihűlt láva is termékeny
bimbózzon lelkemben a vad szerelem.

Lángolva áradjon bennem a tűz,
már kevés a lappangva izzó parázs.
Feledés hamvába haljon ami bűn
légy oxigén, légy a tápláló varázs.

Mély(ség)

vadvirágot tép a szél
szikár földben kis gyökér
nincs jövője nincs esély
tép a szél
tép a szél
csöndesen törtet a zaj
suttog és sikít a jaj
monoton hang az a baj
törtet a zaj
törtet a zaj
fekete lét fekete éj
fekete fény fekete ég
csillagunk elégyve él
fekete éj
fekete éj

Búcsúdal

Végtelenbe zár a búcsú,
örök fénnel ragyogón
emlékeim gyúrt lapjain
könnyek között ballagok.
Időm pergett
– szemfényvesztve –
álmaimba ringatón,
madár röppent
– szárnyat bontva –
de a földbe csapódott!
Kezem kötve
zárt bilinccsel
– szeretetből ötvözve –
kalitkában
szabad lelkem
– én zártam be örökre –!
Itt van az út, s akaratom...
Egyszerű a képlet:
kemény szívem ne dobbanjon,
kőbe zártan éljen!

2012-01-08

SZ. PÓRDY MÁRIA

Karácsonyi ajándék

Az idegenvezető megkocogtatta a mikrofont.

Kis figyelmet kérek! Ne hagyjanak semmi fontosat a buszban, mert az indulásig nem lesz nyitva. Nálam most kettő múlt tíz perccel, háromnegyed ötkor mindenki legyen itt, hogy pontosan öt órakor indulhassunk hazafelé. Tehát jobbra az Opern Ringen a Kärtner Straße-ig vagy balra a Burg Ringen a Városházáig a karácsonyi vásárra. És itt van a karácsonyi falu, látnivaló van bőven itt is. Még egy tanács. Láthatják, nem mi vagyunk egyedül a parkolóban, leszálláskor jegyezzék meg a busz rendszámát! Kellemes időtöltést kívánok mindenkinek!

Emma nagyot szippantott az éles levegőből. Itt vagyok Bécsben, a régóta vágyott utazás a karácsonyi vásárra végre teljesült. Igaz, a hóesés elmaradt, de így is gyönyörű a város. A házak az üzletek, az utcák a közelgő ünnepre emlékeztetnek a karácsonyi díszekkel. Elmosolyodott, amikor eszébe jutott, hogy otthon, náluk megérkezett a kánikula és lassan előkerülnek a garázsokból a gondosan becsomagolt műfenyők.

A városháza felé tartott, időnként előhúzza zsebéből a térképet, és ellenőrizte, hogy jó irányban halad-e. Az itthon élő népes rokonságából már sokan nem élnek, az idő, az évtizedek szakítópróbái voltak a családi kapcsolatoknak. Két unokatestvérével levelezik több-kevesebb rendszerességgel. Közülük az egyik most Canadában van a fiánál, ott tölti a karácsonyi ünnepeket. Öreglány unokahúgánál lakik két hónapig, míg itthon lesz. Nagyon készülődtek erre a bécsi útra, de Margót két napja ágynak döntötte az influenza, lázasan nem vállalta az utat. Ezek után ő sem akart utazni, de Margó valósággal kituszkolta a lakásából, mondván rajta nem segít, ha itthon marad, legfeljebb nagyobb eséllyel kapja el tőle az influenzát. És egyébként is, Adelaide-ből azért utazott ide életében először nem nyáron, hanem decemberben, hogy végre eljuthasson a bécsi karácsonyi vásárra.

Az úton végig fényképezett, majdnem egy órába telt, mire a vásár területére érkezett. A tömeg, a rengeteg látnivaló teljesen elbűvölte. Adventi dallamok, hatalmas lampionokkal díszített fák, a sokféle csillogó karácsonyfadísz, a finom édességek látványát a gépével is igyekezett megörökíteni. Karácsonyi fűszerek illata, fenyőillat, sült húsok étvágygerjesztő párája, és forralt bor, puncs illata kísért a sátrak közötti utcácskákbán. Vásárolt mézes süteményt, az unokahúgának is, aranyozott karácsonyfadíszeket, szánkókat, szarvasokat, angyalkákat, holdat, csillagokat, amikről úgy gondolta, nem lesz gond a csomagolásukkal. Az ujjai elgémberedtek a hidegben, beállt a forralt borra várakozók egyik sorába. Félrehúzódva apró kortyokban itta a forró italt. Az ipszilon elágazás fordulójában, ahol állt, kisebb volt a tömeg, innen jól belátta a vásár legszeleesebb utcáját. Felfigyelt a nagy betlehem mellett egy férfire, aki sűrűn arrafelé nézett, ahol ő állt. Lopva körülnézett maga körül, de a közelében senki nem várakozott, jöttek mentek, nézelődtek az emberek. Már a vételkor eldöntötte, hogy a poharát, amelynek az ára benne volt a bor árában, megtartja emlékeknek. Kirázta belőle az utolsó csepp italt, az üres uzsonnás zacskójába csomagolva eltette. Miközben a táskájában elrendezte a bögrét, a férfi néhány lépéssel közelebb jött. Emma magán érezte a férfi tekintetét, hirtelen felnézett a pakolásból. A férfi zavartan félrefordult és beletúrt a hajába. Emmába nyílt az ismerős mozdulat. Állt megkövülve, de legbelül dübörögve sürgette valami, hogy induljon el, lépje át az illem korlátait, vegyen bizonyosságot. Vele szemben a férfi, mintha a tükörképe lenne, őt nézte, miközben ujjával a fülétől hátrafelé megint végigszántotta a haját. Majd előre lépett két lépést. Emma is lépett egyet feléje. A semmiből, a tömegből, a lampionos ágak közül, a betlehem szalmája alól előtűnt egy elegáns, kis bundába öltözött nő, átölelte a férfit és az egymáshoz tartozók természetességével megcsókolta. Bizalmasan belekarolt a férfi és a városháza lépcsői felé irányította lépéseiket. A férfi az asszony válla fölött egy pillanatra visszanézett.

Emma látta őket a betlehem fala mögött eltűnni. Megnézte az óráját, ideje volt visszaindulnia, ha nem akart késni. Útközben vett egy adag forró krumplitallért csavart stanicliban. Később sem emlékezett rá, ízlett-e a krumpli, olyan gépiesen fogyasztotta el. A gondolatait teljesen lekötötte a

visszaemlékezés a fiatal rezidensre. Ápolónőnek tanult, gyakorlati idejét töltötte a kórházban, alig három évvel a hazájától való elszakadás után. Ezt akkor disszidálásának mondták. A szülei, míg éltek, soha nem mondták, de ő örökké úgy érezte, hogy nem tudtak gyökeret verni az ausztrál földben. Neki könnyebb volt, fiatalon gyorsabban tanulta a nyelvet, hamarabb beilleszkedett a toleráns, elfogadó társadalomban.

Eddie-vel, így hívták a fiatal orvost, berobbant életébe a nagy szerelem. És alig egy év múlva fájdalmas volt az elválás, a megpályázott és elnyert németországi ösztöndíj miatt. Többet nem találkoztak, a levelek is elmaradoztak, Eddie Európában találta meg a számítását. Ő pedig férjhez ment egy rendes, jóra való idősebb tisztviselőhöz, akivel szeretetben, egymás iránti tiszteletben éltek az életüket. A szerelem a szíve mélyén elzárva maradt. A szülei hamar elmentek, egymás után, a férje öt éve halott. Mindkettőjük rokonsága az európai kontinensen él, ők is fogatkoznak, igazi, mély kapcsolatok egyik részről sem alakultak ki a nagy távolságok miatt. Többször is fontolgatta, hogy visszatelepül, de ezek nem voltak komoly gondolatok, mert tulajdonképpen elégedett azzal az életformával, amiben él.

A karácsonyi kívánsága is teljesült. Láta a híres vásárt, a kicsit giccsesen sokszínűt, csillogót, de mégis szívet melengetőt. Szép emlékekkel tér majd haza. A díszekből füzért készít, és a hálóját ékesíti velük. Ha akarja, egész évben gyönyörködhet bennük. A legszebb ajándék azonban az ifjúságának váratlan felidéződése. Talán soha nem tudom meg – gondolta –, hogy Eddie-t láttam-e újra vagy csak a gesztusok hasonlítottak az övéire? Azt hiszem, nem ez a fontos, hanem a csoda, hogy a tűz nem hamvadt el teljesen.

Téli sétány
Fotó: SZENDY CSABA

RÓNAY LÁSZLÓ

Weöres Sándor

A gyerekek az ő verseivel kapnak kedvet az irodalomhoz már az óvodában is. Páratlan ritmusérzéke, fantáziája mintha tényleg a gyermeklélekből táplálkoznék, annak a gyereknek a szemével tekintett a világra, aki még birtokolta egy szebb és igazabb lét szellemét, s még nem rontották el a felnőttek.

A Pentelei Molnár utca sarkán laktak akkoriban Károlyi Amyval, aki amellett, hogy jeles költő volt, rendbe szedte és el irányította a kicsapongásokra is hajlamos lírikust. Mielőtt útjára bocsájtotta volna bevásárolni – nem messzire, négy házzal arrébb volt a közért, hárommal az irodalombarát hentes, akit mindenki Karcsikának szólított, abban a reményben, hogy kivételezettként szebb húst kap majd –, gondosan felírta a venni valókat, méghozzá abban a sorrendben, ahogy a polcokon sorakoztak.

A költő tehát elindult. Körülötte spárgára kötött kutya keringett. Időnként egymásba gabalyodtak, de mert rövid volt az öv, sosem esett bajuk. A célnál Weöres kikötötte az ebet, és megviselt cekkerével az üzletbe hatolt. Akárhány vevő volt is a boltban, neki mindig akadt egy kísérője, aki támogatta a tétován szemlélődő poétát. Elvette tőle a cetlit, bevásárló kosarába helyezte a megvenni vágyott árucikkeket, a pénztárhoz kísérte, és segített átpakolnia. „Minden megvan, amit Amika akart?” – a szopránba játszó kérdésben aggodalom rezgett. Soha nem hiányzott semmi.

A kutya lelkesen várta gazdáját, de még nem indultak haza. Karcsika már előhozta a raktárból a legszebb sertéscombot, abból kanyarított le egy szeletet, vagy a cetlin olvashatók szellemében marhahúst dobott a mérlegre, s művészi finomsággal lehártyázta. Így aztán a jól végzett munka tudatában bandukolhatott haza a különös páros, melyet a spárga és a kölcsönös szeretet kapcsolt össze.

Olykor a házukkal szemben lévő zöldségesnél is találkoztunk. Nekem ugyancsak volt cetlim, ráadásul három gyerekemet, lányaimat és fiamat igyekeztem összetartani, ami egyáltalán nem volt könnyű feladat.

Megérkezett a költő. Természetesen ettől a pillanattól mindenki más érdektelenné vált.

– A te gyerekeid? – A lányokra pillantott. Igenlő válaszmra az egyik eladóhoz fordult: – Adjon nekik egy-egy narancsot. – Történelmi pillanat volt, gyerekeim máig nem felejtették el Weöres Sándor narancsának zamatát.

Fiam közben elkalandozott, a buszokat bámulta. Megsejthetett valamit a váratlan eseményről, s megjelent. Várakozva nézett a költőre.

– Úristen, ez is a te gyereked? – Weöres hangjában döbbenet rezgett. Bólintottam, mire a másik eladót is mozgósította, ilyesformán Tamás is gazdagodott egy narancssal.

A költőt felzaklatta a három gyerek látványa. Három gyerek, három narancs...

Aztán elköltöztek kicsit följebb. Hatalmas kert övezte új otthonukat, amelyben Bata Imrével és Kovács Sándor Ivánnal gyűjtögették a *Három veréb hat szemmel* című remek antológia verseit. A kutya már jobblétre szenderült, helyette egy kedves cica törleszkedett a vendégekhez.

Fiacskám rettentően szerette a költő gyerekverseit. Meg akarta szemlélni új otthonát is. Vasárnap délelőtt arrafelé indultunk sétára.

Néztük a házat, a kertet. Arra gondoltam, Weöres Sándor is elmondhatná, amit Kosztolányi: van háza, kertje, a kertben fák, s ha kilép az utcára, megsüvegelik.

Ballagtunk tovább. Tamás megtorpant. „Pisilni kell!” – mondta aggodalmasan.

A helyzet nem látszott tragikusnak. Volt villanyoszlop, nem is egy. Mutattam, nosza, végezze a dolgát.

Épp nekikezdett, amikor a kerítésnél szigorú úr jelent meg. „Itt nem lehet vizelni!” — bökött a gyerekekre. (Ebben a házban éldegélt Gáspár Sándor.)

– A másiknál szabad?

Az az oszlop arrébb volt. Kegyesen bólintott, igen, ott már lehet.

Többet nem arrafelé jöttünk haza.

Amikor külföldre vagy nyaralni mentek, a cicát Bata Imrére bízták, akitől egy nap alatt meglógott. Összeült a válságstáb; irányítója az élet dolgaiban legjáratosabb Karcsika volt. A döntés szerint egy ugyanolyan macskát kellett szerezni, különben a hazatérő költő depresszió áldozatává válna.

Valóságos hajtóvadászat kezdődött, a poéta számtalan tisztelője vett részt benne. Végül kerülközött egy hasonló cica.

– Látod – mondta Weöres tűnődve séta közben –, elég néhány nap, és az állatok elhidegülnek. Képzeld, nem akart megismerni bennünket!

Hümmögtem. Már a macskákban sem lehet bízni.

Akkor már elismerten a legnagyobbak közé tartozott. Ahol a helye volt és van. Ezért volt döbbenetes és szomorú látvány, amint az egyik könyvnapon Károlyi Amyval dedikáltak a Vígsház előtt. Napernyő alatt üldögéltek, egy lélek se ment hozzájuk, pedig ott halmozódott előtte háromkötetes gyűjteménye, és feleségének is új kötete jelent meg. Tíz lépésnyire hosszú sor várakozott a bestsellerek írójára.

A költőn csüggedés árnya sem mutatkozott. Nézelődött, rámosolygott a gyerekekre, „...állandó ittlétünk miatt könnyen felednek” — mondta derűsen. Évek múlva véletlenül leltem rá arra a versére, amelyből kis változtatással ezt idézte. Mondhatnám, ha valakit, hát őt és a költészetét nem szabad elfelejteni. De van még becsülete a költőnek és a versnek?

Egy alkalommal, már nem emlékszem, milyen indítékkal rövid interjút kértem tőle. „Nem kell eljőnnöd – mondta a telefonba –, lediktálom.” Azzal szélesebben elkezdte mondani. Az első két szót épp leírtam, mire az egész választ befejezte. „Olvasd vissza!” – mondta. Dadogtam valamit, amire úgy-ahogy emlékeztem. „Rendben van.” Vajon egyéb interjúi is így születtek?

Verseiből szavalókórust állítottam össze bicskei tanítványaimnak. Megnézi? – kérdeztem. Végigolvasta, helyben hagyta. Remek hangulatú próbákat tartottunk. Ezek a ritmuskísérletek – ezeknek szánta – valamiképp az élet derűs, boldogságot ígérő, felhőtlen békességet árasztó tartományába vezetnek.

Csodálatos világba lép, aki költeményeit olvassa. Soha nem mertem alaposabban írni róla. Megtették ezt kiváló ismerői, Tamás Attila, Bata Imre és Kenyeres Zoltán a remek *Tündérsípban*. Mindig olyan érzésem támadt, ha beszélni próbálok költészetéről, a földszintről szólok a tizedik emeletre. Mekkora távlatok nyílnak akár egyetlen sorában: „Isten rajtad, végtelen könny, Isten benned: végtelen mosoly.” (*Egysoros vers*) Egy teológiai értekezés témája is lehetne. Vagy az *Öröklét* hosszú elmélkedésre indító paradoxona:

A föld, hol az élet terem,
a mindent nyelő sírverem,
a síkság, hegy, tenger, folyó:
öröknek látszik és muló.

Világár és mennyboltozat,
sok forgó égi kapcsolat,
a milliárdnyi tűzgolyó:
öröknek látszik és muló.

Mit eltemet a feledés,
egy gyík-kúszás, egy szárnyverés,
egy rezdület, mely elpörög:
mulónak látszik és örök.

Mert ami egyszer végbement,
azon nem másít semmi rend,
se Isten, se az ördögök:
mulónak látszik és örök.

Nem léphetünk kétszer ugyanabba a folyóba, mondta ki a megfellebbezhetetlen igazságot a görög bölcs. Weöres Sándornak mégis sikerült.

RÓNAY LÁSZLÓ, *Alulról nézve. Emlékek, nézetek írókról, művészekről, politikusokról*, Bp., 2010, Éghajlat Könyvkiadó Kft., 111–115. o.

Karácsonyi képeslap Lizától – Északi fénnnyel
Fotó: SZENDY CSABA

MÁNDY GÁBOR

Angyalhaj

Anya és én együtt díszítettük a fát,
mikor közeledett a Szenteste.
Feltettük a szaloncukrot, gyertyát, angyalt,
és angyalhajat terítettünk rá körbe.

Mikor a Karácsony közeledik,
visszagondolok erre.
Ő már nincs, s karácsonyfa sincs
az ünnepre.

A minap pakolgattam a holmijait,
és könny szökött a szemembe.
Kedvenc kardigánja szövetén
megcsillant egy hajszál ezüstje.

Tele lett a szívem hiánnyal.
ó jaj, ó jaj,
már ez is angyalhaj...

Eljön az ideje

Sokáig küzdhetsz ellene,
de egyszer eljön az ideje,
eljön az ideje a bánatnak,
mikor már rég nem bántanak,
eljön az ideje a szégyennek,
amikor vétkeidet megérted,
eljön az ideje a gyásznak -
s nem, mikor sírokat ásnak,
később derül ki veszteséged,
mikor már úgy hiszed, kiheverted.
Mikor nevetsz, rájössz: sírnod kéne,
csak eddig nem vetted észre.
Eltakartad szemed, hogy ne láthasd,
szinte halálíg makacs vagy.
De eljön az ideje mindennek.
S ezért születél embernek.

FETYKÓ JUDIT

Durbincs

Így karácsony előtt, mikor az asszony a konyhában félnapokat zörgette a tepsiket, azzal volt elfoglalva, hogy melyik aprósüteményből mennyit süssön, Berti kimenekült a konyhából. Fél napot ő is tett-vett, aztán mikor már nem talált magának teendőt, vagy csak elunta a favágást, az udvaron a járda seprését, a tüzelő-behordást, akkor aztán bevette magát a szobába. Ez az tél még nem hozott havat, így kimaradt a férfimunkákból egy jelentős tétel, aminek fáradtsága nem hiányzott, a karácsony előtti hangulatból mégis elmaradt valami, ami a hóval van kapcsolatban.

Berti órákig tudott ülni a cserépkályha mellett, aminek vörösbarna mintái még talán az ezerkilencszázas évek elején voltak gyakoriak, ma alig látni már ilyet; bár ezeknek a levelei, indák úgy kanyarognak még mai is, és úgy árasztják a meleget, mintha nem múlt volna el felettük majd egy évszázad. Az ajtó és a kályha között a katonaládán ülve néha betett a tűzre egy hasáb fát, s ahogy a kályha egyre melegebb lett, benne is egyre jobban feléledtek hajdani emlékek foszlányai, amik nyáron soha nem jöttek elő, de télen, mikor a kályha duruzsolt, a befűtött szoba melegében, az alkonyat színeivel mindig előjöttek, filmszerűen peregve gondolataiban.

Diós-kifli illata szivárgott be az ajtó résén, zörgött kint a tepszi, záródott a sütő ajtaja. A férfin feléledt a diós, meg a mákos kalács emléke, a kemencében való sütés hangulata. Vörösen világított a kályha belső, öntöttvas ajtajának résein az izzó fa, lassacskán már csak ez világította be a szobát, s ez a fény beletükröződött s szemközti embermagasságú tükörbe. Kintről beszűrődött az utcai lámpa fénye, az ablakban lévő csengős-fuxia, meg az aszparágusz levelei között. Ebben a cserépkályha, meg süteményszagú melegben felvillant a férfin a pap alakja, amint furcsa járásával siet, néha szinte rohan az úton. Hol van már ez az ember? Mégis az emlék jelenné, mostanivá csalja, mutatja lépteit, megy, megy hosszú fekete kabátjában, egyik lába valamitől rövidebb mint a másik, senki nem tudja, mitől — tán így született, vagy valami betegség, esetleg baleset; ettől a járása olyan le- és felemelkedő ütemet kap.

Egy valamikori Adventben, talán épp így, szent Miklós után, a pap, a Durbincs — ahogy a falu apraja, nagya hívta a háta mögött — hosszas gondolkodás és főleg fel- és kisebesedő hajlatai miatt meghallgatást kért a kegyelmes grófnétól, akinél ő volt a kastély papja. Oka volt ennek a hosszas gondolkodásnak, s a panasz, amit elő akart adni, azt számos apró eseménynek sem mondható alkalom, tekintet, elejtett szó előzte meg. Durbincs annyira elszánta magát, hogy mindezt a kegyelmes asszony elé tárja, hogy jobban reszketett tőle a lelke, mintha a gyóntatója elé akart volna járulni, ahova járult is és sorban megbánta ezeket az apró bűnöket, amikre gondolni is bűn volt. Most elérkezettnek látta, hogy véget vessen ennek a gyalázatos dolognak, ami idáig vezetett.

Berti ismét megrakta a kályhát, aztán be is zárta az ajtaját, hagy izzon a hasáb reggelig. Eltűnődött, hogy most mért épp ez a Durbincs jött elő a múlt emlékeiből, próbált másra gondolni, a havas karácsonyokra, mikor befogták a lovakat a szánkó elé, és az egész család szánon ment a templomig; a házmagasságúra nőtt hó-falakra, a téli hóviharokra, Durbincs azonban ismét és ismét ott volt ezekben a képekben is. Mintha követelte volna a magáét, elnyomva a többi feltoluló emlékképet.

Azon a délelőttön, mikor Durbincs végül előállhatott panaszával, akkor hozták meg neki a tiszta fehérneműt. Vasalva. Összehajtva, ahogy jár. A tiszta ruha illata azonban semmi örömet nem okozott neki. Rászólt a mosónőre, hogy tegye csak le, nem kell elpakolni. Az huncut mosollyal elköszönt, de még várt egy pillanatig, hátha kap egy szép szót, egy bókot, mert az mindig járt neki, meg a többinek is, mikor meghozták a tiszta, vasalt ruhát. De a férfi nem szólt semmit. Mikor látta, hogy a nő valamit vár, az ajtóra mutatott, és hátat fordított neki. S mint meghallotta az ajtó csukódását, megfordult, hogy megbizonyosodjon róla, valóban egyedül maradt, és azonnal

megvizsgálta az alsóneműt. Mélyet sóhajtott, majd fogta az egész ruhacsomót, és elindult a kegyelmes asszonyhoz, hiszen épp ezért kérte ezen a napon és ebben az órában a meghallgatását.

A hölgy nem tudta mire vélni, mi kifogása lehet a papnak az alsóneműk mosását-vasalását illetően, de látta, hogy az öregember rendkívül zavarban van, és egyre csak beszél valami viccelődésről, amit a fehérség talán félre is érthet; így hát azt kérte tőle, mutassa meg a kifogás gyakorlati okát.

Durbincs kihajtott egy hosszúszerű vékony gyolcsból készült fehér férfialsót, ami patyolat fehérre volt mosva, ki volt vasalva — akkoriban télen ilyet hordtak a férfiak. Az alsót kezével szétválasztotta, mintha a lábait dugta volna be a két szárba, és mikor ezzel végzett, a nadrágot megállította a padlón. Aztán a másikat, a meg a többi ugyanígy meg lehetett állítani. A kegyelmes asszony, aki megkövetelte saját lányaitól, hogy a köznép munkáit megtanulják, azonnal megértette a panaszt, az öregember magyarázkodását, aminek következménye ez a használhatatlanná, kínzóvá tett fehérség volt, belepirult ugyan a látványba, de azonnal becsengette a szobalányt.

Az öreg pap távozott. A mosónők vezetője mit sem tudott erről a csínyről, a büntetés azonban nem maradhatott el.

A helyzet átmenetileg megváltozni tűnt. Az alsóneműket be kellett mutatni, hogy nincsenek keményítve. Durbincs azonban, aki ezentúl soha egy szót nem szólt a mosónőkhöz, éjszakákon a nadrágok ülepének belsejét dörzsölgette, mígnem aztán elunván ezt a tevékenységet, felkereste az egyik gazdát, megkérve ott a gazdasszonyt, hogy mossa át neki ezeket az alsónadrágokat. Így került Durbincs Bertiékhez, talán az Ádvent utolsó napjaiban...

Halkan duruzsolt a kályha, néha egy nagyobb hang is belevegyült a megszokott ütembe, talán fenn a felhők felett már megérkezett a hidegebb levegő, ami így jelezte jöttét. Berti hallgatta a pattogó cserépkályha hangjait, a konyhából jövő zajokat, s ebben a decemberi alkonyatban, a szoba majdnem sötétjében rátört számtalan régi karácsony hangulata, amikbe még jó ideig belemosódott Durbincs alakja, ahogy megy a havas falusi utcán, hosszú, fekete kabátjában, fején hatalmas kalappal, lépései ütemesen követik azt a furcsa, mégis sajátos durbincsos ütemet; egyik lépés után lent, a másik után felemelkedik, és csak megy, megy talán a faluba, talán vissza a kastélyba, lefelé hullámszik az alakja, ahogy az emlékek is egyre hullámszanak, jön-jön egyik a másik után...

Tél

Fotó: KEMÉNY JÁNOS